www.plebi.hu

Krisztus fénye

2018. Szent István király ~ XIX. évf. 3. szám (72)

A dunaharaszti és taksonyi katolikus egyházközségek lapja

Árpádházi Szentek, szent Magyar Királyok,
áldva, kegyelettel gondolunk ma rátok,
virrasztó szemekkel könyörgünk hozzátok,
szent csodáitokkal mentsétek hazánkot.
Minékünk maradott, amit Isten adott:

a hitünk hatalma: Szentjeink csodái –
s néma – szent – szimbólum:
mit Szent István hagyott:
Apostol kereszt, töviskoronával ezeréve vérző,
némán is beszélő, – Ország aranyalma.

KALENDÁRIUM

Augusztus 5. Évközi 18. vasárnap
6. Urunk színeváltozása
12. Évközi 19. vasárnap
15. Nagyboldogasszony ünnepe
19. Évközi 20. vasárnap
20. Szent István király ünnepe
22. Szűz Mária, a Világ Királynője
26. Évközi 21. vasárnap

Szeptember 2. Évközi 22. vasárnap
8. Kisboldogasszony ünnepe
9. Évközi 23. vasárnap
14. Szent Kereszt felmagasztalása
15. Fájdalmas Anya ünnepe
16. Évközi 24. vasárnap
23. Évközi 25. vasárnap
29. Szent Gábor, Szent Mihály és Szent Rafael főangyalok.
30. Évközi 26. vasárnap

Október 2. Szent Őrzőangyalok ünnepe
7. Évközi 27. vasárnap
8. Magyarok Nagyasszonya
14. Évközi 28. vasárnap
21. Évközi 29. vasárnap
23. Nemzeti ünnep
28. Évközi 30. vasárnap

Augusztus 18. – A Váci Székesegyház felszentelésének ünnepe. A váci püspökséget Szent István alapította, első püspöki templomát Géza király építtette, melyet a tatárok elpusztítottak. A második székesegyházat Báthori Miklós emeltette, ezt a törökök rombolták le. A mai katedrálist gróf Migazzi Kristóf váci püspöknek és bécsi érseknek köszönhetjük. A templom Nagyboldogasszony és Szent Mihály főangyal tiszteletére lett szentelve. Gondoljunk szép, újklasszicista stílusú székesegyházunkra e hónapok szentjeinek kapcsán is.

Czifra Lászlóné

Kosztolányi Dezső:

ŐSZI REGGELI

Ezt hozta az ősz. Hűs gyümölcsöket
üvegtálon. Nehéz, sötét-smaragd
szőlőt, hatalmas, jáspisfényü kört,
megannyi dús, tündöklő ékszerét.
Vízcsöpp iramlik egy kövér bogyóról,
és elgurul, akár a brilliáns.
A pompa ez, részvéttelen, derült,
magába-forduló tökéletesség.
Jobb volna élni. Ámde túl a fák már
aranykezükkel intenek nekem.

Szentek krónikája

NAGYBOLDOGASSZONY

Augusztus 15.

Nagyboldogasszony, avagy Mária mennybevétele *(lat. Assumptio Beatae Mariae Virginis)* ünnepéről augusztus 15-én emlékezünk meg, amely egyben Magyarország Patrónájának, fő védőszentjének is ünnepe. Nagyboldogasszony nyolcada, amelybe Szent István napja is esik, a magyar egyházi évnek kiemelkedő időszaka.

Az ünnep forrása a 431. esztendőhöz kötődik, amikor az Epheszoszi Zsinat elfogadta Alexandriai Szent Cirill érvelését, és az Egyház kihirdette, hogy Szűz Máriát megilleti az Istenszülő cím. Mária mennybevételének hittétele szerint Jézus szeplőtelen édesanyja a földi létből testben és lélekben egyenesen a mennyei boldogságba jutott. Szűz Márián, mint az asszonyi nem legkiválóbbikán, sem a halálnak keserűsége, sem testén a romlás nem fogott.

A hagyomány szerint Szűz Mária Jeruzsálemben fejezte be földi életét. Ugyanakkor az 1-3. század keresztény írói semmilyen említést nem tesznek Mária sírhelyéről. Szent Jeromos, Szent Epiphaniosz, I. Leó pápa sem, pedig ők a Szentföld alapos ismerői voltak. Epiphaniosz, Jeruzsálem szülötte, szalamiszi püspök, egyházatya így nyilatkozik: Nem tudjuk, vajon Mária meghalt-e, eltemették-e.

Az ünnepet már az 5. században megülték Jeruzsálemben, azt a napot, amikor a hagyomány szerint Mária elszenderült *(dormitio v. pausatio Mariae)*. A 6. századtól már egész keleten elterjedt, és a 8. századtól Róma is átvette Mária mennybevétele néven.

XII. Piusz pápa 1950. november 1-én, Fulgens corona kezdetű bullájában hirdette ki hittételként, hogy a Boldogságos Szűz Mária földi életpályája befejezése után testével és lelkével együtt felvétetett a mennyei dicsőségbe.

Mária földi életének befejezésével kapcsolatban a II. Vatikáni Zsinat a mennybevétel dogmáját meghatározó bulla szavait veszi át: A szeplőtelen Szűz, aki megőriztetett az eredendő bűn minden szeplőjétől, földi életének végeztével testben és lélekben felvétetett a mennyei dicsőségbe. (Lumen gentium 59.)

Ferenc pápánk a Mária mennybevétele ünnep kapcsán így fogalmaz: Mária hite életút. Ezért ő előttünk jár ezen a zarándokúton, elkísér és támogat bennünket.

A Nagyboldogasszony név magyar sajátosság. Kapcsolódik ez a név az ősi magyar hithez. Az Érdy kódex, hazai hagyomány nyomán, így számol be arról az alkalomról, amikor első szent királyunk ezt az ünnepet megülte. István a királyi udvarba hívatta Gellértet, hogy felkérje fia, Imre nevelőjének. Gellért pedig a királyi pár előtt az Szüz Máriát ez Magyarországban Bódogasszonynak, avagy ez világnak Nagyasszonyának hívná. Szent István királ es ez szegény országot Bódogasszony országának nevezé.

A Nagyboldogasszony tisztelete azonban még régebb időkre nyúlik vissza. Az Árpád-ház, Árpád megkeresztelkedett hada is a Nagyboldogasszony oltalmába ajánlotta magát, és az országot a Szűzanya tulajdonának vallotta.

Ismeretes, hogy Árpád fehéregyházi sírja fölé is a Nagyboldogasszony tiszteletére emeltek templomot, de Nagyboldogasszony tiszteletét hirdeti a székesfehérvári bazilika, királyaink koronázó és temetkezési helye, valamint az esztergomi bazilika. a kalocsai érseki, a váci és győri püspöki székesegyház.

Augusztus 15. szent királyunk halálának napja, aki ezen a napon ajánlotta országát, koronáját, népét a Szent Szűz, a magyarok Boldogasszonya oltalmába. Ezen felajánlás teszi, hogy Magyarország Mária országa, vagyis Regnum Marianum.

A Szűz Mária tisztelethez kötődő búcsújárás szent hagyományát idézik Máriabesnyő, -család, -gyűd, Máriakálnok, Máriakéménd, Máriakönnye, Makkosmária, Márianosztra, -pócs, -radna, -remete, valamint Máriavölgy (Marianka) települések.

Érdemes felidéznünk Máriapócs búcsús gyakorlatát: A Boldogasszony elszenderülését a görög és latin búcsúsnép, nyílvánvalóan az ősi bizánci liturgia ihletésére hatalmas temetői menettel és szertartással *(parastasis)* üli meg, amely egyúttal a megholt búcsújáró hívekről is megemlékezik. A kis falusi temető alig tudja befogadni a tengernyi népet. Ott foglalnak helyet, ahol éppen tudnak, így a sírhalmokon is. Gyertya világít a kezükben, mintha a halottaknak mutatnák vele a Mária nyomán megnyílt, égbe vezető utat. – írja Bálint Sándor Ünnepi kalendárium című művében.

Más helyeken a Mária-virrasztás sajátos, archaikus hagyományokat idéző szokása gyökeresedett meg.

Mária elszenderülése és mennybevétele az egyik leginkább kedvelt témája volt középkori szakrális művészetünknek és. a Tihanyi, Kazinczy, Érdy, Teleki, Horvát, Cornides és Nagyszombati kódexek legendaszerű mozzanatokkal gazdagon színezett történetekkel támasztják alá a hagyományt, s az abban gyökerező gyönyörű ünnepet.

Boldogságos Szűz Mária, Magyarország égi pártfogója, hozzád könyörgünk, légy Fiadnál szószólónk. Add meg nekünk szelídséged, alázatod és hűséged. Ámen

Koczka Tamásné

Kép – Giulio Cesare Procaccini: Szűz Mária megkoronázása

Szent István emlékezete

István, szent első királya a magyaroknak, kit Európa, élete példája nyomán a kegyes (pius) jelzővel illetett, bölcsességben és igazságban, kegyelemben és békében kormányozta a magyarságot uralkodása negyvenegy esztendejében, és éltető, megtartó örökséget hagyott az utódokra. István, Krisztus hű tanítványa és követője, keresztény államot hozott létre Európa szívében, amely otthona lett a magyar törzseknek, erőssége Európának, és ezer esztendőn keresztül maradt fenn a Szent István megalkotta formában. A magyar ma is él, fennmaradt nemzetünk, s alkotóerejéről, megújulóképességéről, tehetségéről tesz tanúságot, minden viszontagság, történelmi tragédia közepette is.

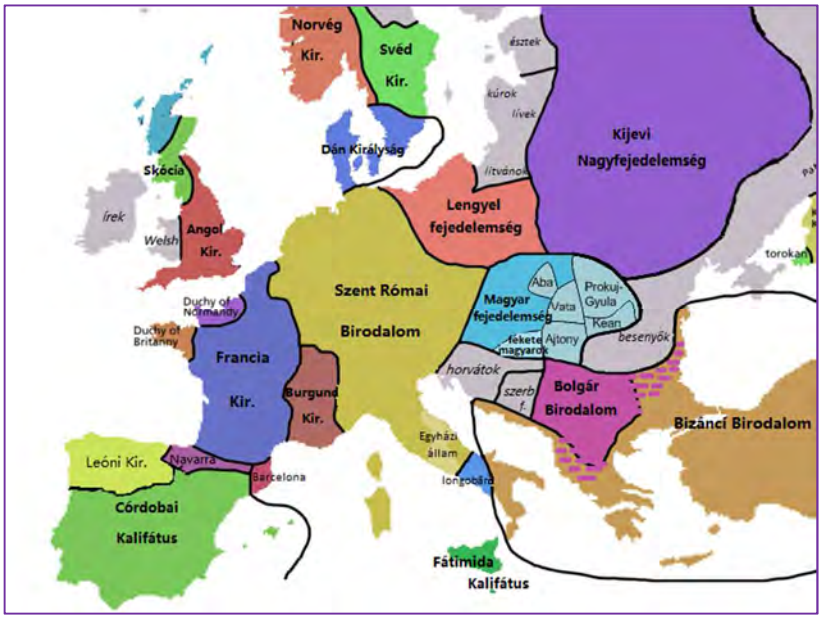
A magyar törzsek olyan Európában szereztek otthont maguknak, ahol már abban az időben kirajzolódtak a mai kisebb és nagyobb népek területei két nagy pólus körül, amelyet a Szent Római Birodalom és a Bizánci Birodalom képviselt. István felmenői már ismerték a kereszténységet, de származásuk révén Bizánchoz álltak közelebb. Géza István fiát, aki Vajk néven látta meg a napvilágot, Esztergomban, latin papokkal neveltette, a legnagyobb közülük Prága mártír püspöke, Szent Adalbert, aki nemcsak nevelője volt az ifjú hercegnek, hanem ő is keresztelte, a bérmálkozás szentségét is ő szolgáltatta ki neki. Az ifjú uralkodó házasságát is Adalbert közvetítette, István ugyanis elnyerte II. Henrik bajor herceg leányának, Gizellának a kezét, aki rokonságban állt a német-római császárral. Gizella maga is mélyen hívő keresztény. Az uralkodópár alkotja a magyar szent családot, fiúkkal, Imrével, mindhárman népük hív szolgái, kanonizált szentek.

Vajk a keresztségben István protomártír nevét kapta, az első keresztény vértanúnak ugyanis kápolnája volt ekkor már Esztergomban, amit István atyja, Géza fejedelem épített. Géza fejedelem maga is elöljárt a keresztény hit terjesztésében. Bencéseket hívott az országba, akiket Szent Márton hegyén, Pannonhalmán telepített le. Ő alapította a veszprémvölgyi apácakolostort, és szintén Géza volt, aki Székesfehérváron megépítette Magyarország első keresztény templomát, melyet Szent Péter apostolnak szenteltek. Géza, végakarata szerint, ebben a templomban nyert örök nyugodalmat.

István, atyja halála után, már az „Isten kegyelméből a magyarok királya” címet viselhette, lévén, hogy II. Szilveszter pápától kapott koronát és apostoli kettős keresztet annak elismeréséül, hogy István király jogosult egyházmegyét alapítani, és annak élére püspököt kinevezni. Az Esztergomban lezajlott német rítusú koronázási szertartáson résztvett III. Ottó, német-római császár is, s e szertartással Magyarország belépett az európai nemzetek sorába, és István bölcs és eredményes bel- és külpolitikájának következményeként elismert tagjai lettünk az európai népek családjának. A pápai korona biztosította a magyarok függetlenségét a német egyháztól és császárságtól, István a pápától kapott felhatalmazást műve kiteljesítésére.

István, atyja nyomdokain haladva tovább szervezte a keresztény egyházat. Esztergomban, Kalocsán érsekséget alapított, létrehozta a veszprémi, pécsi, egri, csanádi, váci és bihari egyházmegyéket, majd Erdély meghódítása után az erdélyi püspökséget. Törvényeket hozott a keresztény hit védelmére, és a hit gyakorlására. Templomokat építtett országszerte, amelyek felszereléséről a királyi udvar gondoskodott.

Okos és keménykezű hadjáratok során megtörte a pogány vallást elhagyni nem akaró törzseket, és kialakította a nevéhez kötődő Nagy-Magyarország egységét. Az államszervezetet ispánságok alapításával működtette, amelyek ellátták a bíráskodás, az adószedés és a hadviselés adta feladatokat. István létrehozta az egységes nagy magyar államot, és kardjával meg is védte azt.

István és Gizella házasságát öt gyermekük ékesítette, akik közül egyetlen fiú, Imre érte meg a felnőttkort. István gondoskodott Imre sokrétű neveltetéséről. Ahogy számára Szent Adalbert, Imre számára Szent Gellért volt, aki megtanította a betűvetést és olvasást, a latin nyelv míves tudását, és elsősorban a keresztény szellemiséget, a felelős uralkodói erényeket, a trónörökös ugyanakkor testgyakorlás, hadtudományok tanulása és vadászatok során a férfiúi virtust is elsajátította. István a maga fogalmazta Intelmekben tanítja fiát az eljövendő uralkodói szolgálatra, mely erkölcsében máig minta lehet az államférfiak számára. István király példásan megvalósította az Intelmei szerinti keresztény életet, és törvényei a történelmi századok folyamán a magyar törvényhozás vezérfonalát alkották.

István, a kegyes uralkodó emlékét őrzi népünk és Európa. Számtalan magyar néphagyomány kötődik a szent király nevéhez, nevét és tetteit megénekli népünk dalaiban, és tiszteletét mutatják a Szentkirály nevezetű falvak is (Szentkirály, Szentkirályszabadja, Bakony-, Kerka-, Porrog-, Rinya-, Szabadszentkirály). Egyházunk Istvánt oltárra emelte, szentként tiszteljük őt, Magyarország fő védőszentjeként. I.

László király, maga is szent, kezdeményezésére Istvánt VII. Gergely pápa kanonizálta 1083. augusztus 20-án fiával, Imre herceggel és Gellért püspökkel együtt.

Szent királyunk tiszteletét erősítik fennmaradt ereklyéi, a Szent Jobb, a törvényesség megtestesítője, valamint fejereklyéje, amit a székesfehérvári Nagyboldogasszony Bazilikában őriznek. Szent István ereklyét őriz még Kalocsa és Pannonhalma. A tragikus történelmi események, a tatár- és törökdúlás miatt a magyarság számára becses ereklyék és egyházi kincsek jelentős része elkerült Magyarországról, és Európa-szerte szétszóródott, így szent királyunk más csontereklyéit őrzik európai kolostorok és templomok, például a dubrovniki Szent Balázs székesegyház, a kölni dóm, Aachen, Bécs és Róma.

István művének megtestesítője és népünk múltját, jelenét és jövőjét meghatározó szimbóluma, az európai népek körében kuriózum – magyar Szent Korona, amely jogi személyiség, fennhatósága alá tartozik az ország és népe, minden gazdagsága, szellemi és gazdasági javai. A Szent Korona a 2000-es millenniumi évben a magyar törvényhozás épületébe került, megtestesítve az erkölcs feletti fennhatóság és felügyelet eszméjét. A Szent Korona fenségét ugyanebben az évben a magyar nemzet törvénybe is foglalta, mely szerint: *A Szent Korona a magyar állam folytonosságát és függetlenségét megtestesítő ereklyeként él a nemzet tudatában és a magyar közjogi hagyományban.* István szentté avatásának napját, augusztus 20-át az 1938. évi kihelyezett, székesfehérvári országgyűlésen nyilvánították eleink nemzeti ünneppé.

István királyunk európai hírnevét jelentősen emelte az, hogy igen nagy tiszteletet tanúsított a pannóniai születésű tours-i szent püspök, Márton iránt, aki István korában, akkor már hétszáz esztendeje, Európa egyik legnépszerűbb szentje volt. Ez a tény is elősegítette a magyar nemzet integrálódását az európai kereszténységbe. A bencés Pannonhalma, eredeti nevén Szentmártonhegy apátsági temploma is Szent Márton tiszteletére épült, és az 1074. évi mogyoródi győzelem emlékére Szent László Mogyoródon Szent Márton tiszteletére emelt apátságot. Hazánkban és Európában is a Szűzanya után Márton tiszteletére szentelték a legtöbb templomot.

István király a főbb keresztény központokban magyar zarándokházakat és templomokat építtett, így Rómában a Szent Péter sírja felett épült bazilika szomszédságában is, amely a 18. századig fennállt, valamint Ravennában, Jeruzsálemben, Compostellában, Szent Jakab apostol sírjánál, így gondoskodván a szent helyeken a magyarok jelenlétéről. A külföldi magyar egyházak mellett jelen voltak a magyar kereskedők, akiknek tevékenysége révén eljutottak külhonba a magyar kézművesség termékei. Ennek köszönhetően már István idejében egész Európában tiszteletben állt a magyar név.

Az ország és szent királya becses hírnevét még fokozta, hogy Istvánt 1083-ban szentté avatta VII. Gergely pápa, s ezzel elrendelte az egész keresztény világban a tiszteletét.

Szent István királyunknak három életrajza maradt fenn, amelyeket szentté avatása körül írtak hazánkban. A Nagyobbik Legenda 1077 körül született, a Kisebbik Legenda 1083 után, és ezeket követte a Hartvik győri püspök által írt életrajz. Mindhárom beszámoló megerősíti István szent jellemét, és történelmi eseményeken keresztül tárja elénk az uralkodó jellemvonásait. A fél évszázaddal későbbi Gesta Hungarorum, valamint a 12. és 14-15. századi krónikák politikai eseménytörténete alátámasztja a három életrajz hitelességét. Első szent királyunk kiválóságát, emberi nagyságát erősíti meg az a tény is, hogy az elmúlt ezer esztendő alatt számos képzőművészeti alkotás örökíti őt meg, amelyek hazánkban és Európában születtek.

István legkorábbi ismert ábrázolása a magyar királyi koronázási palástón maradt ránk, amelyet 1031-ben készítettek. A palást, amely eredetileg miseruhának készült, felépítését tekintve a mennyei hierarchia tükörképe. Arany hímzéses angyalok, próféták, apostolok és szentek között, a külső körben hímezték ki a készítők Szent István mellképét. Mellette Gizella királyné látható, és felettük fiúk, Imre, aki ebben az évben lett merénylet áldozata. A művészi felirat szerint a miseruha a fehérvári Szűz Mária bazilika számára készült. Ikonográfiai és művészi kivitelét tekintve a koronázási palást olyan műalkotás, amely Szent István udvarának teológusait és művészeit dicséri, és egyedülálló darabja Európa 11. századi művészetének.

A Magyar Királyság első fővárosa Esztergom volt, mely város Európa legnagyobb folyója, a Duna mentén épült, ezzel is közvetlen összeköttetést biztosítva hazánk és Európa között. Az esztergomi Várhegy csúcsán emelkedett a középkori székesegyház, amely 1185-96 között épült, és nyugati főkapuján, a Porta Speciosa-n márvány intarziában volt ábrázolva, amint Szent István király országát a Szent Szűz oltalmába ajánlja. Ez a jelenet ma is igen népszerű templomaink kapuja felett, az orommezőben, mint például ezt a dunaharaszti Szent István templomnál is láthatjuk. Szent István életrajzából tudjuk, hogy a király, amikor reménybeli örökösét elvesztette, Jézus édesanyjához fordult, felajánlotta neki koronáját, rábízta népét és országát. Az esztergomi Porta Speciosa ábrázolását ma egy 18. századból fennmaradt festménymásolat alapján ismerjük.

A 13. század elején állíttatta fel Szent István fehér márványból készült ragyogó lovasszobrát Bambergben Eckbert püspök, Gertrud magyar királyné fivére. A szobor életnagyságú és a dicső római császárokhoz hasonló beállításban ábrázolja Istvánt, az európai első szent királyt, aki az apostol megjelölést kapta koronázásakor a pápától. A fehér lovas a Dóm Georgenchor diadalíve előtt kapott helyet, és

Bamberg lakói máig gyertyagyújtással ünneplik augusztus 20-án a magyarok szent királyát, II. Henrik dicső sógorát.

A 14. század elejéről Nápolyban és Assisiben freskóképen maradt fenn Szent István király ábrázolása. V. István királyunk Mária leánya 1270-ben lett a nápolyi Anjou Károly felesége. Férje halála után Mária királyné segítette hazánk európai kapcsolatait, és terjesztette hírnevét a nápolyi királyságban. Mária tizenhárom gyermeknek adott életet, és valamennyit az olasz és magyar haza szeretetére nevelte. Magyarországi Mária királyné ötvenhárom esztendeig volt a nápolyi királyság lelki-szellemi mentora, nagyszabású művészeti mecénás, akinek nevéhez fűződik Nápolyban a pompázatos gótikus Santa Maria di Donnaregina templom és freskói. E templom keresztboltozatának cikkelyeit egyenlő arányban díszítik az Árpádok sávos címere és az Anjou család liliomai. Assisiben a Szent Ferenc bazilika alsó kápolnájában látható magyarországi szentek ábrázolásai születtek még Magyarországi Mária mecénási tevékenységének köszönhetően. Szent Ferenc sírja közelében, a Szent Erzsébet kápolnában jelennek meg a magyar szentek: a Madonna két oldalán álló István és László, valamint Imre, Margit, Prágai Ágnes, Erzsébet, Toulouse-i Szent Lajos. Assisiben a felső templom falikép sorozata Jézus életét és a passió jeleneteit mutatja, s e képsor alatt láthatjuk Árpádházi Szent Erzsébet élettörténetét, valamint a három szent magyar király, István, László és Imre arcképeit.

Mária nápolyi királyné unokája I. Károlyként lépett a magyar trónra, s ő készíttette el az Anjou kódexet, amely számos miniatúrával őrzi Szent István király ábrázolását, királyunk életéből vett jeleneteket.

1340 körül készíttette el Páduában Vásári Miklós esztergomi prépost a Decretalis kódexet, amelynek fedőlapján Szent István király életének négy jelenete látható.

Nagy Lajos királyunk 1367-ben Aachenben, ahol Nagy Károly nyugszik, kápolnát emeltetett Szent István és Szent László tiszteletére, amelyeket a király gazdag liturgikus felszereléssel látott el. Ezekből ma is látható a Dóm kincstárában két nagyméretű, remekművű arany pluviale-csat Szent István és Szent László királyaink hermájával és a három magyar szent király egész alakos ábrázolásával. A Nagy Lajos építtette magyar kápolna 1656-ban tűzvész áldozata lett. A mai barokk kápolnát 1719 és 33 között építették, ebben az időszakban készült el Szent István és Szent László királyok életnagyságon felüli barokk szobra. A kortárs művészetet képviseli Aachenben Varga Imre Szent István szobra, amely a város szívében, a Dóm mellett áll.

Szintén Nagy Lajos korában készült a budai miniatúra műhelyben Kálti Márk 1358-ban megkezdett krónikájának százharminckilenc képpel díszített kódexe, a Képes Krónika. Lapjain feltárulnak a magyar nemzet történetének főbb eseményei, igen magas művészi színvonalat képviselő képekkel. A krónikában kiemelt helyet kap a magyar királyságot alapító Szent István király élettörténete, az égi jellel kísért születéstől kezdve, a koronázáson és a győztes csatákon át, trónörökös fia, Imre temetéséig. A kódex kalandos úton jutott a Széchenyi Könyvtár birtokába: VI. Károly francia király Brankovics György szerb fejedelemnek ajándékozta a 15. században. Ott török kézre került, és csak a 17. század elején jutott a bécsi udvari könyvtárba, ahonnan 1939-ben kapta meg ezt a kincset a magyar könyvgyűjtemény.

Még megemlíthetjük 1391-ből a Firenze közeli Settignano San Martino a Mensola templomának főoltárképét, amelyet Giuliano Amerigo Zati, Firenze város tisztségviselője állíttatott a Madonna tiszteletére. A Madonna mellett áll a megrendelő két védőszentje, Szent Julián és Szent Imre. A kép alatt, az oltármenzára támaszkodva egy kisebb képen Szent István királyunkat látjuk, amint a falon át betekint fia, Imre hálószobájába, és látja, hogy a feleségével együtt, térden állva, imádkoznak éjszaka.

1447-ben készült a bécsi Stefansdomban álló Mária-oltár, amelyen ott ragyog a három szent magyar király, István, László és Imre egész alakos ábrázolása.

1454-ben Róma egyik ókeresztény templomát, a Szent István első vértanú tiszteletére szentelt Santo Stefano Rotondo-t V. Miklós pápa a magyar pálos szerzetesek gondjaira bízta. Itt létesült 1579-ben az első magyar kollégium, amely egy évvel később egyesült a németek kollégiumával, így alakult meg a ma is működő Collegium Germanicum-Hungaricum. A Santo Stefano Rotondo templom magyar jellege azonban továbbra is megmaradt. A Kollégium rektora által készíttetett képsor első képe ugyanis azt ábrázolja, amint Szent István vértanú megjelenik Saroltának, Géza fejedelem feleségének, és megjövendöli fiának, Szent István királynak a születését. Az oltár-korlát külső oldalára

ugyanekkor Szent László és Szent Imre egészalakos stukkószobrát állították.

Rómában, a vatikáni Szent Péter bazilika altemplomában 1980-ban Lékai László Magyarország prímása kérésére a Magyarok Nagyasszonya tiszteletére magyar nemzeti kápolna létesült, amelynek szentélyében Varga Imre szobrászművész alkotása, Szent István király életnagyságú szobra áll. A kápolna oldalfalain a főbb magyar szentek életéből jelenik meg egy-egy dombormű, zárófalán pedig Amerigo Tot négy bronz domborműve között ott látjuk II. Szilveszter pápát, amint István királynak a koronát küldi.

Prokop Péter Rómában az Accademia d'Ungheria épületében, a Pápai Magyar Intézet kápolnájában és a Szent István Zarándokházban állított emléket országalapító szent királyunknak freskó, üvegablak és táblakép formájában.

Fatimában, a Magyar kápolnában üvegablakon és a mennyezeti mozaikon ugyanő ábrázolta Szent István ország-felajánlását a Magyarok Nagyasszonyának.

Szent István király 11-20. századi európai ábrázolásai megerősítik, hogy a magyar szent király emlékét őrzi Magyarország népe és az európai közösségek. Első szent királyunkat szívébe zárta Európa. István életműve hozzájárult ahhoz, hogy Jézus Krisztus tanítása gyökeret verjen földrészünkön, és boldogulását segítse az itt élő népeknek. Ápoljuk tiszteletét, őrizzük meg emlékezetét, és tartsuk fenn szent örökségét! Magyarország oltalmazója.

Koczka Tamásné

Himnusz Szent István királyról

Gaude mater Hungaria

Örvendj, magyar hon, jó anya,
fiad dicséretét dalold,
zengjen dicséneked szava
ahhoz, ki mindig pártfogolt.

Ő néked igaz fényt hozott,
hit fényét adta át neked,
hozzá törvényt is alkotott,
üdvösség útján vezetett.

Őt Géza élte alkonyán
István mártír nevezte el
az égi küldetés nyomán
Istvánnak, anyja méhiben.

Ég hírnöke jelezte meg
atyjának, hogy születni fog:
a vértanú elküldetett
anyjához szólni jóslatot.

Örült is a magyar haza,
ledőlt a bálványok hada,
zengjen hát égi glória,

Mint libanoni cédrusok,
a gyermek úgyy növekedett,
s miként előre mondatott,
Szent Istvántól kapott nevet.

Oktatták őt híres doktorok,
öntözték bölcsességgel őt,
s jámbor erkölcse ragyogott
már zsengén, férfikor előtt.

S már életének hajnalán
osztotta üdvnek életét,
s a magyar nemzet, a pogány
hamar keresztény hitre tért.

Feltünt az égi fényesség,
s a nép, mely tévelygésben élt,
elhagyva sűrű éjjelét,
Krisztus szent igájába tért.

Imádás legyen, tisztelet
néked Hármas-Egy Istenünk,
segíts elérnünk mennyeket,
mit szent királyunk kér nekünk.
Amen.

13. század, latinból fordította Csanád Béla

A KATOLIKUS EGYHÁZ KATEKIZMUSA

A HÚSVÉTI MISZTÉRIUM SZENTSÉGI ÜNNEPLÉSE II.

A liturgia katekézise mindenekelőtt magába foglalja a szentségi üdvrend megértését, melynek fényében mutatkozik meg a liturgia ünneplésének új volta. A mostani fejezetben tehát az Egyház szentségeinek ünnepléséről lesz szó. Szemügyre vesszük, ami a liturgikus hagyományok különbözőségén túl, közös a hét szentség ünneplésében. A szentségek ünneplésének ez az alapvető tanítása a következő kérdésekre válaszol, amelyek felmerülnek a hívekben ezzel a tárggyal kapcsolatban.

MIKOR ÜNNEPELJÜNK?

A liturgikus idő

„Az Egyház, mint jó anya, feladatának tartja, hogy isteni vőlegényének üdvösséget szerző művét az év folyamán meghatározott napokra szétosztva, szent emlékezéssel ünnepelje. Minden héten vasárnap, az Úr napjának nevezett napon megemlékezik az Úr feltámadásáról, melyet az esztendőben egyszer, a legnagyobb ünnepen, húsvétkor az Ő boldog szenvedésével együtt ünnepel. . (...) A megemlékezés a megváltás misztériumait az időben megjeleníti, s ezáltal az Úr erényeinek és érdemeinek gazdagságát föltárja a híveknek, hogy meríthessenek belőle, és betelhessenek az üdvösség kegyelmével.” (vö. II. Vatikáni Zsinat Sacrosanctum concilium 102) Isten népe, már a mózesi időktől kezdve ismert időpontokhoz kötött ünnepeket, elsősorban a Húsvétot, hogy a szabadító Isten csodálatos tetteire emlékezzék, hálát adjon értük, és megtanítsa ezeket az elkövetkező nemzedékeknek.

Az Egyház idejében, amely Krisztus egyszer s mindenkorra beteljesedett Húsvétja és annak az Isten országában való beteljesedése között zajlik, a meghatározott napokon ünnepelt liturgiát Krisztus misztériuma határozza meg. Az Egyház Krisztus misztériumát ünnepli, visszhangozva a Szentlélek hívását és azt az imádságot, amelyet az Úr tanított neki.

„Az élet mindenek számára megnyílt, és örök világossággal telt meg minden. És a napkelték Napkeltéje elönti a mindenséget: és Ő, aki a „hajnalcsillag előtt” született, a halhatatlan és hatalmas Krisztus jobban ragyog mindeneknek, mint a Nap. Ezért nekünk, az Őbenne hívőknek hosszú, örök és kiolthatatlan fényes nappalunk van, a misztikus húsvét.” (Romanus: In sanctum Pascha, 1,1-2)

Az Úr napja

Az Egyház a húsvéti misztériumot a Krisztus föltámadása napjából eredő apostoli hagyományra támaszkodva, a nyolcadik napon ünnepli, amelyet méltán neveznek Úr napjának (dies dominica). Krisztus föltámadásának a napja egyszerre a hét első napja, a teremtés első napjának emlékezete, és a „nyolcadik nap” is, melyen Krisztus a maga nagy szombati „nyugalma” után megkezdi azt a napot, „melyet az Úr alkotott” (Zsolt 118,24), az „alkony nélküli napot” (vö. 9. óda, tropárion: Pentékosztárion, Róma 1884, 11).

Az Úr napja, a föltámadás napja, a keresztények napja, a mi napunk. Az Úr napja kiemelkedően a liturgikus összejövetel napja, melyen a hívők összegyűlnek, „hogy hallgatván Isten igéjét és részesedvén az Eucharisztiában, megemlékezzenek az Úr Jézus szenvedéséről, föltámadásáról és dicsőségéről, és hálát adjanak Istennek, aki őket élő reményre szülte újjá Jézus Krisztusnak a halálból való föltámadása által”. (II. Vatikáni Zsinat SC 106)

A liturgikus év

A föltámadás ideje a húsvéti szent három napból, mint fényforrásból beragyogja az egész liturgikus évet. Az üdvrend az idő keretében hat, de Jézus húsvétjában és a Szentlélek kiáradásában történt beteljesedése óta a történelem végének előízét vételezzük, és Isten Országa belép a mi időnkbe.

Ezért a húsvét nem egyszerűen egy ünnep a többi között, hanem az „ünnepnapok ünnepnapja”, „az ünneplések ünneplése”, mint ahogy az Eucharisztia a szentségek szentsége. Szent Atanáz „a nagy vasárnapnak” nevezi (vö. Epistula festivalis 1,10), mint ahogy a szent hetet Keleten és Magyarországon is Nagyhétnek nevezik. A föltámadás misztériuma, melyben Krisztus megsemmisítette a halált, hatalmas erejével áthatja a mi időnket, mindaddig, amíg minden alá nem lesz vetve Krisztusnak.

A liturgikus év az egyetlen húsvéti misztérium különböző szempontjainak kibontása. Ez érvényes főként a megtestesülés misztériuma körül elhelyezkedő ünnepkörre (Gyümölcsoltó Boldogasszony, Karácsony, Epifánia), mely üdvösségünk kezdetére emlékeztet és közli a húsvéti misztérium első gyümölcseit.

A szentek ünnepei a liturgikus évben

„Amikor az Anyaszentegyház így évenként megünnepli Krisztus misztériumait, megkülönböztetett szeretettel tiszteli Isten Anyját, a Boldogságos Szűz Máriát, akit elszakíthatatlan kötelék fűz Fiának üdvösséget szerző művéhez. Benne csodálja és magasztalja a megváltás legkiválóbb gyümölcsét, és mint legtisztább képben, örömmel szemléli benne azt, amire vágyik, s amit remél, hogy maga is el fog érni.” (II. Vatikáni Zsinat SC 103)

Amikor az Egyház az esztendő folyamán a vértanúkról és a többi szentről megemlékezik, ezekben a Krisztussal együtt

szenvedett és megdicsőült férfiakban és nőkben a húsvéti misztériumot hirdeti, és a hívők szeme elé állítja mindenkit Krisztus által az Atyához vonzó példájukat, s az ő érdemeikre hivatkozva esdi ki Isten áldását.

Az imaórák liturgiája

Krisztus misztériuma, megtestesülése és húsvétja, melyet az Eucharisztiában, főként a vasárnapi gyülekezetben ünneplünk, az imaórák liturgiájának, az „officium divinum"-nak végzése által (vö. II. Vatikáni Zsinat SC 83-101) minden áldott nap idejét áthatja és átalakítja. Az apostoli buzdítást – „szünet nélkül kell imádkozni" (vö. 1Tesz 5,17; Ef 6,18) – követve a zsolozsma „úgy van megszerkesztve, hogy Isten dicséretével a napot és az éjszakát megszentelje." (II. Vatikáni Zsinat SC 84) Az imaórák liturgiája az „Egyház nyilvános imája" (II. Vatikáni Zsinat SC 98), melyben a hívők (klerikusok, szerzetesek és laikusok) a megkereszteltek királyi papságát gyakorolják.

Az imaórák liturgiája arra van rendelve, hogy Isten egész népének imádsága legyen. „A lelkipásztorok gondoskodjanak róla, hogy a fő imaórákat, főként a vesperást vasárnapokon és nagyobb ünnepeken a templomban a néppel együtt végezzék. Ajánlott, hogy a laikusok is imádkozzák az officiumot, a papokkal együtt vagy maguk között, sőt egyenként is." (II. Vatikáni Zsinat SC 100)

A zsolozsma imádsága nemcsak azt követeli meg, hogy összhang legyen a hang és az imádkozó szív között, hanem azt is, hogy akik végzik, gazdagabb liturgikus és biblikus képzést kapjanak, főként a zsoltárokra vonatkozóan. A zsolozsma himnuszai és könyörgései a zsoltározást úgy szövik bele az Egyház idejébe, hogy a napszak, a liturgikus idő vagy az ünnep szimbolikáját kifejezze. A zsolozsma, mely egyidejűleg az Eucharisztia ünneplésének folytatása, nem zárja ki Isten népének különböző ájtatosságait, hanem kiegészítésként igényli azokat, főként az Oltáriszentség imádását és tiszteletét.

SZENTMISÉINK RENDJE:

Taksony
Szent Anna templom
vasárnap ½ 9 óra,
hétköznap hétfőn és pénteken este 6,
valamint szombat este 7 óra,
kedd reggel 8 óra

Dunaharaszti
Szent István plébániatemplom
vasárnap
reggel 7 óra és de ½ 11 óra,
hétköznap hétfőtől csütörtökig
reggel 7 óra,
elsőpénteken este ½ 5 óra

Ligeti Szent Imre kápolna
vasárnap de ½ 10 óra,
pénteken reggel 7 óra,
szombaton este ½ 6 óra

***

Fogadóóra:
A dunaharaszti Főplébánián
szerdán du 4-6 óráig
(kivéve ünnepek)

HOL ÜNNEPELJÜNK?

Az Újszövetség „lélekben és igazságban" (Jn 4,24) folyó kultusza nincs egyetlen helyhez kötve. Az egész föld szent, és az emberek fiaira van bízva. Amikor a hívek összejönnek egy helyen, elsősorban az fontos, hogy „mint élő kövek, lelki házzá épüljenek" (1Pt 2,4--5). A föltámadt Krisztus teste lelki templom, melyből élő vizek forrása fakad. A Szentlélek által Krisztusba beletestesülve mi magunk vagyunk „az élő Isten temploma" (2Kor 6,16).

Ahol a vallásszabadság gyakorlását nem akadályozzák (vö. II. Vatikáni Zsinat Dignitatis humanae 4), a keresztények istentiszteleti célra épületeket emelnek. Ezek a látható templomok nem egyszerűen gyülekezési helyek, hanem jelzik és kifejezik az adott helyen élő Egyházat, Isten hajlékát a Krisztusban kiengesztelődött és egyesült emberekkel.

„Az imádság házának – mely az Eucharisztia ünneplésének és őrzésének helye, ahová egybegyűlik a hívő nép, ahol segítséget és vigasztalást talál az, aki hittel imádja Isten áldozati oltáron értünk fölajánlott és jelenlévő Fiát, Üdvözítőnket – szépnek, áhítatra hangolónak és a szent szertartások végzésére alkalmasnak kell lenni" (II. Vatikáni Zsinat Presbyterorum ordinis 5). Isten e házát alkotó jelek igazságának és harmóniájának Krisztust kell kifejeznie, aki jelen van és tevékenykedik ezen a helyen. (vö. II. Vatikáni Zsinat SC 7)

A templomnak (régi magyar nevén: egyháznak) olyan térnek is kell lennie, mely hív az összeszedettségre és a csöndes imádságra, melyek az Eucharisztia nagy imáját folytatják és elmélyítik.

A templomnak eszkatologikus jelentése is van. Ahhoz, hogy Isten házába beléphessünk, át kell lépni egy küszöböt. E küszöb az átmenet szimbóluma a bűntől megsebzett világból az új élet világába, ahová minden ember meghívást kapott. Látható templom jelképezi az atyai házat, mely felé Isten népe úton van, s ahol az Atya „letöröl majd a szemünkről minden könnyet" (Jel 21,4). Ezért a templom Isten minden gyermekének tágas és gyógyító otthona is.

A LITURGIÁK SOKFÉLESÉGE ÉS A MISZTÉRIUM EGYSÉGE

Liturgikus hagyományok és az Egyház katolicitása

A jeruzsálemi első közösségtől Krisztus második eljöveteléig Isten egyházai, melyek hűségesek az apostoli hithez, mindenütt ugyanazt a húsvéti misztériumot ünneplik. A liturgiában ünnepelt misztérium egy; ünneplésének formái különbözőek.

A különböző liturgikus hagyományok az Egyház küldetése miatt keletkeztek. Az azonos földrajzi és kulturális területen élő egyházak Krisztus misztériumát lassanként sajátos, kultúrájukra jellemző kifejezési formákban kezdték ünnepelni. Különbségek mutatkoztak a „hitletétemény" (vö. 2Tim 1,14) áthagyományozásában, a liturgikus szimbolikában, a testvéri közösség megszervezésében, a misztériumok teológiai megértésében és az életszentség formáiban. Így mutatkozott meg egy meghatározott egyház liturgikus élete által Krisztus – minden nép világossága és üdvössége – annak a népnek és kultúrának, melyhez az adott egyház küldetett, s amelyben gyökeret vert. Az Egyház katolikus: a kultúrák minden igazi gazdagságát meg tudja tisztítani és a maga egységébe be tudja vonni. (II. Vatikáni Zsinat Lumen gentium 23).

Jelenleg az Egyházban a következő liturgikus hagyományok vagy rítusok élnek: a latin rítus (főleg a római, de bizonyos helyi egyházak rítusa is, mint az ambrozián rítus, vagy néhány szerzetesrend rítusa); a bizánci, az alexandriai vagy kopt, a szír, az örmény, a maronita és a káld rítusok. „A hagyományhoz híven a Szentséges Zsinat kijelenti, hogy az Anyaszentegyház az összes törvényesen elismert szertartást egyenjogúnak tartja, és egyenlő tiszteletben részesíti; azt akarja, hogy ezek a szertartások a jövőben is megmaradjanak, és mindenképpen ápolják is őket." (II. Vatikáni Zsinat SC 4).

Liturgia és kultúrák

A liturgia ünneplésének meg kell felelnie a különböző népek szellemének és kultúrájának.(vö. II. Vatikáni Zsinat SC 37-40). Annak érdekében, hogy Krisztus misztériuma nyilvánvalóvá váljék „a hívő engedelmességre minden népben" (Róm 16,26), minden kultúrában hirdetni és ünnepelni kell, és át kell vinni az életbe úgy, hogy ezek a kultúrák ne megsemmisüljenek, hanem e misztériumtól megváltást és tökéletességet nyerjenek. (II. János Pál Catechesi tradendae 53). Isten gyermekeinek sokasága a maga sajátos emberi kultúrájával és – miután Krisztus magához emelte és átformálta – e kultúrán keresztül jut el az Atyához, hogy az egy Lélekben dicsőítse Őt.

„Megfontolandó, hogy a liturgiában, főleg a szentségek liturgiájában van egy változtathatatlan rész, mely isteni eredetű, melynek az Egyház őre, és vannak változtatható részek, melyeket az Egyház megváltoztathat, s olykor meg is kell változtatnia, hogy az újonnan evangelizált népek kultúrájához illessze azokat." (vö. II. János Pál Vicesimus quintus annus 16)

„A liturgikus sokféleség gazdagíthat, de feszültségeket, kölcsönös értetlenségeket, sőt szakadásokat is okozhat. Magától értetődik, hogy e területen a különbözőség nem károsíthatja az egységet. Csak a közös hithez, a szentségi jelekhez – melyeket az Egyház Krisztustól kapott – és a hierarchikus közösséghez való hűséges ragaszkodás keretein belül nyilvánulhat meg. A kultúrákhoz való alkalmazkodás megköveteli a szív megtérését és szükség esetén a szakítást olyan ősi szokásokkal, melyek nem egyeztethetők össze a katolikus hittel." (vö. II. János Pál Vicesimus quintus annus 16)

(Dán Károlyné)

A Kispróféták az Ószövetségi Szentírásban II. rész

Kedves Olvasók!

Az Ószövetségi Szentírás háromféle könyvet foglal magában. A történeti könyveket, a bölcsesség könyveket és a prófétai könyveket. Az előző számokban ismertettem az úgynevezett négy nagyprófétát: Izaiást, Jeremiást, Ezekielt és Dánielt. Azért nevezzük őket nagyprófétáknak, egyrészt, mert terjedelmes könyveket írtak, másrészt tanításuk jelentősen hozzájárulnak az Újszövetség helyes megismeréséhez, főleg jövendöléseik által, melyek az eljövendő Megváltóról szólnak. Közös bennük az is, hogy nagyrészt a babiloni fogsághoz, annak előzményeihez, következményeihez kapcsolódik működésük.

Az Ószövetségi Szentírás prófétai könyvei közé tartozik az úgynevezett tizenkét kisprófétai könyv is. A kisprófétáknak működésének ideje is nagyrészt a babiloni fogság körüli időkre tehető. Azért nevezzük őket kisprófétáknak, egyrészt mert rövid, néhány fejezetből áll az írásuk, másrészt néhány idézetet kiemelve, nincs sok kapcsolatuk az Újszövetséggel, így Jézussal és a megváltással. Írásaik az akkori küzdelmeket mutatják be az egy igaz Istenben való hit, hűség és helyes erkölcs megvédésében. A bűnök ostorozása és a kilátásba helyezett büntetések hangoztatása a legtöbb könyv fő mondanivalója. Ezért csak a számunkra fontos szakaszokat ismertetem.

A kisprófétáknak a következők: Ozeás, Joel, Ámosz, Abdiás, Jónás, Mikeás, Náhum, Habakuk, Szofoniás, Aggeus, Zakariás és Malakiás.

Jónás próféta könyve

Jónás könyve különbözik a többi próféták könyveitől, mert azok összegyűjtött prófétai mondásokat tartalmaznak, ez pedig egy összefüggő elbeszélés Jónásról. Élt egy Jónás nevű próféta II. Jeroboám király idejében, de arról semmit sem tudunk (Krisztus előtt a VII. században). Lehet történelmi alapja is Jónás könyvének, azonban sok olyan csoda szerepel benne, ami arra enged következtetni, hogy inkább tanító elbeszélésről van szó. Például, Jónás három nap és éjjel a hal gyomrában. A történet az emberek bűnösségéről és megtéréséről, valamit Isten irgalmasságáról szól. Az Úr szavaival élve: *„Nem akarom a bűnös halálát, hanem, hogy megtérjen és éljen."* (Ez 33,11) Isten egyetemes üdvözítő akaratát hangsúlyozza, ami akkor még nem volt benne a választott nép gondolkodásában.

Ninive az akkori pogány világ középpontja volt. Ez a történet arra tanít, hogy Isten előtt minden ember kedves, mindenki az Ő teremtménye.

Jónás könyve mindössze négy fejezetből áll. A cselekménye röviden: Jónást az Úr Ninivébe küldi, hogy megtérítse a várost. De Jónás éppen az ellenkező irányba indul, mert nem akarja, hogy az a bűnös város irgalmat találjon Istennél. Egy hajóra száll fel. De addig háborog a tenger, amíg Jónást be nem dobják a vízbe. Elnyeli egy cethal. Három nap múlva kiveti a partra Ninive közelében. Jónás bűnbánatot hirdet a városban. Jónás a hegyről figyeli, hogyan pusztítja el az Úr Ninive városát, mint annak idején Szodomát és Gomorát, kénköves esővel. A próféta egy ricinusfa alatt ül, árnyékot keresve a nap ellen, de az elszárad, és Jónás fejét égeti a nap. Nem következik be, amit vár, mert az Úr

szívesen fogadja a város bűnbánatát, vezeklését. Ezért Jónás bosszankodik, és perel az Úrral. Az Úr irgalma felülemelkedik Jónás kicsinyes gondolkodása felett.
Az utolsó mondatok így hangzanak az Úrtól: *„Azt hiszed Jónás, jogos a haragod a ricinusbokor miatt? Azt felelte, igen, jogosan haragszom, egészen a halálig. Erre az Úr azt mondta: Bánkódsz e miatt a ricinus miatt, jóllehet nem is gondoztad, és nem is nevelted. Az egyik éjjel felnőtt, a másik éjjel elpusztult. Hát akkor én ne irgalmazzak Ninivének, a nagyvárosnak, amelyben több mint százhúszezer olyan ember van, aki még nem tud különbséget tenni a jobb és a bal keze között, és igen sok az állat?”*

Jónás története sok tanulságot hordoz magában. A legnagyobb tanulság: Isten végtelenül irgalmas azok iránt, akik belátják bűneiket és bűnbánatot tartanak. Jövendölést is tartalmaz a Messiásról. Maga Jézus mondja: *„Amint Jónás jel volt a niniveieknek, úgy lesz jel az Emberfia e nemzedéknek. A ninivei férfiak feltámadnak majd az ítéletkor e nemzedékkel együtt, és elítélik, mert ők bűnbánatot tartottak Jónás szavára, s itt nagyobb van Jónásnál. Ahogyan Jónás három napig volt a hal gyomrában, úgy lesz az Emberfia a föld gyomrában.”* (Lk 11,29)
Nagy magyar költőnket, Babits Mihályt is megihlette Jónás története. Személyes gondolatokkal és imával mondja el Jónás történetét a Jónás könyve című versében. Érdemes elolvasni azt is.

Mikeás próféta könyve
A legismertebb jövendölése a Megváltó születési helyére vonatkozik, amelyet a jeruzsálemi papok Heródes királynak idéztek a napkeleti bölcsek látogatásakor: *„Te efratai Betlehem, bár a legkisebb vagy Júda nemzetségei között, mégis belőled születik majd nekem, aki uralkodni fog Izrael felett. Származása az ősidőkre, a régmúlt időkre nyúlik vissza. Ezért elhagyja őket az Úr, míg nem szül, akinek szülnie kell, és testvéreihez vissza nem tér a maradék. Föllép és legelteti nyáját az Úr erejében… Ő maga lesz a béke. Megszabadít minket.”* (5,1-5)
De ki is volt Mikeás próféta, mikor és hol élt? Izaiás próféta kortársa volt Júdeában. Krisztus előtt 756-697 között működött. Egy Moreset nevű faluban született, Jeruzsálemtől nem messze. Szüleiről, családjáról nem tudunk semmit. Mikeás Jeruzsálem ellen mond jövendölést, ha nem térnek meg. Ebben az időben Asszíria hadjáratot indított Palesztina ellen és Izraelt, az északi országrészt fogságba hurcolta 722-ben.
Most következzék néhány idézet a könyvből. A próféta kapzsiság bűnére figyelmeztet: *„Ha megkívánják a földeket, meg is szerzik, és a házakat hatalmukba kerítik. Kezet emelnek a másik emberre és a házára, mind az emberre, mind az örökségére.”* (2,1-5) A mindennapi életben kell jónak lenni: *„Megmondták neked, ó, ember mi a jó, és mit kíván tőled az Úr. Semmi mást, mint hogy váltsd tettekre az igazságot, szeresd hűségesen, és járj alázatosan a te Isteneddel.”* (6,8-9). Vigasztaló a népnek, hogy Isten nem hagyja magára a benne bízó embert *„Én az Úrra emelem tekintetem, az Istenben bízom, aki megment, az én Istenem meghallgat engem. Elvezet a világosságra, és megláthatom igaz tetteit.”* (7,7-9) Végül a könyv befejező szavai az irgalmas és megbocsájtó Úrról szólnak: *„Melyik isten olyan, mint te, aki elveszed a gonoszságot, és megbocsátod a vétkeket? Aki nem haragszol mindörökre, hanem kedved telik az irgalomban? Irgalmazz nekünk még ez egyszer, tipord össze vétkeinket, vesd a tenger mélyére minden bűnünket! Tanúsíts hűséget Jákob iránt, irgalmat Ábrahám iránt, amint megesküdtél atyáinknak öröktől fogva.”* (7,18-20).

Náhum és Habakuk próféták könyvei
Mindkét próféta Krisztus előtt 660-612 között működött Júdeában, valószínű Jeruzsálemben. Az Asszírok már fogságba hurcolták Izrael-tartomány népét. Az asszírok hatalma lehanyatlóban van és megerősödik a Babiloni birodalom. Mindkét prófétától egyetlen idézet található a szentmise liturgikus naptárában. Náhum Ninive elfoglalását és bukását jövendöli meg. Habakuk próféta pedig a történelemben érvényesülő isteni igazságossággal foglalkozik. Istennek van ereje arra, hogy végül igazságot szolgáltasson a történelemben.
Egyetlen idézetet tartok fontosnak, Habakuk könyvének utolsó mondatát, amely összecseng Mária magnifikátjával: *„Én azonban örülök az Úrban, ujjongok üdvözítő Istenemben. Az én erőm az Úr, az Isten. A szarvaséhoz teszi hasonlóvá a lábam, felvisz a magasságba.”* (3,18-19)

Kedves Olvasók!
A második négy kisprófétát idéztem és elemeztem. (Az utolsó négy még hátra van.) Természetesen, aki veszi a fáradságot és elolvassa a könyveket is, biztosan talál még szép és érdekes részeket a könyvekben. Én a liturgiában szereplő szakaszokat vettem elsősorban alapul a könyvek ismertetésében. Kívánok hasznos olvasást, szemelgetést az Ószövetségi Szentírás eddig talán ritkán olvasott könyveiben.

Szeretettel András atya

Tájékoztatjuk Olvasóinkat, hogy adományokat:
* a **Taksonyi Szent Anna templomért Alapítványnak** a **64400116-30110038-61100015**
* a **Dunaharaszti Szent István templomért Alapítványnak** a **64400116-30109984-61100011**
* a **Dunaharaszti „Szent Imre Római Katolikus Templomért” alapítványnak a 1600006-00000000-09873755** bankszámlaszámokra lehet befizetni.

egyházadót:
a **„Dunaharaszti római katolikus Főplébánia” 11742180-20075426** bankszámlaszámon,
a **„Rákócziligeti római katolikus egyházközség” 11742180-20065661** és
a „Taksony római katolikus plébánia” 11742180-20075983 bankszámlaszámon is lehet rendezni.
Ugyanezen célra csekkek a templomokban találhatók.

TISZTELETRE MÉLTÓ ALKOTMÁNYUNK

Az alkotmány egy adott társadalmi közösség belső szervezeti és működési rendjét meghatározó normák összességét jelenti. Így a legkülönbözőbb társadalmi formációk, mint az önkormányzatok, a pártok, az érdekvédelmi szervezetek, az egyházak, valamint az egyesületek is rendelkeznek a működési rendjüket meghatározó alkotmánnyal.

Az alkotmányjog viszont, mint a jogrendszernek elsősorban az állami főhatalom gyakorlásával összefüggő joganyagát rendszerező és összefoglaló jogága, kizárólag az államra koncentrál. Az alkotmány azokat az írásba foglalt normákat vagy az állami szervek gyakorlatából eredő szabályokat jelenti, amelyek az állami szervek létrehozását, működését és egymáshoz való viszonyát határozzák meg. Szűkebb értelemben az állami-közhatalmi berendezkedés alapvető kérdéseinek olyan módon történő szabályozását jelenti, amely már legalább két irányból foglal magában biztosítékot: az állampolgárok döntő befolyást gyakorolnak az állami-közhatalmi szervek létrehozására, illetve működésére, valamint az állampolgárok alkotmányban rögzített jogai a közhatalom esetleges visszaéléseivel szemben kellő védelemben részesülnek.

Az alkotmányok lehetnek íratlan és írott alkotmányok. Az íratlan, más néven történeti alkotmány legfontosabb ismérvei közé tartozik, hogy alapvető elveit és szabályait nem foglalták össze egyetlen jogi dokumentumban sem. Ilyen például az angol történeti alkotmány, mely különböző időszakokban elfogadott kiemelkedő jelentőségű törvényekből, valamint alkotmányos szokásokból tevődik össze. Az írott alkotmányok többségét, amilyen a magyar is, egyetlen ünnepélyes okmányba *(charta)* foglalják össze, így ezeket az alkotmányokat a szakirodalom chartális alkotmánynak vagy egyszerűen alkotmánynak nevezi. A chartális alkotmány esetében az adott állam meghatározó jelentőségű alkotmányjogi szabályait a többi törvénytől elnevezésében és megalkotási módjában is eltérő, önmagát alkotmánynak nevező, a jogforrási hierarchia élén álló törvény foglalja magában, amely mellett a további alkotmányjogi normákat más törvények és jogszabályok az alkotmánnyal nem ellentétes módon tartalmazzák.

A modern alkotmány iránt három általános tartalmi elvárás létezik: biztosítsa az alapjogvédelmen és hatalommegosztáson keresztül a hatalom jogi önkorlátozását, demokratikus módon állítsa fel az államszervezet legfontosabb alapintézményeit, valamint fejezze ki a politikai közösség összetartozását.

Az alkotmány megléte azonban még nem minden esetben biztosítéka az alkotmányosság érvényesülésének. Formai értelemben alkotmányosságról akkor beszélhetünk, ha annak szabályai, tartalmuktól függetlenül, a gyakorlatban is érvényesülnek. Tartalmi értelemben pedig akkor érvényesül az alkotmányosság, ha az alkotmány szabályai megfelelnek bizonyos alapelveknek. Ezek az alapelvek a következők: a demokrácia elve, a pluralizmus elve (több különböző politikai törekvés egyszerre létezésének lehetősége, mely az érdekek, értékrendek, nézetek, ideológiák, pártok és intézmények egymással versengő sokféleségét jelenti), a jogállamiság elve, a hatalommegosztás elve, a törvény előtti egyenlőség elve, valamint az alapvető emberi jogok elismerése és intézményes védelme.

A jogállam fogalma, a jogállamiság követelménye korunk egyik legtöbbet vitatott jogi fogalma. Miközben globális világunk általánosan bevett alapkövetelménye, még pontos tartalma sem határozható meg könnyen, ha egyáltalán meghatározható. Egyed István (közigazgatási és alkotmányjogász) meghatározása szerint „A jogállam elnevezést az olyan államra lehet alkalmazni, melyben a jog uralkodik. Tehát nem az államfő, az egyes osztályok vagy hatóságok szeszélye irányítja az állam és közegei magatartását, hanem kizárólag a törvényekben és más törvényes jogszabályokban kifejezett államakarat."

A modern alkotmányos gondolkodás és a polgári konstitucionalizmus (a korlátozott és szabályozott kormányzás szükségességét fejezi ki, illetve azt a meggyőződést, hogy az alkotmányos állapot létrehozása nyújtja az egyéni szabadság megfelelő garanciáját), az antik gyökerekből és a kereszténységből táplálkozó nyugati civilizációhoz kötődik. Alapvetően a reformációval és az újkori társadalmi-szerződés elméletek megjelenésével vette kezdetét, a felvilágosodással folytatódott, majd a polgári forradalmakban formálódott ki mai alakja.

A modern alkotmányos és demokratikus rendszerek alapvetően két rendezőelv: a hatalommegosztás és a többségi elv (a demokratikus döntéshozatali folyamatokban elfogadott törvényeket az állampolgárok többségének helyeslésével kell megalkotni) mentén szerveződnek. Mindkét elv célja az államhatalom korlátozása és ellenőrzése. A hatalommegosztás lényege, hogy az államhatalom gyakorlásának funkcióit egymástól el kell választani és azokat meg kell osztani az állam különböző intézményei és szervei között, elkerülve azt, hogy a hatalom ne koncentrálódjon egyetlen ember vagy testület kezében. Ezt a követelményt először az Amerikai Egyesült Államok 1787. évi alkotmánya írta le. A hatalommegosztás elve akkor működik jól a gyakorlatban, ha az állam elkülönült intézményei, amelyek meghatározott állami funkciók önálló gyakorlására jöttek létre, rendelkeznek azokkal az alkotmányos eszközökkel, amelyekkel a más funkciókat ellátó szervek tevékenységét a számukra megállapított alkotmányos korlátok között tarthatják. Ez a „fékek és ellensúlyok" rendszere az együttműködés módja az alkotmányos főhatalom teljességének megvalósulása érdekében.

A szuverenitás fogalmát általában legfőbb hatalomként szokás meghatározni. A szuverenitásból eredő jogokat az egyes közhatalmi szervek gyakorolják, így kétféle szuverenitásról beszélhetünk: külső és belső szuverenitásról. Külső szuverenitás az, amikor egy állam saját független államisággal rendelkezik és az államhatalom gyakorlása külső befolyás nélkül történik. A modern időkben ennek gyakorlása egyre szűkebb keretekben történik, hiszen az államokat rendszerint korlátozza a nemzetközi jog és a különböző szövetségi rendszerek. A belső szuverenitás lényege, hogy az állami döntéshozatali mechanizmusban ki a szuverén, kit illett a főhatalom és ki a hatalom végső letéteményese. Az állam belső szuverenitása egyetemes, mert hatalma kiterjed területére és lakosságára egyaránt, részben még a saját terü-

letén kívül is, ám hatalmának korlátlanságát lakóival szemben az egyetemes emberi jogok és az alkotmányos demokratikus berendezkedés szabályozza.

A szimbólumok az emberi természet legmélyebb rétegeinek kifejezései. Az emberiség történetében minden közösség használt önmaga meghatározására különböző jelképeket, így a nemzetek történetéhez is szorosan hozzátartoznak. A jog számára az állami és nemzeti jelképek az állam szuverenitását, valamint az állampolgárok, illetve az államhoz nemzeti érzésük révén kötődő személyek összetartozását fejezik ki. Ezek használatának szabályozása az alkotmányjog területéhez tartoznak. A magyar Alaptörvény által nevesített állami és nemzeti szimbólumok, a címer, a zászló és a himnusz, közvetlen szabályozási előzményei a rendszerváltás időszakáig nyúlnak vissza. A himnusz közjogi elismerésére másfél évszázad elteltével ekkor került sor. A zászló tradicionális színei nem voltak kérdésesek, vita abból fakadt, hogy megjelenítsék-e és hogyan a zászló középső mezejében az államcímert. A címer nélküli zászló elsődlegesen a nemzeti jelleget, a címerrel kombinált zászló pedig jellemzően az állami jelleget domborítja ki. Végül az utóbbira esett a választás. Felmerült azonban vita az államcímer kapcsán is. A három címerváltozat az úgynevezett koronás kiscímer, a Kossuth-címer, valamint a Magyar Népköztársaság címere voltak. Amíg a koronás kiscímer a monarchikus államiság jelképeként hosszabb időszakon keresztül jelenítette meg a magyar államiságot, addig a Kossuth-címer a republikánus és függetlenségi közjogi hagyományokat (1849, 1918, 1946–1949, 1956) idézte fel. Végül az országgyűlés a koronás kiscímert fogadta el 1990-ben.

A rendszerváltást követően a Szent Korona heraldikai díszítő elemként került be az államcímerbe. A Szent Korona „közjogiasításáról" a Szent István államalapításának emlékéről és a Szent Koronáról szóló 2000. évi I. törvény szól. A jogalkotó a Szent Koronát, valamint a koronázási palást kivételével a koronázási jelvényeket: a királyi jogart, az országalmát, valamint a koronázási kardot, kiemelte a muzeális ereklyék köréből, és a Magyar Nemzeti Múzeumból az Országgyűlés oltalma alá helyezte. A Szent Koronának és a hozzá tartozó jelvényeknek a védelme, megóvása, valamint a velük kapcsolatos intézkedések megtétele érdekében pedig létrehozta a köztársasági elnök vezetésével működő Szent Korona Testületet. A Korona azóta a mai Alaptörvény szövegében már önálló funkcióval is rendelkezik a Nemzeti hitvallásban, hiszen a Szent Korona az alkotmányozó hatalom értelmezésében „Magyarország alkotmányos állami folytonosságát és nemzeti egységét" testesíti meg.

Mivel az államnév identitáshordozó és -közvetítő funkcióval rendelkezik, az államnév megválasztása, illetve megváltoztatása nem tekinthető pusztán szimbolikus jelentőségű döntésnek. A mai Alaptörvény a rendszerváltás idején elfogadott Magyar Köztársaság államnevet megváltoztatta, s e megnevezés helyett a Magyarország nevet deklarálta. Az Alaptörvény indokolása szerint „Hazánkat ezer éve ezzel a névvel illették itthon és külföldön egyaránt." Azaz az alkotmányozót a javaslat megtétele során elsősorban a történeti szempontok befolyásolták.

A magyar polgári alkotmányosság alapjait a reformkor által előkészített 1847-1848. évi utolsó rendi Országgyűlésen elfogadott törvénycsomag jelenti. A polgári alkotmányosság eszméi, a felelős kormányzat intézménye, a törvény előtti egyenlőség fogalma, a közteherviselés bevezetése, avagy a polgári szabadságjogok gondolata a kor meghatározó kérdéskörei voltak, így a magyar társadalmi diskurzusba is bekerültek. Az 1848-as polgári forradalom győzelmét követően az Országgyűlés által elfogadott és V. Ferdinánd által 1848. április 11-én szentesített, emiatt áprilisi törvényeknek is nevezett jogszabályok alkotmányos jelentősége különösen abban rejlik, hogy alkotmányos monarchiává alakították át az addig formálisan rendi-képviseleti, de a gyakorlatban egyre inkább abszolút monarchiaként működő Magyar Királyságot. Magyarország államszervezete ettől kezdve a polgári alkotmányosság jegyeit viselte magán. A választójog gyakorlását függetlenítette a rendi jogállástól, és egyúttal a liberális felfogást tükröző cenzusos választójog szerint népképviseleti alapra helyezte az alsótáblából a törvényhozás első kamarájává átalakuló képviselőházat.

A törvényalkotási munka folyamatossá tételét volt hivatva előmozdítani az a törvénycikk, amely a Pesten ülésező Országgyűlés évenként történő összehívását írta elő. Elrendelték továbbá, hogy a végrehajtó hatalmat gyakorló uralkodó, távollétében pedig a nádor, kizárólag a Buda-Pesten megalakuló, a törvényhozásnak felelős magyar kormány által gyakorolhatta hatalmát. Bár a chartális alkotmányozás gondolata többször is felvetődött, a gyorsan zajló történelmi események forgatagában az írott komplex alkotmány kidolgozására ebben az időben végül nem került sor.

A szabadságharc leverését követően az osztrák kormányzat Magyarország Habsburg Birodalomba történő teljes beolvasztására törekedett, a kibontakozó polgári fejlődést azonban már nem tudta megakasztani. Az 1867-ben megkötött kiegyezés, melynek közjogi meglapozása magyar részről Deák Ferenc nevéhez fűződik, hosszú évtizedeken keresztül biztosította a megkötése nyomán létrejövő Osztrák–Magyar Monarchia közjogi kereteit. Egyrészről elismerte Magyarország egységét és kormányzati önállóságát, másrészről viszont megkívánta a birodalom biztonságának közösen történő megóvását. A közös uralkodó személye mellett tehát a közös ügyek: a külügy, a hadügy, valamint az ezekkel kapcsolatos pénzügyek, fél évszázadon keresztül egymáshoz kötötték a két országot. Azonban a közös ügyektől eltekintve Magyarország önállóan alakíthatta saját belügyeit, saját kormányára és törvényhozására támaszkodva. Mindez lehetővé tette, hogy kialakuljon a dualizmus első évtizedeiben a liberális polgári állam és társadalom intézményrendszere. Miközben a chartális alkotmányozás egyre elterjedtebbé vált, Magyarország alkotmányát a dualizmus évtizedei alatt sem foglalták egységes levélbe, azaz megmaradt a történeti alkotmány keretei között.

A vesztes első világháborúval járó katonai és politikai összeomlás következményeként Magyarországot 1918-ban és 1919-ben forradalmak és ellenforradalmak sújtották. Az 1918-as őszirózsás forradalom győzelmét követően Károlyi Mihály vezetésével a néhány nappal korábban megalakult Magyar Nemzeti Tanácsba tömörült pártok delegáltjaiból alakult meg a kormány. A kormányzat, illetve a Magyar Nemzeti Tanács a polgári demokratikus értékek mentén kívánta újjászervezni Magyarországot, államformáját független és önálló népköztársaságként határozták meg. A Néphatározat felhatalmazása alapján néptörvények fektették le a polgári demokratikus Magyar Népköztársaság alkotmányos alapjait. Néptörvényt fogadtak el a nőkre is kiterjedő általá-

nos országgyűlési és helyhatósági választójogról, az alkotmányozó nemzetgyűlési választásokról, a népköztársasági államforma védelméről, a sajtó szabadságáról, az egyesülési és gyülekezési jogról, a különböző szintű önkormányzati testületek újjáalakításáról, valamint a német, a ruszin és a szlovák nemzetiségűek önrendelkezési jogáról, illetve autonómiájáról. Alkotmányos szempontból a köztársasági államformára történő áttérés tekinthető az egyik legfontosabb változásnak, hiszen ezzel nemcsak a sokszázados monarchikus időszak záródott le, hanem a szuverenitását elnyerő Magyarország számára is merőben új közjogi kereteket biztosított.

Ez a folyamat azonban a zavaros kül- és belpolitikai helyzet miatt megakadt és következtében a polgári demokratikus kormányzat 1919 tavaszán átadta a hatalmat a szociáldemokrata és kommunista politikusokból megalakított Forradalmi Kormányzótanácsnak. Ezzel az aktussal vette kezdetét a Tanácsköztársaságnak nevezett proletárdiktatúra 133 napig tartó rémuralma Magyarországon. A szovjet-orosz mintát követő Tanácsköztársaság időszakában kialakított alkotmányos intézmények szakítottak a polgári demokratikus elvekkel és megoldásokkal. A hatalommegosztás elve helyett a végrehajtó hatalom túlsúlyának érvényesítésülésével a hatalom egységének doktrínáját hirdették. A törvényhozó, végrehajtó és bírói hatalmat ennek megfelelően a munkás-, paraszt- és katonatanácsok gyakorolták. A többpártrendszer helyett egyetlen párt, a kommunista és szociáldemokrata párt egyesülése folytán létrejövő Magyarországi Szocialista Párt kizárólagos politikai hatalma érvényesült. Az alkotmányozás tekintetében a szovjet-orosz mintát követő chartális alkotmány megalkotása mellett döntöttek.

A Tanácsköztársaság bukását követően a nemzeti-konzervatív értékrendet hirdető kormányzatok a jogfolytonosság alapján szándékozták a hatalmukat legitimálni és stabilizálni, és közjogi értelemben a világháborús összeomlást megelőző állapothoz visszatérni. Az 1920 után elfogadott törvények fenntartották a magyar állam „ezeréves fejlődésű" alkotmányát, miközben azt a rendkívüli viszonyokra tekintettel módosították. Ezek közé az ideiglenes intézmények közé sorolták a nemzetgyűlést és a kormányzói intézményt is. Amíg tehát az államforma tekintetében a Nemzetgyűlés a királyság fenntartása mellett döntött, addig az államfői főhatalom gyakorlását ideiglenes jelleggel a kormányzóra bízták, akinek a hatásköreit a köztársasági elnöki hatáskörökre is figyelemmel állapították meg. Erre az időszakra ugyanakkor alkotmányosság szempontjából több árnyék is vetült: a parlamentáris keretek visszaszorítására irányuló, egyúttal a végrehajtó hatalom elsőbbségét szorgalmazó törekvések, a törvényhozás második kamaráját jelentő felsőháznak a népképviseleti elvet ellensúlyozni hivatott hivatásrendi intézmények működtetése, a polgári és politikai szabadságjogok megszorítása, a polgári jogegyenlőség korlátozása; s ezzel összefüggésben; a politikai és társadalmi diszkrimináció és szegregáció úgynevezett zsidótörvények általi végzetes következményekkel járó intézményesítése, mely a kor zűrzavarának elkerülhetetlen elemei voltak.

A második világháborút követően, 1945-ben, új, demokratikus alapokon láttak neki a világégésben kivérzett ország helyreállításának. Már ekkor megérett az elhatározás, hogy a régi rendszerre emlékeztető, és 1918 óta gyakorlatilag csak formálisan létező királyságot megszüntessék, és helyébe a köztársaságot állítsák. A köztársasági államforma deklarálása mellett a törvény megalkotta és szabályozta a köztársasági elnöki méltóságot is. Az 1946 évi alkotmányt a jogtudomány „egy új alkotmány csonka chartájának" tekintette, amelynek több rendelkezése emlékeztetett a „nyugati írott alkotmányokra." A jogalkotó tehát nyilvánvalóvá tette, hogy Magyarország elmozdult a történeti alkotmány konstrukciójától. A királyságra vonatkozó jogszabályok hatályon kívül helyezése arra is utalt, hogy a Szent Koronatannal is szakítani kívántak. Az alkotmány elfogadása tehát új mérföldkövet jelentett Magyarország legújabb kori alkotmánytörténetében függetlenül attól, hogy a kommunista politikai fordulat miatt mindössze három és fél esztendeig maradhatott hatályban.

A két munkáspárt, a Magyar Kommunista Párt és a Magyarországi Szociáldemokrata Párt 1948-as egyesülése révén megalakuló Magyar Dolgozók Pártja programnyilatkozatában többször utalt a szocializmus építéséhez nélkülözhetetlennek tartott népi demokratikus alkotmány megalkotására. Az alkotmány elfogadásának politikai előfeltételét a kommunista többségű Magyar Függetlenségi Népfrontnak az 1949. évi országgyűlési választáson elért „elsöprő sikere" biztosította, amelyre a már a kiépülő egypárti diktatúra körülményei között került sor. A Szovjetunió 1936. évi (azaz sztálini) alkotmánya alapján kidolgozott alkotmánytervezetet az Országgyűlés két nap alatt tárgyalta meg, és kihirdetése napján, 1949. augusztus 20-án lépett hatályba. Az Alkotmány a Szovjetunió iránti hála és elkötelezettség, valamint a szocializmus alapjainak lerakása jegyében „a munkások és a dolgozó parasztok" államának nyilvánította a Magyar Népköztársaságot, mely a szocialista világrendszer része. A hatalom a dolgozó népé, akik választott küldöttek útján gyakorolhatták hatalmukat. A társadalom vezető erejeként a munkásosztály marxista-leninista pártját nevezték meg, ami gyakorlatilag a többpártrendszer és a politikai, világnézeti pluralizmus végét jelentette. Az Alkotmány, az államhatalom egységének elve alapján, a legfelsőbb államhatalmi szervként a szuverenitásból fakadó összes jogokat gyakorló, évenként legalább két rendes ülésszakot tartó, Országgyűlést nevezte meg. Emellett fontos szerepe volt a kollektív államfői tisztséget is betöltő Népköztársaság Elnöki Tanácsának. Jogosítványai közé tartozott a törvényerejű rendeletek megalkotása, amelyre akkor kerülhetett sor, amikor az Országgyűlés nem ülésezett. Mivel az országgyűlés évente általában csak néhány napig ülésezett, így a törvényerejű rendeletek megalkotására helyeződött a hangsúly. Ezen rendeletek megalkotásának alkotmányos korlátját az jelentette, hogy magát az Alkotmányt törvényerejű rendelettel nem lehetett módosítani. Az Alkotmány szabályozta az államigazgatás legfelsőbb szervét (Minisztertanács), valamint a szovjet típusú tanácsi rendszer alapján az államhatalom helyi szerveit. A bírói függetlenség elvének formális kinyilvánítása mellett szabályozták a bírói szervezetet, valamint a szovjet mintára centralizált ügyészi szervezetet. Emellett részletesen szabályozta a polgárait és a dolgozókat megillető jogokat, illetve az őket terhelő kötelezettségeket. A polgárok és a dolgozók között jelentős különbséget tett, hiszen az Alkotmányban deklarált jogok teljessége csak a dolgozókat illette meg. A

polgárok számára biztosította például a lelkiismereti szabadságot és a vallás szabad gyakorlásának jogát, addig a szólás-, gyülekezés-, és sajtószabadságot csak a dolgozók számára biztosították. Az Alkotmányt 1989-ig mintegy húsz alkalommal módosították. A módosítások közül kiemelkedő jelentőségű volt az Alkotmány átfogó módosításáról rendelkező 1972. évi, amely ugyan nem érintette az állami, politikai és gazdasági berendezkedés alapjait, általános érvénnyel deklarálta azonban az emberi jogok tiszteletben tartását, továbbá az alapvető jogokat, a fennálló politikai és társadalmi keretek és korlátok között gyakorlatilag már valamennyi állampolgár számára biztosította. Ezen szabadságjogok érvényesülését ugyanakkor a gyakorlatban a politikai nyomás és a világnézeti pluralizmus tagadása mégis jelentősen korlátozta.

A Szovjetunió árnyékában élő országoknak jelentős esemény volt Mihail Gorbacsov 1985-ös hatalomra jutása. Moszkva egyre kevésbé avatkozott be a szövetségi rendszerébe tartozó államok belső ügyeibe, így ezen országok fokozatosan nyerték vissza valamivel önállóbb mozgásterüket, amit különböző mértékben igyekeztek kihasználni. Magyarországon 1989-ben ült össze először az Ellenzéki Kerekasztal, amelyen az új ellenzéki erők egymás között próbálták tisztázni a lényeges kérdéseket, csak ezt követően került összehívásra a kormány és az ellenzék közötti dialógust lehetővé tevő Nemzeti Kerekasztal. Ennek egyeztető tárgyalásai 1989. szeptember 18-án átfogó kompromisszum megszületéséhez vezettek, melynek célja a többpártrendszerbe, a parlamentáris demokráciába és a szociális piacgazdaságot megvalósító jogállamba vezető békés politikai átmenet elősegítése volt. Ezt a kompromisszumot közjogi szinten az Országgyűlés által október 18-án megszavazott átfogó alkotmánymódosítás valósította meg, amely a gyakorlatban teljes alkotmányrevíziót jelentett, hiszen a népi demokratikus alkotmánynak nevezett 1949. évi elődjéből alig maradt valami hatályban. A törvénybe foglalt változások új demokratikus alkotmányt eredményeztek, de formálisan továbbra is az 1949. évi XX. törvényről volt szó. Az akkori kormányerők ugyan nem zárkóztak el attól, hogy a közreműködésükkel lényegileg is egy új alkotmány szülessen, ám az ellenzéknek kételyei voltak az alkotmányrevíziót elfogadó Országgyűlés legitimitása kapcsán, hiszen azt még 1985-ben, az egypártrendszer körülményei között választották meg. Az „igazi" új demokratikus alkotmány elfogadását ezért az első szabad választások utáni időszakra kívánták halasztani. Az idő rövidsége is szerepet játszott abban, hogy az új alkotmányos szöveg hivatalosan csak módosításnak minősüljön. Az 1990. évi májusi szabad választásokat követően létrejövő országgyűlési többség többször módosított az Alkotmány szövegén, aminek következtében tulajdonképpen legitim és demokratikusan megválasztott alkotmányozóként magáévá tette és megerősítette az 1989-1990-ben született új közjogi konstrukciót. 1990 nyarán a szabadon megválasztott Országgyűlés összesen 50 szakaszban írta át az 1989 októberében elfogadott alkotmányos szöveget, ami tulajdonképpen az 1989. évi komplex alkotmányrevízió nagy módosításának is tekinthető. Ez azért fontos, mert az Alkotmány ezzel a jogtechnikai megoldással már nem csak a régi rendszer parlamentjében gyökerezett, hanem az új és teljesebb legitimitású szabadon választott Országgyűlésben is, és ezzel a legjelentősebb lépcsőfokot jelentette a magyar rendszerváltás közjogi történetében.

2010-ben indult mai alkotmányunk megalkotása, melynek egyik sajátossága az, hogy a külföldi és azon belül a különböző európai intézmények kiemelt figyelmet szenteltek az egész folyamatnak. Ez több okra is visszavezethető, de az egyik legfontosabb, hogy a második olyan tagállami alkotmány, amely már az uniós tagság idején született, és az első olyan, amelyet a lisszaboni szerződés hatályba lépése után fogadtak el. Magyarország ugyan az önkéntes alapon történt uniós csatlakozással nem veszítette el szuverenitását, de egy ilyen közösségbe való belépés kihat az alkotmányozó mozgásterére annak ellenére, hogy az uniós szerveknek formálisan nincs joga beleszólni a tagállami alkotmányozásba.

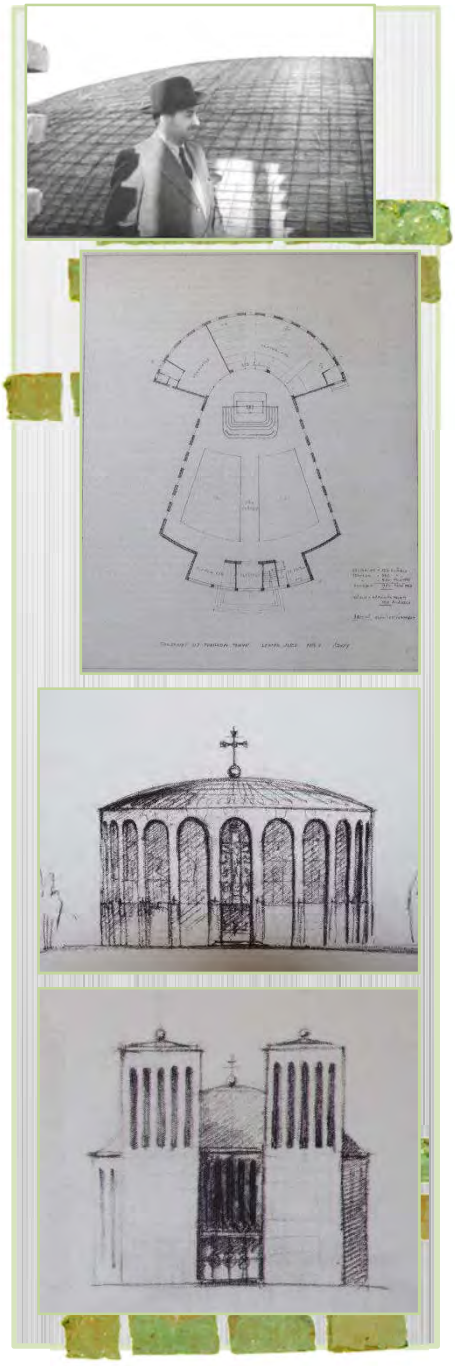
A 2012-ben hatályba lépett magyar Alaptörvény több szempontból is rendhagyó közjogi dokumentum. A sajátosságok főleg a magyar jogtörténetből és az aktuális alkotmányozó akaratából fakadnak. Már a neve is különleges, hisz a szakirodalom általában mindegyik alkotmányt alaptörvénynek tekint, mivel ahol nincs egységes chartális alkotmány, az alaptörvények azok, amelyekből az alkotmányos rendszer összeáll. A polgári korszak magyar közjogában az alaptörvényeket rendszerint kis kezdőbetűvel írták, mert több volt belőlük, azaz nem lehetett azokat a tulajdonnévre jellemző nagy kezdőbetűvel írni, mint mai formájában. Különlegességének következő eleme a preambulum, amely általános bevezetőként szolgál. Már a neve is erősen értékorientált, ami a jelenlegi értéksemleges világban igen bátor dolog a törvényhozótól, a Nemzeti hitvallás kifejezés ugyanis erősen vallásos csengésű, utalva Európánk keresztény gyökereire, bár a tartalmában egyaránt mondható világinak. Európa leghosszabb preambulumai közé tartozik, pedig egyetlen összefüggő szöveg. Ez a bevezető meghatározza azokat a körülményeket, amelyek között Alkotmányunk megszületett, illetve azokat a hagyományokat és értékeket, amelyeket pozitívnak és követendőnek tekint. Az Alaptörvény szerkezete is egyedi, jelenleg hat nagy részből áll, amelyek majdnem mindegyike sajátos számozással rendelkezik. Az Alapvetés című bevezető rész Magyarországra, mint államra vonatkozó alapvető rendelkezésekkel, illetve definíciókkal, alapértékekkel és alkotmányos alapelvekkel, a jogforrásokkal, az állami szimbolikával, valamint az államcélokkal foglalkozik. Majd következik az alapjogokkal és az alapvető kötelességekkel foglalkozó Szabadság és Felelősség című rész; ezt követi a magyar államszervezettel foglalkozó Állam című rész, majd következik a Különleges jogrend című rész, amely az állam működése szempontjából különleges és rendkívüli helyzetekkel foglalkozik, végül a Záró és vegyes rendelkezések cíművel fejeződik be.

Jelenleg hatályban lévő Alaptörvényünk egyik legnagyobb jelentősége, hogy végleg felváltotta az 1949-es alkotmányt. A magyar jogi hierarchiában ez a legfelsőbb szintű jogforrás, így mindannyiunkra vonatkozik, meghatározza alapvető jogainkat és kötelességeinket, államunk alapvető működését. Mindannyiunkat véd és mindnyájunkat kötelez közösen meghatározott értékeink alapján. Nemzeti kultúránk szerves része történelmi alkotmányosságunk, így azt jó megismernünk, tudatosítanunk, hiszen az értékek helyes rendje, az erkölcs és jog tartalmi kapcsolata gazdaságilag, szellemileg is könnyebbé teszi a haladást a boldogulás felé.

Ráthi Marianna

„Az ország legmodernebb falusi temploma” 60 éve szentelték fel a taksonyi új katolikus templomot

Bár a templom építéséről különböző évfordulók kapcsán már többször is szó esett – akár a Hírharang, akár a Krisztus Fénye hasábjain –, a most következő bemutatás leginkább építészettörténeti és művészettörténeti szempontból emeli ki az épület értékeit, miért is volt ez akkoriban és azóta is a II. világháború utáni szakrális építészet egyik kiemelkedő alkotása, amire méltán lehettek és lehetünk büszkék ma is.

Előzmények

A taksonyi régi templomot nem kímélték a csapások a múlt század derekán: a front nem kerülte el Taksonyt, így 1944 novemberében találatok sora érte a régi templom tornyát, mire az ledőlt. A legnagyobb szükség közepette is a taksonyiak összefogásának volt köszönhető, hogy helyi és országos adakozásból sikerült az épületet helyreállítani, így a torony újraszentelésére 1955. karácsonyán került sor. Sajnos, nem örülhettek a hívek ennek sokáig, hiszen 1956. január 13-án, a Magyarországon eddig mért legnagyobb erősségű (5,6-os magnitúdójú) földrengés rázta meg Taksonyt és Dunaharasztit, így az épület helyreállíthatatlan károkat szenvedett. Nem volt tehát más választás, mint valamilyen úton-módon új templom építésébe fogni.

Mindez hogyan lehetséges az ’50-es évek politikai-egyházpolitikai környezetében? Gondoljunk csak bele, hány pap és szerzetes ült abban az időben börtönben mondva csinált okok és koncepciós perek ürügyén? Az állam és egyház között létrejött (kikényszerített) megállapodás rögzítette a korábban visszaszorított egyház szűkös mozgásterét: a szerzetesrendeket – négy kivételével – feloszlatták, az iskolákat államosították, az egyház térdre kényszerítve várta a helyzet jobbra fordulását a békepapok és az Állami Egyházügyi Hivatal állandó megfigyelése mellett. Hogyan lehetett egy maroknyi közösségnek ilyen légkörben templomot építeni?

Dr. Kovács Vince váci püspök 1954. szeptember 1-vel dr. Tóth János atyát helyezi Taksonyba Wieland Mihály atya mellé, különös feladatául pedig azt adja, „hogy a háború alatt súlyosan megsérült templomot és plébániaépületet legalább az elengedhetetlenül szükséges módon rendbehozza.” A feladat testhezállónak bizonyult, hiszen Tóth János atya eredetileg mérnökként diplomázott, ezen talentumát pedig az általa tervezett plébániaépület tervezésekor is kamatoztatta. Egy új templom építéséhez mindenekelőtt az állam engedélyére volt szükség, majd a megfelelő szakemberek megtalálására.

Pénzgyűjtések leleményes módja volt – hiszen szükség volt az anyagi áldozatok csökkentésére is –, hogy Taksonyban pl. a régi templom lebontott építőanyagát értékesítették. Czapik Gyula egri érsek, a Püspöki Kar vezetője „a hatóságoknál kijárta, hogy országos gyűjtést engedélyeztek a helyreállítás költségeinek előteremtésére”, amely azonban – ismerve a hívek akkori szűkös lehetőségeit – nem hozott lényegesen nagy összegeket. Világossá vált időközben, hogy a régi épület helyreállítása helyett egy új templomot kell építeni, ezért dr. Kovács Vince váci püspök az ÁEH elnökénél ezt a szándékot azzal indokolta, hogy „a megrongálódott templom talaja laza szerkezetű homok […] míg új templomot megfelelőbb talajon építhetnénk kisebb költséggel…”. A templom új helyszínen épülne, mert „amikor épült, körülötte terült el a község. Most azonban már a község szélén állott, mivel a község a vasút felé terjedt.” A kiváló érvelésnek meg lett az eredménye, rendeződött a telekcsere, így az iskoláé lett a korábbi telek, az egyház pedig a régi temető helyét kapta az építkezéshez. A Váci Egyházmegye kétszer rendelt el gyűjtést, valamint az Új Ember hasábjain is jelent meg cikk az építkezésről melyben csekken is várták az adományokat. A cikkben már előre képet adtak az épületről, hangsúlyozva, hogy ez lesz az ország egyik legmodernebb temploma.

Árkay Bertalan, a tervező

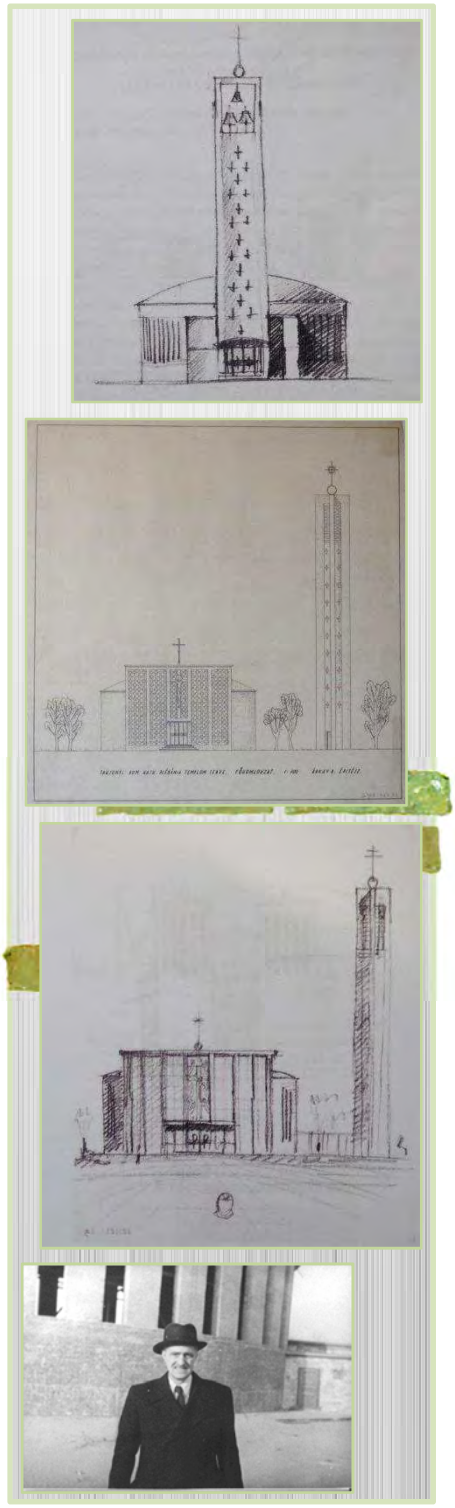
Árkay Bertalan (1. kép) neve – hasonlóan az akkor már elhunyt édesapjáé, Árkay Aladáré – nem volt ismeretlen a háború utáni templomépítészetben. Árkay Bertalan 1901-ben született Budapesten, tanulmányait 1925-ben fejezte be a Műegyetemen. Párizsi és bécsi tanulmányútjait követően Rómában ösztöndíjasként tanult, hazatérve a Római Iskolához csatlakozott. 1928-tól apja, Árkay Aladár műtermében dolgozott, közös munkáik a városmajori, mohácsi, győr-kisbácsai templomok. Életrajzai kiemelik a lakóházak, középületek, városrendezési tervpályázatok mellett nagyszámú templomterveit, a megvalósultak közül pedig rendszerint a taksonyit. 1971-ben halt meg, építészeti hagyatékát a Kiscelli Múzeum őrzi. Hagyatéká-

ban nyolcvankét darab, 1945 utáni templomterve található, amelyek húsz helyszínhez köthetőek (felújítások, háborús károk helyrehozatalai, megkezdett templomok folytatása, meglévő épületek felújítása, új templomok, utóbbiból tíz db!).

Tervváltozatok és megvalósulás

Tudjuk, hogy Árkay Bertalan építész első taksonyi terveit 1956. májusi dátummal keltezte, tehát már négy hónappal a tragikus földrengés után. Az egyik első tervek között (2. kép) – a megvalósulthoz képest talán még merészebb elgondolású – két, egymásnak forduló legyezőre emlékeztető formájú alaprajzot találunk. A terv szerint az oltár mögött egybenyitható oratóriumot és sekrestyét foglalt volna magába a kisebbik legyező, míg a nagyobb a templomteret alkotta volna, találkozásuk fókuszában állt, magasított pódiumon, az oltár. Alapvető elrendezésében hasonlít a mai templomra, amely azonban ovális alakú lett. Árkay Bertalan hagyatékában csak Taksonyról 35 db tervlap tanúskodik, amely kiemelkedik a többi épülethez képest. Ezek között tervek és rajzok is találhatók, legérdekesebbek talán a torony elhelyezésére vonatkoznak. Ebből válogattam egy csokorra valót: a 3. képen torony nélküli, ovális, esetleg kerek alaprajzú templom előnézete látható, hatalmas ablakokkal tagolva, bejárata felett corpussal. A kupolás templomtér elé egy ill. két tornyot is tervezett az építész a 4. és 5. képek tanúsága szerint. A megvalósult templom irányába a 6. képen lévő mutat, melyen ugyan a bejárati rész ötosztatú, de mellette szabadonálló harangtornyot láthatunk. Ennek egyik variánsa a 7. képen a hétosztatú bejárati rész mellett árkádsorral a templomhoz kötött harangtorony.

A tervváltozatok közül a megvalósult épület homlokzati része háromosztatú: két magas pilon között középen felfutó, orgonasípszerű ablaksorral felhasított kapuépítmény foglalja magába az előteret és a karzatot. Ehhez nyaktaggal kapcsolódik a hatalmas ellipszis alakú templomtér, melynek végében posztamensen található az oltár. „A homlokfelület arányaihoz képest igen alacsonyra lefutó, vertikális arányú ablakok megemelik a teret: a lapos ívű vasbeton kupola lebegni látszik a tér felett.” – olvasható szakirodalmi méltatásában. Az épülethez kívülről félköríves oratórium és sekrestye csatlakozik. A torony a tervek szerint a bejárattól jobbra épült volna, vasbeton alapján ma a millecentenáriumi díszkút áll. Valószínűleg politikai nyomásra, ill. a források híján nem lett tornya, de reméljük, nem marad így.

Csonka Pál, a statikus

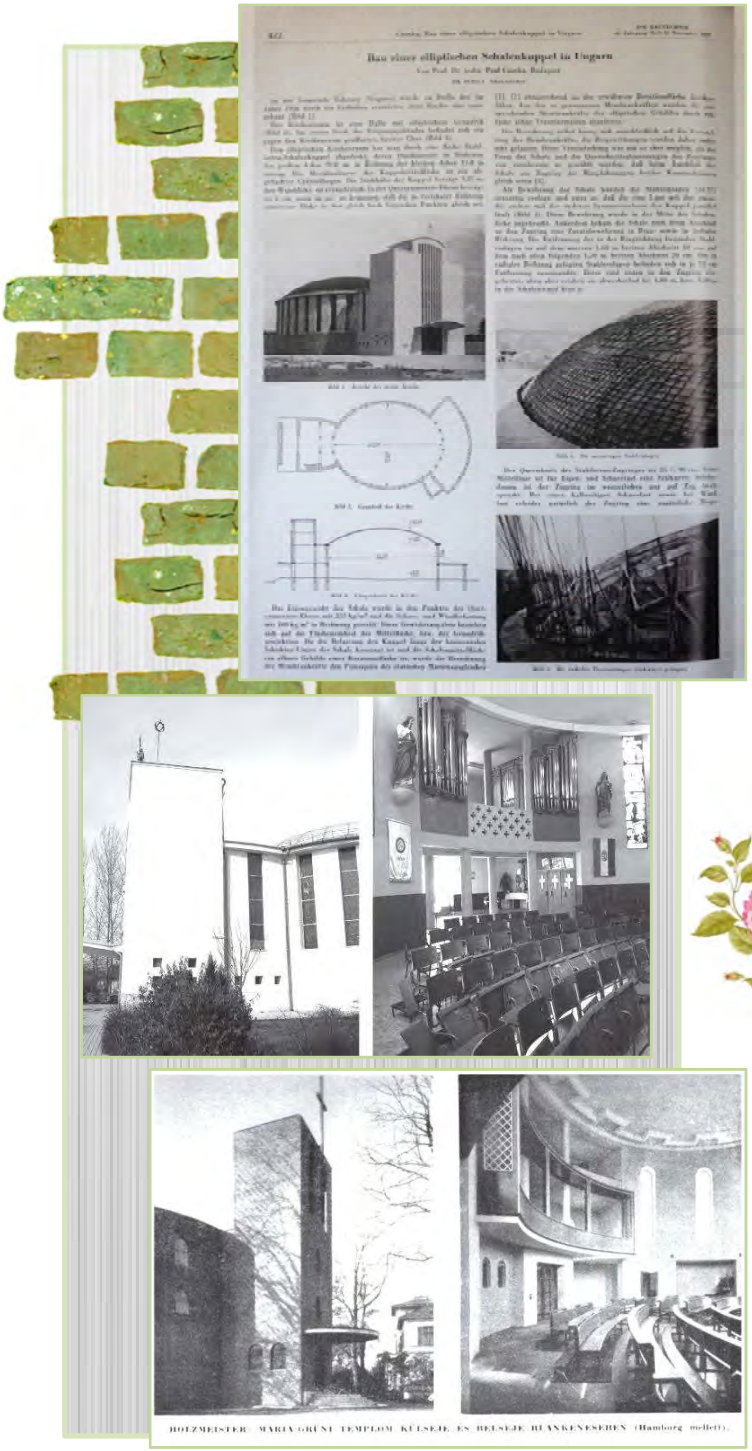
Árkay társtervezőnek Csonka Pál (1896 – 1987) építészmérnököt kérte fel (8. kép). Az ő nevéhez is számos városrendezési pályamű köthető (1921. Margit-sziget, 1922. Székesfehérvár, 1923. Szombathely), ismertté azonban leginkább oktatói-tudományos pályája tette. Kutatási területe a szilárdságtan és a vasbetonszerkezetek tulajdonságai voltak. 1928-tól tanított a Műegyetemen, 1957-ig tanszékvezető egyetemi tanár volt itt, amikor a kommunista vezetés nyomására le kellett mondania katedrájáról. Ekkor kaphatta Árkay felkérését a taksonyi templom kupolájának tervezéséhez. 1967-ben a Magyar Tudományos Akadémia tagjává választotta, de ehhez a párt nem járult hozzá. 1990-ben kvázi rehabilitálták, halála után három évvel, 1967-es hatállyal elismerték akadémiai tagságát.

Kupola és nemzetközi híre

A magas színvonalú kupoláról tervezője a nemzetközi sajtóban is publikált: 1959-ben jelent meg a neves német szaklap, a Bautechnik hasábjain írása fényképekkel, tervekkel illusztrálva „Bau einer elliptischen Schalenkuppel in Ungarn” (Egy ellipszis alakú héjszerkezetes kupola építése Magyarországon) (9. kép) címmel. Csonka Pál professzor számításokkal alátámasztva és fényképekkel illusztrálva mutatja be az építkezés menetét az ácsolt kupolától annak acélhálóján át a betonozásig. Külön kitér a kupola szél- és hóterhelés elleni védelmére. A 22 m hossztengelyű és 17 m széles kupola betonvastagsága mindössze 6 centiméter! A maga nemében mérnöki és kivitelezői bravúr a templomot fedő héjszerkezetes kupola!

A templom fogadtatása, szakirodalmi hivatkozásai

A templom megépítése után közvetlenül már Csonka Pál írt a német szaklapban az épületről, ez után legközelebb 1980-ban, Esztergomban rendezett „Templomok, szentélyek. 35 év katolikus építészete” című fotókiállításon szerepelt, mely után Jancsó Imre atya feljegyezte a Historia Domusban, hogy: „E kiállítás láttán többen eljöttek ide, hogy a valóságban is megnézzék szép templomunkat, amely képről annyira tetszett nekik.” 1987-ben Rév Ilona: Templomépítészetünk ma című könyvében szerepel hosszas leírás az épületről. 2000-ben az Országos Műemlékvédelmi Hivatalnak „A műemlékvédelem táguló körei” című kiállításán szerepelt, mint a műemléki státuszra váró lehetséges épületek egyike. A legutóbbi években Lantos Edit tanulmánya (Művészettörténeti Értesítő, 2016 (2). pp. 319-343.), illetve Vukoszávlyev Zorán

és Urbán Erzsébet közös összefoglalásai (Építés-Építészettudomány Vol. 44. 2016., pp. 247-315.; Architectura Hungariae 15/1. 2016., pp. 7-42.) nyomán került templomunk ismét a korszakkal foglalkozó építészeti-művészettörténeti érdeklődés középpontjába.

Párhuzamok

Felmerül a kérdés, honnan származik az ellipszis alaprajz ötlete? Taksony egyedülálló Árkay életművében, sem előtte, sem utána nem nyúl hasonló megoldáshoz templomtervek kapcsán. Vukoszávlyev Zorán egyértelmű előképnek a Molnár Farkas tervezte – és mind a mai napig torzóként, befejezetlenül – Hűvösvölgyben álló Magyar Szentföld templomát tekinti. Lantos Edit, akinek fő kutatási területe Árkay Bertalan építészete, érdekes elgondolásnak ad hangot. Elmélete szerint dr. Somogyi Antal 1933-ban megjelent „A modern katolikus művészet" című kötetében bemutatott és leírt Hamburg-Blankenese-i Maria Grün templom szolgálhatott kiindulópontként. Elég ennek alátámasztására az alábbi két-két képet összevetni. (10-11. kép)

Befejezés

Az állami és egyéb támogatásoknak köszönhetően a taksonyi templom rekordsebességgel, szűk másfél év alatt felépült, és 1958-ban búcsú ünnepén fel is szentelték. Az épület létrejöttét a szakirodalomban a „kádári politikai konszolidáció" eredményeként értékelték, miszerint az „államhatalmi reprezentáció magas fokú támogatásával jött létre […] korszakunkban egyedüli kegyeltként". A megvalósult terv ezzel együtt kompromisszumokat tartalmaz a korábbi tervvariánsokhoz ismeretében, bár ha az életmű korábbi megvalósult templomait nézzük, sokkal monumentálisabb és letisztultabb eredményt hozott. Nem vitatja továbbá egyik szerző sem, hogy a torony minden bizonnyal politikai nyomás miatt nem valósulhatott meg. A fenti áttekintés végén összegzésként idézhetjük templomunk szakirodalmi méltatását is: „absztrakt mérnökesztétikája emeli templomépítészetünkben a taksonyi templomot magaslatokba". Méltó és igazságos, hogy így tekintsünk rá és őrizzük meg az utókornak is.

Bajnok Lívia

60 ÉVES A TAKSONYI SZENT ANNA TEMPLOM

Minden egyházi közösségben nagy jelentősége van egy új templom építésének. Ez történt 1958-ban, Taksonyban is éppen 60 évvel ezelőtt.

Wieland Mihály taksonyi plébános, aki 1925-1954-ig vezette a taksonyi híveket egy nagyon nehéz XX. századi időben, nyugállományba vonulva, 1954 szeptember 1-én, Dr. Tóth János atyának adta át a plébániát. Az új plébánosnak első dolga volt a háborúban megrongálódott tornyot viszonylagosan helyreállítani, amely munka a földrengés előtti napon fejeződött be. Másnap a földrengés teljesen elpusztította a templomot, annyira, hogy nem volt értelme helyreállítani. Ezért került szóba egy új templom építésének gondolata. Árkay Bertalan tervezte az új templomot. A kupolát, amely Európában is egyedülálló, Csonka Pál egyetemi professzor, statikus mérnök tervezte.

Az új templom építését 1957 virágvasárnapján kezdték el és 1958. július 27-én, a Szent Anna búcsú vasárnapján áldotta meg Dr. Kovács Vince váci püspök.

Bár a régi templomhoz képest szokatlanul modern volt, eltérő a megszokottól, a hívek mégis nagyon örültek neki és munkával és anyagiakkal támogatták. Például a padokat társadalmi munkában az újonnan épült plébánia alagsorában készítették el 1961-ben. Előző évben 1960-ban készült a Szent Anna oltárkép, amelyet nem a falra, hanem egy gipszrabitz lemezre készítette Dénes Jenő festőművész. Érdekessége a templomnak többek között, hogy a templom

homlokzatára a kereszt helyett egy Krisztus bronzszobor került, amely eredetileg síremlék volt, és Dr. Tóth János plébános kérte el a Budapesti Központi Szeminárium udvaráról.

1972-ben Újfalusi István plébános folytatta elődje templomépítését és -szépítését. 1974-ben saját maga festette meg a stációs keresztúti képeket, amelyek ma is díszítik a templomot. 1976-77-ben pedig – akkor korszerű – neon világítást szereltetett be, hangerősítő berendezéssel együtt.

1978-tól Jancsó Imre lett a taksonyi plébános. Az ő nevéhez fűződik a templom külső mészkő lábazatának megvalósítása, 1980-ban a templom márvány padlózata készül el, valamint a Danterm rendszerű fűtőberendezés. 1988-ban az orgona kerül átadásra, valamint sorra kerül a templom színes ablakainak tervezése és kivitelezése, amely Pituk József Viktórián üvegművész nevéhez fűződik.

1990-től Kalló József volt a plébános, akinek idejében fejeződik be a színes templomablakok elkészítése.

Dr. Peczár Péter plébános 1992-94-ig, a plébánia korszerűsítésén faradozott.

Ha összefoglaljuk ezeknek az atyáknak a jelentőségét, az elmúlt hatvan év alatt mindenki buzgón szolgálta a híveket, mindenki adottságai szerint, becsülettel, és nemcsak a látható templomot gazdagítva, hanem a „lelki templomokat", az emberek üdvösségét is szolgálva. Köszönet érte mindnyájuknak.

Most röviden beszámolok az én huszonnégy szolgálati évemről

1994-ben kerültem ide, Láng András plébános

1995-ben sürgető feladatként új kapcsolószekrényt tervezett és készíttetett Kapui Gyula helybeli szakember.

1996-ban gázfűtésű sugárzók kerültek elhelyezésre az olajkazános fűtés helyett.

1998-ban festettük ki a templomot kívülről.

2000-ben szentelte fel Dr. Tóth János székesegyházi kanonok, volt taksonyi plébános a templomkertben a millenniumi díszkutat.

2003-ban kezdődött a templom belső festése, ezt megelőzően a világítás korszerűsödött díszvilágítással, amelyet Horváth Pál ötvösmester tervezett és kivitelezett. Az oltárképet és a többi festési munkálatokat az aranyozással együtt Kovanecz János és munkatársai végezték. A harangok villamosításának felújítását Kapui Gyula helybeli harangszakember végezte.

2004-ben kezdte el a Keresztény Értelmiségiek Szövetségének Taksonyi Csoportja a templomkert rendezését, parkosítását. 2004-ben a „málenkij robotra" elhurcoltak emlékműve, 2005-ben a II. János Pál Közösségi Ház, 2006-ban a Mária kápolna és az 1956-os emlékmű, 2007-ben a Szent Erzsébet kép és az emléktábla készült el.

2006-ban az orgona felújítása történt meg a helybeli orgonaépítő mester, Varga László és munkatársai által.

2009-ben a Szent Anna utcából a templom körül Fő tér lett, és elkészült a zenei pavilon a téren, amely hangversenyeknek ad otthont.

2011-ben a templomban lévő kápolna új világítótesteket kapott. A templom körül hatvanhárom kútgyűrű lett beásva a csatornavíz elvezetésére. A kert automata öntözőberendezést kapott, új kút adja a locsoláshoz a vizet.

2015-ben a templom homlokzatán lévő Krisztus szobor felújítása történt, valamint a templom gázfűtése villanyfűtésre lett kicserélve.

2016-ban a templom belső kupolájának újrafestése történt.

2108-ban pedig a belső teljes festésére került sor, beleszámítva a mellékhelyiségeket (sekrestye, kápolna, raktár) is.

De „lelki templom" is épült az elmúlt huszonnégy év alatt. 2000-ben megalakult a Szent Anna kórus, amely nemcsak gitáros, hanem klasszikus énekekkel is színesebbé teszi a szentmiséket. 2001-ben alakult a Karitászcsoport a helybeli rászorulók megsegítésére. 2003-ban a Keresztény Értelmiségiek Szövetségének Taksonyi Csoportja kezdte el működését.

A Szentjánosbogár-klub gyermekcsoportjainak első közössége több mint tizenöt éve alakult. Azóta újabb csoportok jöttek létre a gyermekek szeretetre és vallásosságra nevelésére. Az egyházközségi képviselőtestületek a régi időben a nagy építkezések aktív szereplői voltak, s ugyanígy az elmúlt húsz évben is nagyon sokat tettek a képviselők az egyházközség építésében. A különféle imacsoportok a lelki hátteret biztosítják az egyházközség lelki gyarapodására.

Szeretnénk, ha a 60. éves jubileum nemcsak szép és tartalmas rendezvényeiben merülne ki, hanem Egyházunk lelki gyarapodását is szolgálná, ami csak rajtunk múlik. Egy dolgot említek: a búcsú fogalom a lelki tisztulást jelenti, nem a vásári vigalmat. A búcsú szó a templom védőszentjének ünnepén kapható lelki kegyelmeket jelenti. Aki ilyenkor elvégzi a gyónását és megáldozik, valamint imádkozik a „pápa szándékára" egy Miatyánk, egy Hiszekegy és egy Üdvözlégy imát, teljes búcsúban részesül, vagyis megtisztul a lelke és sok kegyelmet kap az életéhez.

Kedves Testvéreim!

Hálásak vagyunk a gondviselő Istennek, hogy segít bennünket egyházi és egyéni családi életünkben. Így adunk hálát a hatvan esztendős időszak egyházunk lelkipásztoraiért, egyházközségi tevékeny híveinkért, mindazokért, akik segítették közösségünket anyagiakkal, munkájukkal vagy imáikkal. Kérjük mennyei Atyánkat, hogy legyen velünk az elkövetkező időkben is, egyházközségünk tovább éljen és gyarapodjon hitben és szeretetben.

Láng András plébános

Taksonyi bícsú

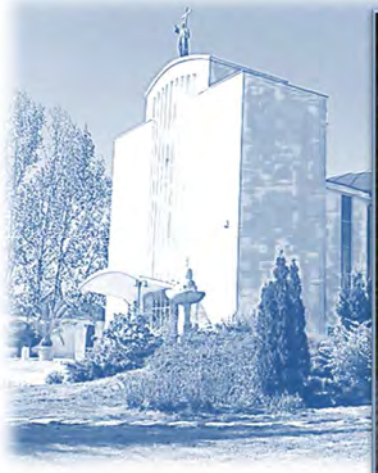

SZENT ANNA NAP

Taksonyi búcsú, 2018. július 28-30.

A keresztények megemlékeznek Szent Annáról, Szűz Mária anyjáról. Szent Anna és Szent Joachim minden prédikációban, beszélgetésben együtt szerepel. Ők elválaszthatatlanok egymástól. Isten azt mondta: „Szaporodjatok, sokasodjatok, és töltsétek be a földet!” (1Móz 1,28). Általában szaporodni szóval fordították, holott a héber szó inkább azt jelenti, hogy legyetek gyümölcsözőek. Isten arra hív, hogy gazdagodjunk, legyünk gyümölcsözőek, és töltsük be a földet, azt a helyet, ahol élünk.

A néphagyományban ezt a napot az asszonyoknak szentelték, a nőknek nem volt szabad nehéz fizikai munkát végezni. A templombúcsúnak régre visszanyúló hagyománya van, lényege a szakrális szerep, a vattacukor és céllövölde későbbi találmány.

A Szent Anna napi búcsú közösségi napján, szombaton a program a Fő térről induló felvonulással kezdődött az idén is, immár tizenötödik alkalommal. Településünk polgármestere, Kreisz László a képviselőkkel, András atyával, Bógár Zsolt diakónussal vonult a Szent Anna térre, ami ideiglenesen, három napig a Búcsú tér nevet viselheti. Rain város delegációja, a „Csepel-szigeti szomszédolás” jegyében idén a dunaharaszti vendégek, civil szervezetek, közösségek, népviseletbe öltözött csoportok színesítették a menetet. Láng András atya áldását követően Kreisz László, Taksony polgármestere ünnepi köszöntőjével a kulturális program kezdetét vette.

A Taksonyi Dunamenti Fiatal Svábok Egyesülete Profi és Ifjúsági tánccsoportjának, az OSI Madeln Tanzgruppe fellépésének tapsolhatott a nagyérdemű közönség. Zenélt a Sváb Hagyományőrző Együttes Fúvós zenekara. A „Csepel-szigeti szomszédolás” idei meghívott vendége Dunaharaszti volt. A város képviseletében a Lustige Schwaben tánccsoport műsorában gyönyörködhettünk.

Az esti ünnepi szentmise este hét órakor kezdődött. Taksony vendége volt Bógár Zsolt diakónus, ő mondta a szentbeszédet. Nagyon kedvesen, ugyanakkor szigorú komolysággal beszélt a ma divatos felfogásról, a férfi és nő kapcsolatáról, példának állítva Szent Anna és Szent Joachim példás, Istenben bízó életét.

Este nyolc órakor közösségi napunkon immár tizenötödik alkalommal a gyönyörű templomkertben a kommunizmus áldozatainak emlékművénél emlékeztünk meg az 1945 januárban „Málenkij robotra” elhurcolt, majd 1946 Pünkösdjén hazájából elűzött honfitársainkra és azokra, akiket származásuk miatt űztek el hazájukból.

Néma főhajtással róttuk le kegyeletünket a már e földi hazából eltávozott, és a még közöttünk emlékezőkre. Ők azok, akik még mindig tudnak újat mesélni nekünk.

Kreisz László polgármester köszöntője után a megemlékezésen még a tizennégy alkalom után is tudtunk új kutatási eredményről beszámolni. Az 1944. december 22-én kiadott 0060. sz. parancsban, ami minden községben 1944. december végén kifüggesztéssel és kidobolással hirdetésre került, az állt, hogy a férfiakat 17-től 45 éves korig, a nőket 18-tól 30 éves korig kis munkára kötelezik. A Taksonyra vonatkozó kutatások mai ismeretei szerint Taksonyból a legfiatalabb férfi 17. évében volt, a legidősebb 48. évét betöltötte. 2005 végéig az orosz Háborús Emlékbizottság szakemberei a táborokban meghalt 66 277 fő fogoly nevét találták meg a dokumentumokban. Makra Mónikával kigyűjtöttük a taksonyi elhunytak nevét. A listában szerepel a temetés helye is. A kutatást nem hagytuk abba. Minden új adat nagyon fontos az igazság megismeréséhez. Öröm számunkra, hogy a Német Kormány által folyósított kárpótlás megérkezett a jogosultak számláira.

A Szent Anna kórus két szép dallal kedveskedett ünnepünkön. Főhajtás után a Miatyánk modern imáját, és a már az ünnepségünk himnuszaként emlegetett Duna mellett című dalt énekelték Höchszt Erika gitárkíséretével és vezetésével. Szűz Mária és a Duna a taksonyiak mindennapjaiban fontos helyet foglalt el. A legnehezebb időkben is Isten mellett Szűz Máriához imádkoztak, kérték vigasztalását. Az emlékezés virágait elhelyezve, majd mécsest gyújtva megemlékezésünk első része befejeződött.

Az emlékezőknek azonban egy meglepetést tartogattunk.

Büszke taksonyiként el kell mondanom Önöknek, kedves Olvasók, hogy sok fiatal és – Roland atya szavaival élve – régebb óta fiatal saját kutatással ismerkedett meg ezzel a szörnyű korszakkal. Tisztelet Nekik, hogy szakdolgozatuk, diplomamunkájuk témája Taksony története volt.

Az első visszaemlékezés ismereteim szerint Ruff Józsefé. Józsi bácsi nagyon sokat tett az elhurcolt taksonyi svábok összetartozásának erősítésében egymáshoz és az Anyaországhoz.

Gráff Mátyásné 1999-ben kiadott Taksony története,
a Keresztény Értelmiségiek Taksonyi csoportja 2008-ban kiadott Nagy Lajos Zoltán Taksony története,
a Kreisz János „Mondd el Nekik! című regénye, és a Kisdunamenti passió színműve
a Makra Mónika - Gárdonyi Adrienn „Emlékezz Ránk! „azokra, akik egy kis munkán voltunk a Szovjetunióban”
című művekkel a lokálpatriotizmus, a hazaszeretet szép példáival mi taksonyiak 2018-ban ismét gazdagabbak lettünk. A szerzőknek hálás köszönet.

Közösségi napunkon került sor a Szabó Imréné született Kreisz Katalin 1972-ben megírt diplomamunkájából készült könyv bemutatására, melynek címe és témája „Die Siedlungsgeschichte von Taksony”. Szabóné Kreisz Katalin a nemzetiségi német oktatásért, a sváb hagyományok felelevenítéséért nagyon sokat tett, munkásságát 2012-ben Taksonyi Életmű díjjal ismerte el a Képviselőtestület. Minden év Taksony napján adományozzuk az elismeréseket a lakossági és civil szervezetek részéről érkezett javaslatok alapján.

2018-ban Kreisz Mátyás „a Cenc Móc” unokája átdolgozva, napjaink Taksonyával kiegészítve könyvbe álmodva megjelentette a dolgozatot. Nem véletlen „a Cenc Móc”, mert Rainban az ünnepségen a kitelepített Józsi bácsi úgy üdvözölte, hogy te vagy a Cenc Móc unokája. Együtt voltunk óvodások, és könnyek között gratulált Matyinak. Rainban testvérvárosunk ünnepén a városi könyvtár dísztermében volt a könyvbemutató első színhelye. A taksonyi delegáció, a város elöljárósága, sőt a környező településeken

élő volt taksonyiak és családtagjaik, örömmel fogadták a kis műsor keretében bemutatott igen szép könyvet. Még el kell mondanom, hogy a dolgozat és a könyv is német nyelven jelent meg. Rövid összefoglaló film vetítésével kedveskedtünk az emlékezőknek. A filmben Gerhard Martin, Rain polgármestere és Kreisz László, Taksony polgármestere köszöntői mellett egy riportot mutattunk be, amit Szabó Imréné Kreisz Katalin készitett Dunaharasztin, a kitelepítés 60. évfordulóján. Természetesen nem maradhatott el egy rövid tánc a taksonyi táncos lányok előadásában. A jelenlévő idős emberek meghatottsága sok ember szemébe könnyeket csalt. Az emlékműnél még hosszasan beszélgettünk a vendégekkel, pedig a „Búcsú téren" a Heimatklang zenekar dallamaira mulathattak a kedves vendégek.

A vasárnapi szentbeszédet is Zsolt diakónus mondta. Roland atya új helyen folytatja szolgálatát. Tisztelettel és szeretettel búcsúzva kívánt a hívek közössége áldott, szép, plébánosként töltött éveket.

A három napon gyönyörű gondolatok hangzottak el a nagyszülők és a gyermekek (szülők és unokák) szoros kötődéséről. Ha a gyermekek szeretetteljes környezetben nőnek fel, ahol a szülők és a barátok mellett a nagyszülőknek is megmarad a helye, ha ilyen légkörben fejlődnek, mint a házasság gyümölcsei, egészséges emberekké érnek. Pozitív mintát látnak egy életen át, és ez felkészíti őket a jövőre.

Gyermekeink legnagyobb gondja az, hogy hol talál free WI-FI-t. Okos telefonját gondolja legnagyobb segítőjének. Példaképnek tekint sokszor arra méltatlan „celebet". És ez a helyzet ma sajnos már érezhető közelségben is. Kereszténynek ismert országban (már több államban is) államilag elismerik az azonos neműek házasságát. Családnak tekintik őket. Nem engedheti meg egyetlen nagymama sem, hogy unokájának természetes legyen az, hogy két azonos nemű ember kapcsolatát is házasságnak nevezik. Isten férfit és nőt teremtett.

A szentbeszédekből sok megszívlelendő, gyönyörű gondolattal lettünk gazdagabbak. A felmutatott nagyszülők iránti tisztelet és az Istenbe vetett bizodalom reménységgel töltött el mindnyájunkat.

A búcsú szerves része a világi szórakozás is.

Gazdag program várta a taksonyiakat és vendégeiket vasárnap és hétfőn is.

Szólt a zene, forogtak a hinták, finom ételek és italok is várták a szórakozni vágyókat.

Búcsúfia vásárlására is volt kínálat.

Ismét jó volt taksonyinak lenni.

Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Györke Erzsébet
KÉSZ tag

MAJD HÁROM ÉVVEL EZELŐTT

Majd három évvel ezelőtt, amikor is a bemutatkozó szentmisémet tartottam, szétnézve a padok között, egy arctalan tömeg nézett rám vissza. Aztán ahogy teltek-múltak a napok, hetek és hónapok, ebből a tömegből kezdtek az arcok kiemelkedni. Aztán az arcokhoz előbb nevek társultak. Majd pedig a gyóntatószékben, személyes beszélgetésekben, közös zarándoklatok és kirándulások alkalmával a nevek mellé életutak, életsorsok rajzolódtak ki előttem. Hiszen mi nem a „*Kőszívű ember fiai*" vagyunk!!! – hanem igenis, érző emberek… Természetes, hogy megkedveljük azt, aki hozzánk közel áll! És ez így van rendjén.

Szép az a kép, a jó pásztorról és a nyájról. Mert a kötődésről szól. Ahogy a pásztor végigmegy a bárányok között, azok mintha önkéntelenül is, de közelebb bújnak a pásztorhoz, hogy csak egy pillanatra is, de hozzá érhessenek, hogy a közelébe lehessenek. Ahogy tovahalad a pásztor, megbolydul a nyáj és nyomában összesúgnak a bárányok…

A papi áthelyezések a kívülállónak érdekesek, a híveknek azonban legtöbbször fájdalmasak. Mert a bárányok és a pásztor közötti kötődés erőszakos feloldását érezzük benne.

Alaposan megbolygatják az egyházközség nyugalmát. Ez érthető, hiszen a pap népének nemcsak tanítója és vezetője, hanem lelki atyja is. Talán ez az utóbbi a legmélyebb szál. Ez szakad el a legnehezebben. Árvává váló, elmagányosodó világunkban szinte fuldokolva kapaszkodunk az '*apába*', az '*atyaságba*'.

Ebből az érzelmi válságból a kiút nem a felejtés, hanem az elmélyülő hit. Rá kell döbbenni, papjaitokat nem ti választottátok és nem is mi pályáztunk a ti templomotokra. Kaptatok minket ajándékba, ideiglenes „használatra".

Hálás szívvel köszönöm meg mindannyiótoknak a nyitottságot és az elfogadást, a befogadást!

Külön köszönöm, hogy nem felesleges búcsúajándékokkal köszöntétek meg a szolgálatomat, hanem „*kalapba dobva, majd megveszi, amire szüksége lesz*". Jelentem, megvettem: bútorzatot a szobámba. Köszönet és hála érte…

Egy rövid fohászt majd mondjatok értem, hogy az új szolgálati helyemen is az Isten országát tudjam terjeszteni.

Szeretettel: Roland atya

***Reményik Sándor:* Mi mindig búcsúzunk**

Mondom néktek: mi mindig búcsúzunk.
Az éjtől reggel, a nappaltól este,
A színektől, ha szürke por belepte,
A csöndtől, mikor hang zavarta fel,
A hangtól, mikor csendbe halkul el,
Minden szótól, amit kimond a szánk,
Minden mosolytól, mely sugárzott ránk,
Minden sebtől, mely fájt és égetett,
Minden képtől, mely belénk mélyedett,
Az álmainktól, mik nem teljesültek,
A lángjainktól, mik lassan kihűltek,
A tűnő tájtól, mit vonatról láttunk,
A kemény rögtől, min megállt a lábunk.
Mert nincs napkelte kettő, ugyanaz,
Mert minden csönd más,
– minden könny, – vigasz,
Elfut a perc, az örök Idő várja,
Lelkünk, mint fehér kendő, leng utána,
Sokszor könnyünk se hull, szívünk se fáj.
Hidegen hagy az elhagyott táj, –
Hogy eltemettük: róla nem tudunk.
És mégis mondom néktek:
Valamitől mi mindig búcsúzunk.

A KERESZT FELMAGASZTALÁSA ÉLETÜNKBEN

A keresztet nem tehetetlenségből és nehéz sorscsapásként viseljük, hanem mint olyan szenvedést, amely Jézus Krisztushoz fűződő kapcsolatunkból ered. A kereszt nem véletlen szenvedés, hanem szükségszerű.

(Dietrich Bonhoeffer)

A szent kereszt felmagasztalásának ünnepe, ha évközi vasárnapra esik, az ünnep liturgiája a vasárnap liturgiájának helyére lép. A kereszt ünnepének megértése csak megerősíti és gazdagítja a vasárnapnak, húsvét misztériumának átélését. A liturgia mondanivalója minden vonatkozásban hangsúlyozza, hogy a szent kereszt tisztelete és „felértékelése" lényegében Krisztus személyére utal, miatta és érte értékes realitás és szimbólum a kereszt, az ókor bitófája. Annak a jele, hogy Isten „így szerette a világot" (vö. Jn 3,13-17). Annak a jele, hogy Isten szeretete és irgalma minden emberi képzeletet felülmúl, Jézus Krisztus életáldozata a teljes „önkiüresítésben", a legalávalóbb büntetés és halál vállalásában, a tökéletes engedelmességben teljesedik ki.

A kereszt teológiáját Szent Pál apostol dolgozta ki elsőnek. Leveleiben számtalan helyen beszél az üdvösség jeléről, amely a zsidóknak botrány, a pogány görögöknek esztelenség. Egész igehirdetésének forrása a kereszt, a megváltás titka, s ő nem is akar mást hirdetni, mint Krisztus keresztjét (vö.1 Kor 1,17 stb.). Az ünnep szentleckéje eredetileg a filippieknek szól (Fil 2,8-11), annak az egyházközségnek, amely talán a legkedvesebb volt az Apostolnak, Európában ott hirdette először az evangéliumot, s a levél hangja is elárulja, mennyi kedves emléke és híve él a városban. A szentleckében olvasandó levélrészlet is valójában egy meleghangú buzdításnak a részlete. Arról van szó, hogy a Filippiben élő testvérek legyenek a szeretetközösség, legyenek egyként áldozatosak a szeretetben, legyenek egyetértők, együttérzők és együtt gondolkodók. Senki se keresse csak a maga javát. Ugyanaz a lelkület éljen bennük, mint Jézusban, aki magát teljesen feláldozta, „kiüresítette", megalázta magát és engedelmes volt mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig. Ez volt Jézus dicsőségének az útja, az ő felmagasztalásának az alapja. S nyilvánvalóan ez ma is a hívő ember számára a „dicsőség", a siker, a célravivő, eredményes élet titka. Lehet; hogy mindez első pillanatra lehetetlennek, sőt abszurdnak látszik, ha csak emberi gondolkodásmód szerint ítéljük meg. Ezért nehéz teljesíteni a kereszt „követelményét". De nem kevésbé abszurdnak látszik sok ember előtt Krisztus keresztje is. Éppen ez a „lehetetlenség" és látszólagos ellentmondás bizonyítja a kereszthalál realitását Isten szeretetének nagyságát.

Szent Pál soraiból az is kiviláglik, hogy a „kereszt felmagasztalása" eredetileg Isten által történt meg, amikor Jézus kereszthalálát „megdicsőítette" a feltámadás által. A mi életünk, a mi áldozatvállalásunk, a mi keresztünk legyen a kereszt felértékelésének, értelmének és felmagasztalásának jele és bizonysága. Ha ugyanaz a lelkület él bennünk, mint Krisztusban, ha azonosulunk Vele, aki velünk azonosult egészen a halálig Vele együtt fogunk megdicsőülni is.

TÁMOGASSA ÖN IS A LIGETI KATOLIKUS TEMPLOM ÉPÍTÉSÉT

Dunaharaszti Szent Imre Római Katolikus Templomért Alapítvány számlaszáma

11600006-00000000-09873755

Köszönjük szépen !

Én az Úr hívtalak meg igazságban, és fogom a kezedet... (Iz 42,6)

Bemutatjuk Kiss Dávid atyát, új káplánunkat

– Szeretettel köszöntünk, Dávid atya Krisztus Fénye újságunk olvasói nevében! Bár templomainkban már bemutatkoztál személyesen a napi evangélium kapcsán, de sokan az újság segítségével ismerkednek meg Veled. Kérlek, mutatkozz be az olvasóknak is!

– A 3-as főút és az M0-s autóút mentén, Budapest, Csömör, Kerepes és Nagytarcsa között található Kistarcsa nevű városból származom. Családtagjaim ma is itt élnek, ikertestvérem, András az egyetlen, aki Angliában telepedett le évekkel ezelőtt. Katolikus hitemet főként anyai nagymamám segítette, mivel a rokonságom nagy része hisz Istenben, azonban csupán néhányan élik hétköznapi életüket a keresztény értékrend szerint.

– Úgy tudom, rendszeresen jártál otthonod templomába, ministráltál, részt vettél a közösségek életében. Mi vonzott legfőképpen oda?

– Gyermekkorom óta jelen voltam a hívő közösségben. Megérintett a liturgia és a fiatalokból álló közösség, ahol jó barátokra találtam. Korban idősebbek voltak közöttük többen, akik később hivatásomban is segítettek, bátorítottak. Közülük a közelmúltban elhunyt Bakonyi János atyát emelem most ki, akivel rendszeresen beszélgettem a hivatásról, papságról. Példakép volt még számomra Somlai József atya, aki sokáig plébánosom is volt.

– Piarista gimnáziumban tanultál, gondolom itt is szép élményekben volt részed, melyek további hitéletedre is kihatással voltak.

– A Váci Piarista Gimnázium diákja voltam, és a teológiát az Egri Hittudományi Főiskolán végeztem. Ez a két intézmény adott keretet kamaszkoromtól hivatásom alakulásának és fejlődésének. A gimnáziumi évek alatt éltem át éltemben először a személyes megtérést. Ezt egy nehéz időszak előzte meg. Voltam elsőáldozó és bérmálkozó, mégis az Istennel való személyes kapcsolatom gyenge volt, és távolinak éreztem magamtól a Szentháromságot. Aktív voltam a hívő közösségben, és mégsem éreztem magam közel az Úrhoz. Sok kérdés és gondolat kavargott bennem hitemmel kapcsolatban.

– Hallottam templomi bemutatkozásod során meghívásod történetét, mely sokunkat nagyon megragadott és bízom, egyben buzdítás is ez mindannyiunknak az Oltáriszentség imádására. Elmondanád, hogyan történt személyes találkozásod az Úrral?

– Egy lelkigyakorlaton zárult le a nehéz időszak. Tahitótfaluban voltunk éppen, ahol egy szentségimádást vezetett Lobmayer Imre piarista atya. Felajánlotta, hogy aki szeretne, kimehet az oltárhoz, és az ostyakenyér színében jelenlévő Jézus előtt csendben vagy hangosan elmondhatja, ami a szívében van, amit az Úrral közölni szeretne. Én is kimentem, és életemben először nem elméletben vagy gondolatban tekintettem Istenre, hanem átéltem testben és lélekben, hogy szeret és elfogad, hogy Ő az én Mennyei Atyám, az én Megváltóm, aki Lelkével betölt engem. E találkozás után hívott el az Úr, hogy kövessem Őt.

– Ekkor érlelődött már a papi hivatás gondolata, mely elvezetett a végső döntésig? Hogyan fogadta közvetlen környezeted tervedet?

– Jézus meghívó hangja átírta a terveimet. Eleinte sokat gondolkodtam arról, hogy elfogadjam-e a meghívást, mivel egészen addig családos emberként terveztem meg az életemet. A piarista atyákkal folytatott beszélgetések, életük jó példája segített és bátorított. Környezetem távolságtartó volt a kérdésben, örültek a hivatásomnak, azonban sem lebeszélni, sem rábeszélni nem szerettek volna, hogy bennem érjen meg a döntés a szabad „igen” kimondására.

– Hogyan alakultak a szemináriumi évek, kiknek a példája, buzdítása erősített az úton, s egyben segített a végső döntésig?

– A szemináriumi évek alatt jó lelkiatyát kaptam, Szabó Józsefet, aki aktívan részt vett hivatásom mélyülésében, istenkapcsolatom fejlődésében. Örömmel gondolok vissza az elöljáró és tanár atyákra, akik neveltek és segítettek a főiskolai évek alatt. Komoly hatással voltak rám a jezsuita atyák, akikkel a nyári lelkigyakorlatokon találkoztam Dobogókőn. Néhány közülük: Örsi László, Vízi Elemér, Jálics Ferenc, Kiss Ulrich. Életem egyik legszebb hónapja volt az a harminc nap, amit Szent Ignác lelkigyakorlatát végezve töltöttem el náluk.

– Hozzánk első kápláni szolgálati helyedről érkeztél, Salgótarjánból. Nem lehetett könnyű kezdés, a város múltját ismerve nem mindennapi kihívás lehet ez egy pap számára. De a jó Isten kegyelméből megbirkóztál a feladatokkal, szép élményeket, sok tapasztalatot is magadénak tudhatsz már!

– Nagy kihívás volt. Sokat jelentett, hogy a papokból álló kedd esti csoport ott is működik. Ez a kis csapat nagy segítség volt, mert a többiek öröme bátorított, a nehézségekben pedig támogatott bennünket. Alkalmas volt ez a kettő év, hogy a hivatalvezetésbe bevezetést nyerjek és találkozzam a papi élet kihívásaival és örömeivel. Kevés nyitott emberrel találkoztam, mivel a város múltja magában hordozza a bizalmatlanságot és a félelmet, amit éreztem az ott élőkön. Voltak azért nyitott emberek is. A legnagyobb nyitottságot és őszinte szeretetet az óvodai gyerekektől kaptam, akikkel foglalkoztam az elmúlt két év alatt. S bár sok nehéz helyzet volt, mégis örömmel gondolok vissza első szolgálati helyemre.

– Mivel töltöd szívesen a szabadidődet, hogyan kapcsolódsz ki a hétköznapok sokféle feladata után?
– Sokféle hobbi van az életemben. Általában kettőt emelek ki: a zenét és a természetjárást. Szeretem az igényes zenét a gregorián énektől a modernebb darabokig. Még középiskolás koromban kezdtem el gitározni. E hangszer a hitre nevelés szolgálatában is nagy segítségemre van. Ma is sokat gondolok vissza a gödöllői Szentháromság plébániatemplomra, ahol egy kis csapatban kezdtem el pengetni a gitár húrjait.

Az elmúlt években sok lehetőségem volt, hogy a természetet járva felfedezzem Isten teremtő szeretetének jeleit és csodáit. Vonz a természet, az élővilág, amelyben a lélek megpihen és felkészül az Istennel való találkozásra. Életem első hosszabb szemlélődő imádságát a Tar-kő hegyre menet éltem át.

– Papi jelmondatod – mely egész életeden át kísér – menynyire segít a mindennapokban?
– Jelmondatom így hangzik: „Én az Úr hívtalak meg igazságban, és fogom a kezedet...” (Iz 42,6) Ez a mondat emlékeztet arra, hogy az Úr hívott meg és vezet az életem folyamán, és addig haladok jó irányba, amíg megbízom a vezetésében. Egy keleti ikon is segített megérteni ezt a jelmondatot, amit Jézustól kaptam. A keleti keresztények húsvéti ikonja Jézus Krisztus pokolra szállását jeleníti meg. Ennek a jelenetnek a középpontjában látjuk az erőtlen Ádámot, aki csuklójánál fogva ragad meg az Úr és emeli fel erőtlenségében. A hivatásomban többször átéltem már ezt: a magam gyengeségét és Jézus Krisztus erejét, amely a kellő időben megnyilvánult. Ez az ikon kint is van a szobám falán és gyakran feltekintek rá a nap folyamán, szemlélve Krisztust, aki meghívott engem, hogy kövessem, szolgáljam Őt.

– Kedves Dávid atya! Nagyon köszönöm Neked, hogy a költözködés és beilleszkedés mozgalmas napjaiban rögtön a rendelkezésünkre álltál és gazdagítottál bennünket szép élményeiddel, hitvallásoddal! Kívánjuk, hogy egyházközségeinkben is találj nyitott szívekre, igaz segítőkre, hogy az itt töltött időben építhesd köztünk Isten Országát!

Isten hozott!

Czifra Lászlóné

HIRDETÉSEINK

Szent István király búcsú, augusztus 20.
A dunaharaszti nagytemplomban reggel 7 óra és délelőtt ½ 11 óra ünnepi nagymise.
Ünnepi miséző Torma Joel újmisés atya. Mise után városi ünnepség a templomkertben

A Taksonyi Szent Anna kórus ünnepi hálaadása augusztus 25-én, szombaton este a 7 órai szentmisén.

Tanévnyitó szentmise szeptember 2-án, vasárnap
Hívjuk és várjuk az összes gyermeket a templomba, hogy kérjük a Szentlélek segítségét az új iskolai év kezdetén.

„Templomok éje” hangversenyek
A taksonyi római katolikus templomban szeptember 9-én, vasárnap este 8 órakor.
A taksonyi református templomban szeptember 16-án délutántól.

A Taksonyi Vegyesdalkör hangversenye
szeptember 15-én, szombaton délután 6 órakor

Idősek napja Taksonyban a Karitászcsoport szervezésében
szeptember 30-án, vasárnap délután 3 órakor

Betegek szentségének kiosztása a templomokban
október 20-21, szombat este és vasárnap délelőtt

Házassági jubilánsok hálaadó szentmiséje
Dunaharasztin november 18, Taksonyban november 25.

Advent I. vasárnapja december 2-án
Hajnali misék, gyertyagyújtások, karácsonyi vásárok, koncertek

Éjféli misék rendje
Taksony és Liget 22 órakor, Dunaharaszti Fő 24 órakor

Kosztolányi Dezső:
Késő ősz a ludasi pusztán

A pitvaron a tengeri nevet
a nap piros tüzére,
de sárga árnyát elveri
a paprikák piros füzére.
Száll-száll a lelkem kergetőzve
a mustszagú, világos őszbe,
mint szélbe csörgő papiros,
fölötte a halál és élet
a sárga és piros.

A tizenötödik karitásztábor a dunaharaszti Szent István Főplébánián

Július 30-tól augusztus 3-ig tartott ez a kézműves-napközis tábor százharmicnégy 5-13 éves gyermeknek.

Már januárban, az ökumenikus imahéten kezdtünk el erről gondolkozni a lelkészekkel közösen. Elhatároztuk ugyanis, hogy 2018-ban a gyermekeknek úgy szervezzük meg a napközis táborokat városunkban, hogy ne ütközzenek egymással az egyházak által szervezett táborok, sőt a családsegítő táborral sem, mert oly nagy az igény ezekre a gyermekeknek szóló programokra. A Dunaharaszti Város Önkormányzata által kiírt pályázaton is részt vettünk, hogy kérjük városunk támogatását is. A következő időszak is sok ötletet hozott magával. Az egyik ilyen Herceg János egyházközségi képviselő ötlete volt, aki azt javasolta, hogy egy 10x10 m-es sátorral oldjuk meg az árnyékolás „égető” problémáját. A tervet tett követte Láng András plébánosunk által, aki finanszírozta a nagyvonalú megoldást, amely sok örömet adott a táborozóknak, s nem utolsó sorban megvédte őket a perzselő 30 fokos kánikulában és a szakadó zivatarban is!

Rengeteg ötlet, cselekvő szeretet töltötte meg az elkövetkező időszakot, például a Szent István templom híveinek fölajánlása, komoly anyagi támogatása is. Kreisz Antal gyönyörűen levágta a gyepet, amely zöld szőnyegként várta a gyermekeket. Varga Jánosné ezüst, mosott homokot hozatott a csúszda alá a homokozóba. Mannheim Mátyás kijavította új kovácsoltvas csavarral a hintát. Tömösy László – mint már évek óta mindig –, finom mézet adott. Herceg János és Herceg Tamás több napos munkával beszerelte az elektronikát, és nem mellesleg egész héten szolgáltatta is. Köszönet ezekért a komoly előkészítő munkákért, mert e nélkül nem lett volna akkora élmény ez a szép hét!

Hétfőn Fekete Roland káplán atya elbúcsúzott, de előtte megáldotta a karitásztábort, majd a mentősök, Pákozdy Richárd és Torontáli Attila tartottak mentős és életmentés-bemutatót. Minden délelőtt velünk alkottak a Foltvarázslók, Desics Katalin, Bánfalvi Bella, Pallér Erzsébet, Aradiné Gabika. Egész héten segített mosogatni, takarítani és bevásárolni Nagy Zsuzsanna. Szerdán a Sváb tájház és Kaltenecker Jánosné fogadta az érdeklődő táborlakókat és az új káplánt, Kiss Dávid atyát. Kedden palacsintával kedveskedtek a karitásztagok és Jakabné Láng Margit a gyermekeknek. Köszönjük a gyermekek nevében is!

Köszönjük a szép Árpádházi Szent Erzsébet képet Gellér Erzsikétől!

Kedden akadályversenyen mérhették össze az erejüket a srácok, majd „Csillag született” , csütörtökön András és Dávid atyák templomba hívták a gyermekeket és pénteken a „Séfek csatája” zárta a karitásztábort. A teljesség igénye nélkül köszönet a tábort előkészítőknek és a táborbontóknak: Karainé Barucz Edina, Kránitz Gábor, Kiss Attila, Mannheimné Nyerges Julianna, Nagy Erzsébet, Molnár István, Csuha László, Hercegné Németh Rita, Kissné Mózes Zita. Köszönet az ebédekről gondoskodó MotiBudapest csapatnak, tagjai Balog Valéria, Marianna Filep, Kovács Zsolt, Ádám Huszár, Patkoló László és Sándor Kovács. Köszönet „Az Étrend, Magyar Konyhafőnökök Egyesületének” a gyors kisegítést a hétfői főzésben (Schwarcz András), valamint a pénteki fergeteges gulyáságyú partyért! Asztalos István, Gyimesi Tamás, Simon Gábor, Déry Gábor, Déryné Ly Zsuzsa, Miklos Jozsa, H Péter Róbert és a többiek. Köszönet Balogh Rudi bácsinak és Nikos Prodromidisnak! Köszönet a „Semmi Extrának” a csütörtöki hamburgernapért: Donka Mihály, Horánszky Péter, László Anita!

Köszönet Renáta Benyanak! Köszönjük az összes cégnek, akik a felajánlásukkal lehetővé tették a hetet, akik segítettek a költségeink lefaragásában! H-Pláza Kft., Kotányi Hungária Kft., Soós Tészta Kft., Galla és Társa Kereskedőház Zrt., Ba-ha-ma's Kft., Óbudai Tejdiszkont Bt., zöldségesünk, Enci Papír, Aquarius-Aqua Kft., Blue Chips Kft. Végül, de nem utolsó sorban az egész Vöröskeresztnek köszönjük, hogy biztosították a háttérkonyhát, hogy egész héten segítségünkre voltak az ellátásban! Gintner Orsinak köszönet, hogy minden nap elhozta Budapestről az ebédet! Köszönjük a segítő fiatalok áldozatos munkáját is, jövőre is számítunk rátok!

Szeretettel: a Szent Erzsébet Karitász

A Karitászcsoport szeretettel hirdeti:
Augusztus 31-én, pénteken, 16.30-tól 18 óráig a dunaharaszti Főplébánián tanévkezdő gyűjtés: tanszer, táska, gyermekruha. Ugyanekkor lehet jelentkezni, aki ilyet igényel gyermeke számára.

SZENT ADALBERT

Szent István nevelője

Szent Adalbert kora, a Német-Római Birodalom fölemelkedésével és a keletnémet területek evangelizálásának kezdetével esik egybe. Ez az időszak a germánok és a szlávok, a kereszténység és a pogányság közötti egyre gyakoribb összeütközések időszaka.

Adalbert származásán is látszik ez a polaritás. Édesapja vonalán szláv; édesanyja pedig szász, vagyis germán származású, emellett I. Henrik császár rokona. Adalbert a születésekor (957 körül) a Vojtech nevet kapta. Származása révén kitűnő világi pálya várt volna rá, azonban Isten terve áthúzta az emberi számítást életében. Súlyos betegség sújtotta a fiút, melyben a szülők felismerték a jelet: Isten lefoglalta őt minden képességével és adottságával, és a szent szolgálatra kell őt adniuk.

Így került Vojtech a magdeburgi dóm híres iskolájába, hogy a papi hivatásra készüljön. Vallásosságával és okosságával kitűnt társai közül. A bérmáláskor vette fel az Adalbert nevet, pártfogója a magdeburgi érsek iránti tiszteletből. Az érsek halála után Prágába tért, ahol az első prágai püspök Dietmar pappá szentelte. 983-ban Dietmar halála után, a püspökség alapítója, II. Boleszláv fejedelem, a papság és a nép Adalbertet választotta püspökévé. Főnemesi származása, cseh nemzetisége, a társadalmi érintkezésben való jártassága jó ajánlólevél volt számára. A választást II. Ottó császár is jóváhagyta. A veronai birodalmi gyűlésen 983. február 22-én iktatták be őt és még ebben az évben június 29-én szentelte fel püspökké a mainzi érsek.

Adalbert befelé forduló, a kolostor csendjére vágyó lelkülete nem volt felkészülve a rá váró küzdelemre, melyet e félig civilizált és megtért nép vezetése, a pogány maradványok eltörlése (többnejűség, rabszolgatartás, varázslás, papok nősülése) igényelt. Az igaz hit és kereszténység iránti ellenállás és a sikertelenségek megérlelték benne a döntést, hogy 988-ban a pápához forduljon. Kérte, engedje őt zarándokútra Jeruzsálembe, hogy ott szegényen és magányosan szolgálja az Urat. A montecassinói apát tanácsára azonban megváltoztatta tervét és bencés szerzetes lett 990-ben.

A csehek, a mainzi érsekkel szövetkezve hazahívták. Adalbert visszaindult a pápa és apátja iránti engedelmességből. A római kolostorból magával vitte tizenkét társát és megalapította velük a brevnovi apátságot. Ez az apátság idővel igazi szellemi-lelki központtá alakult és sok püspököt, apátot, szerzetest adott Cseh-, Morva-, Lengyel- és Magyarországnak, emellett számos misszionáriust küldött Oroszországba. Évszázadokon keresztül a kereszténység és a kultúra sugárzó központja volt a nyugati szlávok számára. Adalbert már ezzel az egyetlen alapításával is beírta magát Európa civilizációjának és hittérítésének történetébe.

A cseh állapotok azonban nem javultak. Az ünnepélyes ígéretekből semmi sem lett. Alig törődtek az egyházi előírásokkal és a lelkipásztorok erőfeszítéseivel. Adalbert emellett akaratlanul is belekeveredett fivérei és a II. Boleszláv vezette Přemysl dinasztia közötti hatalmi harcba. A békére és kiengesztelődésre törekvő püspök ismét kénytelen volt feladni az egyenlőtlen harcot és elhagyni Prágát.

A történészek szerint ezekben az években (994-995) járt és térített Magyarországon. Ő keresztelte és bérmálta meg többek között Szent Istvánt, Géza kérésére ő volt az ifjú nevelője. Máig őt tiszteljük az esztergomi egyházmegye védőszentjeként.

996-ban megint visszatért római kolostorába. Ebben az évben koronázták császárrá III. Ottót, akire mély benyomást tett Adalbert őszinte s mély vallásossága, jámborsága. Barátok lettek.

Ismét kiragadták szerzetesi magányából: a pápa, a császár és az érsek sürgette, hogy folytassa prágai tevékenységét. Hazafelé menet elkísérte barátját, III. Ottót Németországba és hosszabb ideig nála maradt Mainzban. Nagy hatással volt a császár vallásos és politikai gondolkodására, és megnyerte őt a keleti misszió ügyének is. A Prága felé vezető úton kapta a hírt, hogy fivéreit, egy kivételével, Csehország hercege, II. Boleszláv kegyetlenül meggyilkoltatta. Látva, hogy a családja nem tud támogatást nyújtani neki és a nemzetségének, ezenfelül ellensége került hatalomra, az eredményes munkát teljesen reménytelennek tartotta. A Prágába vezető út lezárult előtte.

Prága helyett Lengyelországba ment és megalapította Meseritz kolostorát. Vitéz Boleszláv fejedelem (992-1025) segítségével a Balti-tenger partján élő poroszok keresztény hitre térítésére indult. Boleszláv erős katonai kíséretet adott Adalbert mellé, aki 996-97 fordulóján érkezett meg Poroszországba, ám 997. április 23-án a Visztula torkolatánál vértanúhalált szenvedett. A lengyel herceg kiváltotta testét a gyilkosoktól és Gnieznóban temette el. Már 999-ben a szentek sorába iktatta őt Szilveszter pápa. (Tőle kérte meg a hagyomány szerint Szent István királyunk a magyar koronát). Sokan elzarándokoltak sírjához, többek között barátja III. Ottó császár is. A császár, élve az alkalommal, Gnieznót a szent iránti tiszteletből érsekséggé avatta.

Adalbert életében nem talált otthonra és békés nyugalomra Prágában. Az utókor azonban megadta neki. Földi maradványait 1030-ban vitték a cseh fővárosba. Adalbert tisztelete azóta is nő, a csehek hazájuk védőszentjeként tisztelik őt.

Szent Adalbert élete példa számunkra, a küzdelemben, az erőfeszítések során, a diadalmas győzelem és a véres kudarc idején. Élete az igazi nagybetűs életre tanít: mindenért, amit el szeretnénk érni, és ami értéket létrehozni szeretnénk, meg kell küzdenünk.

Szent Adalbert a fiatalok számára is követendő minta, leginkább most a tanév elején. Arra tanít bennünket, hogy a tudásért és a megélhetést jelentő szakmáért meg kell vívni; különösen is azért, ami örömet, békét és nyugalmat ad a szívnek. A becsületes munka örömét és a megérdemelt győzelem ragyogását csak a harcosok ízlelik meg. Ezt a győzelmet senki nem veheti el tőlünk. Ezektől az erőfeszítésektől lesz naggyá emberi méltóságunk.

Kép: Szent Adalbert, Kovács Mihály festménye, 1855

Horváth Péter

Móra Ferenc: Szeptemberi emlék

Az a nyár is ilyen telt kalászú, tömött gerezdű volt, mint az idei. Fára almát, tőkére szőlőt aggatni se lehetett volna többet.

– No gyermekem, lesz ám szüretre új könyv, új ruha! – veregette meg Péter-Pálkor édesapám a vállamat. – Lesz ám! Még aranygombos kislajbi is! Ezüsttel futatott, aranynyal szalajtott.

Esztendő óta hazajáró szégyen pirította meg a képemet. Elsős gimnazista koromban én is szerettem volna pünkösdre kicifrítani magamat, mint a Stross szomszéd gyerekei. Persze nekik könnyű volt, mert ruhásboltja volt az apjuknak, olyan hercegnek öltözhettek, amilyennek akartak. (Sárga bugyogó, piros mándli és zöld kalap árvalányhajjal.) Nekem azonban magamnak kellett ékességeimről gondoskodnom. Szerencsére nem kellett értük messze mennem. Hetedhét ház ellen lakott Hollós koporsós, kint szárította a frissen festett koporsókat az udvaron, azokról leloptam az aranypapírból lévő betűket és fölvarrtam őket a kabátom elejére, jobbrul-balrul. Nagyon szép volt az, és az Úristennek bizonyosan több öröme telt bennem, mint akármelyik császárban, akinek érdemcsillagok tejútja kanyarog a mellén. De a nagyoknak sohsincs olyan szépérzékük, mint a gyerekeknek. Édesanyám leparancsolta rólam az ordókat és aggóskodva csóválta meg a fejét:

– Mi lesz belőled, édes fiam, ha még elsős gimnazista korodban is ilyeneket cselekszel? Hát a te eszed már sohase érik meg?

No, másodikos gimnazista koromra megért. Végigolvastam az egész nagy bibliát, ó- és újtestamentumot, beleértve az Énekek énekét is, meg az apokalipszist is, és az a sok zsidó király rendkívül komolyítólag hatott rám. Ha Stross Olgával összevesztem a túrós bodagon, mindig Jezabelnek neveztem és kijelentettem neki, hogyha elveszem feleségül, kutyákkal nyalatom föl a vérét. (Ez szép fametszetben volt meg a bibliában.)

A Daru utcában táltos hírében álltam, és jelességeimet hivatalosan is méltányolták. Húsz pengőstipendiumot kaptam bizonyítványosztáskor, a legnagyobbat az iskolában, és azt számoltam le az asztalra, mikor apám jókedvében föl-idézte múltam sötét foltját, a koporsós kreációt.

– Rá se hallgass, kisfiam – nézett be anyám a konyháról – apád csak az eszit járja. Mást mondok én teneked. A pénzecskédből tíz pengőt odaadunk apádnak, kifizeti belőle a tavalyi porciót. Tíz pengőt meg kölcsön adsz nekem, abból diófakeresztet csináltatunk az öregapádék sírjára, meg veszünk két malackát. Te legelteted őket a szőlőben nyáron, szüretre fölpendülnek, az egyiket eladjuk az őszi vásárban, abból veszünk neked harmadikos könyveket. Jó lesz-e így?

Hát hogyne lett volna jó? Az apám csakúgy nem értett a pénzhez, mint én nem értek, az anyámnak kellett kézben tartani a pénzügyi impériumot. Ez volt az első-utolsó jól megalapozott költségvetése az életemnek. Hogy a jó Istennél nem nyert felsőhatósági jóváhagyást, arról mi nem tehetünk.

Szent István délutánján elverte a jég a szőlőt. Azaz dehogy elverte: széthasogatta még a tőkéket is. Még másnap reggel is marékszámra lehetett szedni a jeget a laposokon, ahol a víz összesodorta. Ez a Szent István nap azóta a mi családunkban történeti dátum. Ez az ab urbe condita, innen számítunk mi mindent.

A mennyei parittyakövek fültövön verték a két malackát is. Ha az apám római császár lett volna, a csillagászok bizonyosan föltették volna őket legelni valahova a sarkcsillag mezejére, ahol a többi csillagállatok is találhatók. Így csak elástuk őket az orgonabokor tövébe. Segítettem én is, s nagyon elbámultam rajta, hogy az édesapám a szeméhez emelgeti a kezefejét. Felnőtt embert én addig nem láttam sírni. Minálunk meg különösen nem. A mi fajtánknak befelé szokott folyni a könnye, ahogy azóta megtanultam.

Csak most sejtettem meg, hogy itt valami nagy baj van. De hogy micsoda, azt csak szeptember elsején tudtam meg. „A fehér kezek napján."

Iratkozni az anyám vezetett föl az iskolába. Az anyák oroszlánok, ha gyermekük csimpaszkodik a szoknyájukba. Nem ijednek meg a tekintetes uraktól se.

No, Zólyomi tanár úr, az inspekciós, nem is volt valami megijedni való ember. Drága jó mézeskalács ember volt, úgy tudom, ma is az még, élte napáldozatán. Még le is ültette az anyámat, ahogy a másodikos bizonyítványomban meglátta a tiszta jelest.

– No, szüle, nagy öröme lehet ebben a kis vászonzacskóban – ütögette meg a léniával az ijedt-fehér arcomat.

Az édesanyám kora szerinti lánya lehetett volna a tanár úrnak. De a hajába már huszonötesztendős korában beleragadoztak a bikanyálak, amiket a gondpókok fonogatnak. Nem is szoktunk mink azért haragudni, ha öregeknek néznek bennünket. A büszkeség lobbantotta őszibarackvirág színűre az én mindig bánatos szülőm arcát, nem a sértett hiúság. Ellágyulva nézett rám, de mindjárt erőt vett magán. Előkapta a tarka kendőjét a kebeléből.

– Mivel tartozok, tekintetes tanár úr? – csomózta ki a kendő sarkát.

– Hat forint ötvenhárom krajcár, lelkem.

Olyan lett a barackvirág, mint a meggyfavirág.

– Nekünk csak egy forintunk van, tekintetes úr. Nem adott többet a cigányasszony a selyemkendőmért. Úgy mondta az uram, szegény gyerektül egy pengő jár.

– Jó, jó, lelkem, csakhogy akkor szegénységi bizonyítvány kell – nézte elkomolyodva Zólyomi tanár úr a rubrikás papírost. Most már ő kivakarja onnan, amit beleírt? Jaj, mennyi bajt csinálnak ezek az értetlen asszonyok!

Anyám összetette a fakéreg formájú, eres két kezét.

– Tekintetes tanár úr, szegények vagyunk mi bizonyítvány nélkül is, tessék azt meghinni minékünk.

Zólyomi tanár úr hirtelen elkapta rólunk a szemét és lesütötte a fejét.

– Látom én azt, lelkem, hiszem is, de látja, nekem is a törvény parancsol. Hozzon írást a városházáról.

A városháza csak miatyánknyira volt az iskolához, mégis nagyon messze volt. Hogy tudhatná ott a járást az olyan asszony, aki csak mezítláb-papucsban jár? A Dobos baktert ismeri, aki az adóintőt ki szokta hozni, de az süket, meg a Csajka végrehajtó urat, de az goromba.

Bizony ránkharangozták a delet, mire a tetthelyre taszigáltak bennünket. Csakhogy ott akkorára be volt zárva az ajtó. Az írnok úr átment sörözni a Koronába. Most már mit csináljunk? Az anyám életében kocsmában nem volt. Az írnok urat sem ismeri. No, leülünk itt a küszöbre, kivárjuk szépen. Az előfogatos megkérdezte, mi járatban vagyunk, s megmondta, hogy az írnok egy sánta ember, azt szólítsuk meg. Délelőtt csak az egyik lábára sánta, de sörözés után mind a kettőre, könnyen megismerhetjük.

Meg hát, meg is ismertük úgy két óra felé. Először nagyon jó kedve volt, mindenáron meg akarta csókolni édesanyámat, de ahogy nekitántorodott a kerékvető kőnek, egyszerre fölmérgesedett:

– Mit esz a fene ilyenkor benneteket? Aztán úgy tudom, nektek szőlőtök is van?

– Van. Két lánc. Egy lánc belőle egészen puszta föld.

A bicebóca ember most már ordított.

– Nahát! És még szegénységi bizonyítvány kellene nékik! Bitangok! Csalók!

Már a piac másik végén bukdácsolt, de még akkor is hallottuk a káromkodását. A hajdú peckesen szalutált neki, aztán belénk döfte a szemét.

– Oszoljunk, oszoljunk, asszony, még szépen vagyunk!

Megrettentünk egy kicsit, de a városháza sarkán magunkhoz tértünk. Nagyakaratú asszony volt az anyám.

– Nem hagyom én ezt ennyiben, kisfiam. Gyerünk csak e l a Bajáki tanító úrékhoz, mindig jó emberünk volt az nekünk.

Bajáki tanító úr tanított engem ábécére s azóta minden szüretkor eljött megnézni, hogy nagyot nőttem-e. Nagyon jó ember volt, de most ő se segíthetett.

– Akinek birtoka van, lelkem, annak nem jár szegénységi bizonyítvány.

Azt se tudtam eddig, hogy nekünk birtokunk van. Bizony, olyan birtok, hogy tíz bukfenccel át lehet érni, de a tizediknél már a szomszéd földjére huppan az ember lába. Az a szerencse, hogy csupa feneketlen homok. Ha agyagföld volna, amiből sár lesz, azóta rég elhordtuk volna az egész birtokot a lábunkon.

A tanító azt a tanácsot adta, hogy próbáljon az apám szót érteni azokkal a városi urakkal, akiknek a házához az öregapám járatos volt valaha. Tudniillik az öregapám tudta valamikor a legszebben vágni a dohányt a városban s ezért igen híres ember volt a maga idejében. (Ezt a jövendőbeli életíróm kedvéért jegyzem föl. Tudják meg, hogy a híresség nem velem kezdődött.) Minden városi úr vele vágatta a dohányát. Tudták, hogy az öreg juhász kezéhez nem ragad abból egy gyújtatnyi se.

Hát hiszen az öregapámra csakugyan jó szívvel emlékeztek vissza a városházán a kiskun urak, amikor az apám másnap beszégyenkezett hozzájuk. De ővele nem állt szóba, csak a főjegyző, az is csak annyit mondott:

– Látja, Márton, nem kellett volna annyit éltetni Kossuth Lajost. Akkor most nem volna maga olyan jegyes ember.

Az adóügyi tanácsnok maga is negyvennyolcas ember volt, az legalább tanáccsal szolgált.

– Nézze, még ebben a hónapban kimegy a szőlőbe a jégkárbecslő bizottság. Esetleg az ád maguknak egy kis írást arrul, hogy és mint. Azt azután be kell adni a tanácshoz, kérvénnyel. Utóvégre lehet tandíjmentességet adni, csak akarni kell. De a világért ne mondja ám senkinek se, hogy ezt én javasoltam, mert engem úgyis mindig azzal áztatnak, hogy bujtogatom a népet.

Engem nem hurcolt föl az apám a városházára, lent hagyott a kapuban. Azzal mulattam magam, hogy a kapura akasztott hirdetményt silabizáltam. Valami monostori betyárnak a fejére tűztek ki száz pengő jutalmat. A betyár feje ennyit ért a hazának. Az én tiszta jeles kis életem nem ért meg senkinek hat forint ötvenhárom krajcárt.

Ezt akkor tudtam meg, mikor az apám lejött és szótlanul megfogta a kezemet. Csak akkor szólalt meg, mikor a piacon a csizmadiasátrak elé értünk. Szelíden, halkan kérdezte tőlem:

– Látod-e, milyen szép a csizma?

– Látom – dobbant nagyot a szívem. Mert már tudtam, mi lesz a következő kérdés.

– Mit szólnál hozzá, hátha csizmadiainasnak adnánk?

Nem tudtam szólni. Csak a fejem ráztam. Mit értettem én még akkor a világi élethez és honnan tudhattam volna még akkor, mi minden pálya nyílik meg öreg koromra a csizmadiák előtt? Én csak azt tudtam, hogy a csizmadiainasok piszkosak, szurokkal dolgoznak, és ha találkozom velük az utcán, akkor belelöknek az árokba. Hiszen ha én azt fölértem volna ésszel, hogy a lökdelődző embereké a világ!

Otthon erre nagy tanácskozás volt. Kanapét, tükröt, ágyterítőt, minden luxustárgyat összenéztünk, amit pénzzé lehetne tenni, hogy az egy pengőből hetedfél legyen. Még a kétesztendős húgom bölcsőjét is föltekintettük – nagy gyerek az már, vackolhatunk neki a kuckóban is. De hát ez mind kevés. Ha a tandíjat futná is, miből győznénk a könyvet? Szerbe-számba szedtük a komákat és a sógorokat is.

De hát azok is mind jégverte emberek voltak – hogy segíthetne vak a világtalanon?

Azon az éjszakán nekem már nagyon rossz álmaim voltak. Csirizes tálba ragadtam, dratvát kötöttek a lábam ujjára a csizmadiainasok és úgy húztak magukkal a kocsiúton a piacra. Mire fölébredtem, dagadt volt a szemem az álombeli könnyektől.

Akkorra az apám kihurcolkodott a szőlőbe. Mindig odabujdosott az olyan bajok elől, amiket se szétnevetni, se szétkáromkodni nem lehetett. (Ó, ha nekem maradt volna a birtokból csak annyi, mint egy kutyaól, de sokszor elbujnék oda én is!)

Az anyám azonban az ölébe húzott, holott szégyenlős népek voltunk mink, és nem is értünk rá az ilyen úri tempókra. Még azt is megpróbálta, hogy rendet csináljon a bozontomban a bontófésűvel.

– Ne félj, kisfiam, nem mégy még inasnak. Eszembe jutott az éccaka Agócs főtisztelendő úr. Jó ember az a szegényhez. De szépen kezet csókolj ám neki!

Agócs főtisztelendő úr igazán nagyon jó ember volt. Mindig ott sétált a templom körül, mint valami megelevenedett, hatalmas szép nagy bálvány és asszonyt, gyereket el nem engedett maga mellett anélkül, hogy csókra ne nyújtotta volna neki a kezét. Név szerint ismerte az egész várost és

anyámat is mindjárt a nevén szólította, ahogy a gyűrűs, kövér kezét elénk tolta.

– Mindörökké, Móráné lelkem, mindörökké! No, hodzs vannak, hodzs vannak a Daru uccsában? Kere stölő lesz-e, vadzs haláleset?

Mosolygott a nagy tányérrózsa képe, de mire az anyám a végére ért a jajveszékelésnek, akkorára lehervadt róla a mosoly. Szigorú lett a jó ember, mint a kőbálvány.

– Hát ostán? Ezsért jajgat? Hát hun van azs megírva, hodzs mindenkinek musáj urat nevelni a dzserekiből? Adhassa inasnak is, nézzse. No, Isten hírivel!

De aki jó ember, az csak nem tudja megtagadni magát. Akárhogy megharagítottuk, búcsúzóba is csak megcsókoltatta velünk a jószagú kezét.

Nógrádi László tájképe

Most már csakugyan elszakadt minden kötél. Az anyám is azt kérdezte tőlem, hogy milyen inas szeretnék lenni? Istenem, hát mit mondhattam volna mást, mint azt, hogy „könyvkereskedő". Ezt elég könnyű szívvel mondtam, és erre anyám is fölvidult egy kicsit. Tán arra is gondolt, hogy milyen szép históriás könyveket olvasok én föl neki ezután vasárnap délután az árokparton.

Ranezay bácsi volt abban az időben a városunkban az egyetlen könyvkereskedő. Éppen kint is volt a kirakatában a tábla, hogy jó házból való gyereket fölvesz inasnak. Ettől egy kicsit felhődztem, mert a mi házunk roskadt volt egy kicsit, meg a zsindely is lekéredzkedett itt-ott a tetejéről. De ebből nem lett semmi baj se. Ranezay bácsi megnézett gyalogszemmel is, aztán kijelentette, hogy kitanít könyvkereskedőnek – és nem kíván érte többet, csak három pengőt havonta.

Sohase felejtem el azt a délutánt, ami erre következett. Meleg volt akkor a fecskeváró hónap, az édesanyám kint mosott a kútnál, én meg ültem a lábánál a teknő alatt. Egyikünk se szólt egy szót se, csak sírtunk csöndesen mind a ketten. Az ő könnye a teknőbe hullt, az enyém pedig az ő lábára.

De az igazi kínszenvedésre csak másnap virradtam rá. Amikor az utcabeli pajtásaim reggel mentek a Veni Sanctera és megzörgették a zsalugátert, a kisajtót, a kerítést és bekiabáltak a kapu hasadékán:

– Ferkó! Ferkó!

Ezt Dante kifelejtette a poklából!

Bújtam én színbe, ólba, padlásra, de a boldogok zsibongása minden reggel rám talált. Nem is bírtam egy hétnél tovább. Ahogy elhaladtak a házunk előtt a pajtásaim: megvártam, míg a sarokra érnek, akkor én is utánuk eredtem. A piacon, a guggon ülő kofák közt ácsorogtam, míg odahallatszott az iskolánkból a nyolcórai csengetés, mire betakarodott gyerek és tanár. Akkor aztán megkerültem az iskolát, először csak messziről, aztán mindig kisebb körben. Ádám tehetett így, mikor az elveszett paradicsomból kicsukták. Ha van valaki a világon, aki próbálta az ő kínszenvedését, én vagyok az!

Csakhogy Ádámot csak a paradicsomból kergették ki, nem az iskolából, őt csak a terített asztaltól tiltották el, nem a könyvektől – azt ki lehetett bírni, abba bele lehetett nyugodni. Én már a negyedik nap belül voltam a kerítésen. Négykézláb csúsztam el az igazgatói szoba előtt, végig a hosszú fehér folyosón, míg elértem a harmadik osztály nyitott ajtajáig. Ott aztán hallottam én mindent. Azt is, amit magyaráztak, azt is, amit feleltek, azt is, amikor az öreg pedellus odacsoszogott a csengőhöz. Akkor aztán usgye, szaladtam vissza az utcára, már amennyire négykézláb futni lehet.

Szeptember közepéig nem volt semmi baj. Lopva is lehet jóízűeket inni a tudomány kútjából, amitől szöges drótkerítéssel zártak el engem, szegény kis kócos csürhét. Hanem akkor az történt, hogy Eyszrich tanár úr a latin nyelv szépségeit ragyogtatta a harmadik osztály előtt. Hogy milyen érccsengésű, hogy milyen erővel teli, hogy milyen tömör nyelv az, hogy annak semmi más nyelv a nyomába nem hághat.

– A latin azt mondja: Unus es Deus. Ki tudja, hogy lehetne ezt magyarul mondani?

Mély csönd.

– No, senki sem meri megpróbálni? Nagy Mátyás?

Nagy Mátyás jeles deák volt, valami uradalmi inspektórnak a fia, vetélytársam a másodikban. Meg is szólalt a provokálásra:

– Egy vagy Isten.

– No, nem egészen. Micsoda szórend ez?

Nagy Mátyás észbe kapott.

– Vagyis hogy: egy Isten vagy…

Megint a tanár úr hangját hallottam:

– Nem, nem. Nem érzitek, hogy a latinban valahogy több van?

Rémülten dobogott a szívem, de nem bírtam magammal. Be kellett kiáltanom:

– Egyedül te vagy az Isten…

Abban a percben már koccant is a homlokom a téglán, mert beleszédültem az izgalomba. Mit tettem, mi lesz ebből?

Az lett, hogy a latin tanár ölben vitt be az iskolába és többet azután sose kértek tandíjat Móra Márton földbirtokostól. Unus es Deus. Egyedül te vagy az Isten. Ha egy kicsit messze vagy is, ha sokszor nem érsz is rá a földre nézni…

De azért a szeptember nekem legszomorúbb hónapom marad erre az életre. És ha én a befelé síró fajtából való vagyok is, mindig teleszivárkodik könnyel a szemem, ha szeptemberben lehajtott fejű kis gyereket látok…

A Kereszténység Szakrális Építészete Magyarországon

A szerzetesi szakrális építészet

Az egyházi hierarchia rendjében különcnek tekinthető a szerzetesi rendek építészete. A szerzetesség a középkori Európában alapvetően meghatározta a szakrális építészet alakulását, sőt jelentőségük az egyházi szervezeten belül is mértékadó volt, mind tevékenységük, mind létszámuk, mind gazdasági erejük révén. Hazánkban a szerzetesség és ezáltal az építészetük is külön utas volt, ahogy nagyon sok minden más is az európai fő irányvonalakhoz képest.

Természetesen alapvetően sok közös vonást mutattak a hatalmas nyugat-európai, dél-európai szerzetesi rendekkel, de jellemzően, összességében mégis más vonalon fejlődtek. Hazánkban is, a középkorban, a székesegyházak mellett a szerzetesi templomok, monostorok, kolostorok, voltak nagyobb létszámú papi, apácai közösségek használatában. A magyarországi középkori, azaz a korai szerzetesi építészet és a rendek alakulása sajnos csak nagy vonalakban ismert, nagyon kevés írásos emlék áll rendelkezésünkre, hogy mélyre hatóan tanulmányozhassuk a kezdeti hazai szerzetesség fejlődését. Léteznek természetesen alapvetően nagy, gazdagabb intézmények, amelyek a mai napig aktívak, működnek, számát tekintve, azonban a legtöbb monostor, kolostor elenyészett a magyar történelem zivataros évszázadaiban.

Pannonhalmi Bencés Főapátság

A hazai szerzetesi rendszer megalakításának egyik fő jellemzője a kezdetektől a súlyos alulfinanszírozottság volt. A magyar egyházszervezetben nem voltak képesek olyan anyagi, jogi, egyházpolitikai önállóság megszerzésére szert tenni, mint a nyugat-európai nagy szerzetesi rendek. Még a királyi alapítású, ezáltal sokkal jobban dotált monostorok, kolostorok létszáma, gazdasági, egyházi ereje sem közelítette meg az addigra már virágzó nyugat-európai monostorokét, kolostorokét. Ebből a szempontból különösen feltűnő a hazai apácakolostorok nagyon alacsony száma. A hazai monostor-, kolostorépítészetre finanszírozás szempontjából jellemző volt, hogy magánalapításúak voltak. Ez a gazdasági alaphelyzet volt az okozója annak is, hogy nagyon korán meg is szűntek. A gregoriánus egyházjog szellemében kolostort a saját, hozzátartozói vagy mások lelki üdvének biztosítása érdekében, kegyes cselekedetként, bárki alapíthatott Magyarországon. Ehhez ugyan királyi engedély kellett, de később az egyháznak adományozott javak felhasználásába a donátor nem szólhatott bele, az alapító és örökösei a kolostor felett csupán patronátusi joggal rendelkeztek. A valóságban azonban ennél sokkal roszszabb gyakorlat alakult ki. Sok apátságot csak a családi gazdagság reprezentálására hoztak létre, és a

Tihanyi Bencés Apátság

biztonsági tartalékvagyon őrzési helyének tekintették, ahol ezáltal éppen a lényeg, az egyházi, szakrális értékek nem kerülhettek sosem előtérbe, így sosem érvényesülhettek ezek a rendek. A tatárjárásnak ez a furcsa kolostorhálózat áldozatául esett, jelentős mértékben megritkultak. A tatárjá-

rást követő időben pedig többé nem jöttek helyre ezek az intézmények, többé nem épültek vissza a kolostorok, így gyakorlatilag több száz éven keresztül sok esetben a nyomukat sem ismerjük. Templomaik egy kis része, amely helyreállítható volt, később plébániatemplomként funkcionált tovább.

A hazai monostorok, kolostorok a nyugat-európaiakéval azonos módon zárt rendszerben működtek, amely megmutatkozott a szervezeti rendszerükben és ezáltal az építészetükben is. A benne élő szerzetesek nem végezték a hívek lelki gondozását, erre már a korai időszakban is a kolostortemplomtól független plébániatemplom szolgált. Az államalapítás időszakában, történeti okokból csak bencés alapítások sorát találjuk, lévén ez volt az egyetlen létező rend. Számbeli fölényük egészen a középkor végéig kitartott, igaz ugyan a XII. század második felétől népszerűségük csökkent. Az első apátságot a hagyomány szerint még Géza fejedelem alapította az egész egyszerűen csak Szent hegynek nevezett dunántúli magaslaton, 996-ban. Ez a mai pannonhalmi bencés főapátság, amely a középkorban a legfontosabb apátság volt. Közvetlenül a pápai szék alá volt rendelve, és a királyi és a nagybirtokosi kegyúrság nyugodt működést biztosított a számára.

A XI. században az uralkodók sorra alapították az egymástól függetlenül gazdálkodó, önálló apátságokat. A nyugat-európai kolostori szerveződések, kongregációk hazánkban teljesen ismeretlenek voltak. A bencés rend második nagy fellendülése a XII. század végétől a XIII. század elejéig tartott, amikor főként magánalapítások révén gyarapodott a bencés szerzetesség. A XII. században a bencés rend mellett, elsősorban királyi kezdeményezésre megjelentek az ún. reformrendek is Magyarországon. A Szent Norbert által alapított, francia területről származó premontreiek nemcsak abban különböztek a bencésektől, hogy kevésbé korlátozott keretek között éltek a kolostoraikban, amelyeket prépostságnak neveztek, hanem, a bencésekkel szemben, nyitottak voltak a világi emberek felé, és így vállalták a plébániák vezetését is. Népszerűségük másik oka az volt, hogy alapításukhoz nem volt szükség akkora anyagi hozzájárulásra, mint a bencéseknél. Egy másik lényegi különbség volt a két rend között, hogy a francia Prémontré apátja a teljes rend vezetője volt, akinek hívására a központosított szervezet évente általános gyűlést, generális káptalant tartott.

A másik kezdeményezés, az európai szerzetesség reformjával fellépő ciszterciek még Clairvaux-i Szent Bernát életében megtelepedtek a Magyar Királyság területén. A bencés regula zárt, de még annál is szigorúbb változatát követték. Templomaik központi elvek szerint, egyszerű funkcionalitással épültek fel, amelyekben, legalábbis eleinte, mellőzni kellett a színes üvegablakokat, a faragott és festett díszítéseket, szobrokat. A rend szigorúan központosított volt, amely öt francia anyakolostor vezetésével működött. A ciszterciek jellemzően ritkán lakott országrészekben telepedtek le, ahol sokat tettek az elvadult, elhanyagolt területek felvirágoztatásáért. Ahol kolostort alapítottak, ott jól szervezett, fejlett gazdaságuk fellendítette az országrészt. Hazánkban, ahogy külföldön is, az uralkodó családok támogatását élvezték, elenyésző volt a magánalapítások száma. Szigorú, puritán, díszítésmentes építészetük a királyi adományok megnövekedésével egyenes arányban tűnt el, és alakult át pompázatos, a késő középkorra a bencés apátságokkal vetekedő szakrális építészetté.

A XIII. század nagy társadalmi változásai, a városok létrejötte, az eretnekmozgalmak kialakulása új rendek megjelenését eredményezte. Az 1220-as évektől jelent meg Magyarországon a Szent Domonkos által alapított domonkos rend. Ugyanebben az időszakban, 1238-ban alapították meg hazánkban rendjüket, az önmagukat a pusztán könyöradományokból fenntartó Assisi Szent Ferenc által alapított minoriták, vagy elterjedtebb néven a ferencesek. Rendházaik száma nagyon gyors ütemben gyarapodott, és a középkor következő két évszázadában minden nagyobb és jelentősebb településen működtek. Jelentőségük elsősorban a városi szegények lelki gondozásában rejlett, de keresték a kapcsolatot a gazdag polgársággal is.

A hazai középkori, azaz a kezdeti szerzetesi élet legnagyobb részét a fenti szerzetesrendek fejlődése alkotta, de nem szabad említés nélkül hagynunk a két hazai alapítású rendet sem, a stefanita lovagokét a XII. századból, valamint a pálos remetékét a XIII-XIV. századból. Rajtuk kívül még jelen voltak a templomos, a johannita és a német lovagrendek is, sőt működött kezdetben karthauzi kolostor is az országban. A kezdetektől számítva a pannonhalmi apátság volt kétség nélkül az ország legjelentősebb kolostora. Részletesen a következő cikkben mutatom majd be az épületegyüttest. A pannonhalmi apátság mellett nagy jelentőséggel bír az 1055-ben, I. András által alapított tihanyi bencés apátság is. I. András királyt később itt is temették el. A korai, eredeti együttesből csak a vaskos, hengeres pillérekkel tagolt, egyenes apsziszáródású altemplom és néhány kőfaragvány maradt fenn. Kolostora mai, barokk formáját, több módosítást követően, 1719 és 1763 között nyerte el. A viszonylag kis alapterületű, szép arányú barokk templom és a szerény konventépület Balaton fölé emelt elhelyezése miatt hazánk egyik, hanem a legfestőibb szakrális épülete.

Hazánk területén igazán jó állapotban nagyon kevés emlék maradt fenn tisztán a szerzetesi építészetből. A fellelhető építmények jellemzően altemplomok, konzervált maradványok vagy többszörösen átépített szakrális épületek formájában láthatók napjainkban. Épített emlékeink jelentős része az évszázadok során elpusztult. Megmaradt, látogatható, sőt sok esetben aktív szerzetesi kultúrából kifejlett szakrális épületeink a mai napig hordozzák a keresztény kultúra fejlődésének lépcsőfokait. A teljesség igénye nélkül, a következő publikációimban bemutatom többek között a somogyvári volt bencés apátság romjait, a boldvai volt bencés apátság, ma református templom épületét, celldömölki volt bencés templomot, a jáki és a lébényi volt bencés apátság templomát, a bélapátfalvai volt ciszterci apátsági templomot, az árpási, a türjei, a zsámbéki és az ócsai volt premontrei prépostság templomát, Sopron volt ferences templomát, majd az újkor szerzetesi építészetének templomait.

Összeállította: Érces Gergő

Felhasznált irodalom:
Kaiser Ottó, Jankovics Norbert: *A Magyarországi Templomok Művészete*

SZENT MÁRTON, Savaria dicső szülöttje, ki a szegény koldussal megosztottad palástodat, könyörögj érettünk! Ezt imádkozzuk a Szent Márton-litániában. Mártont a továbbiakban a litánia úgy említi, mint a valódi tökéletesség mintáját, a katonák dicsőségét, a szerzetesek példaképét, a bálványok bátor lerombolóját, az igaz katolikus hit terjesztőjét. Erényei között szerepel mélységes alázata. Olyan ember volt, aki hitből élt. Életéről krónikák, legendák, himnuszok emlékeznek meg, hirdetik munkásságát, ismertetik csodás cselekedeteit. Tiszteletére kápolnák, templomok épülnek. Települések neve őrzi emlékét, városok választják védőszentjükké. Franciaország pártfogóját tiszteli benne. – olvasható a Via Sancti Martini Szent Márton Út honlapján.

(Az Európa Tanács 2005-ben a Szombathelytől Tours-ig vezető útvonalat Európai Kulturális Útvonallá nyilvánította, hogy bemutassa Európa legnépszerűbb szentje, Szent Márton életét és kultuszának kiemelkedő emlékeit.)

Szent Márton Kr. u. 316-ban vagy 317-ben született Savariában, a mai Szombathelyen. Szülei jómódban élő pogányok, valószínűleg szláv vagy kelta származásúak voltak. Gyermekkorát Itáliában töltötte. Már tizenkét évesen tervezte, hogy keresztény lesz, és remeteként éli le életét. Szülei akarata ellenére csatlakozott keresztényekhez. A püspök kézrátétele a tizenkét éves Mártont hittanulóvá, katekumenné avatta.

Tizenkilenc éves korában apja korábbi kívánságára lett katona. Magatartása példamutató szerény és szolgálatkész volt, mindig talált lehetőséget az erények gyakorlására, kivívta katonatársai megbecsülését.

Légiójával Galliában szolgált, ahol nagyon kemény tél volt, sokan megfagytak. Márton minden ruháját a szegényeknek ajándékozta. Egy este, járőrszolgálatból hazafelé, didergő koldussal találkozott. Köpenyét kardjával kettéhasította és a koldusra terítette. Álmában a koldusnak adott köpenyegben Krisztus jelen meg és azt mondta: „Márton, a hittanuló öltöztetett ebbe a köpenybe."

Huszonkét esztendős korában keresztelkedett meg, s ezután még két évig szolgált a légió kötelékében.

341-ben barbárok támadtak Galliára. A császár az ütközet előtt személyesen buzdította és ajándékozta meg katonáit. Márton az ajándékot nem fogadta el. Azt mondta, hogy eddig a császárt szolgálta, de ezután Istent kívánja szolgálni. Erre a csatától való félelemmel vádolták meg. Márton a vádat visszautasította és azt válaszolta a császárnak, hogy hadi felszerelés nélkül, Isten nevével az ajkán és a kereszt jelének a védelme alatt megy majd a csatába.

Az ütközetre azonban nem került sor, mert a barbár frank sereg követeket küldött a császárhoz és békét kért, ami nagy meglepetést okozott. A csodának is nevezhető fordulat egy súlyos veszteséggel járó csatát akadályozott meg.

Elhagyva a katonaságot, a poitiers-i püspök, Hilárius szolgálatába állt, aki mellett később felvette a diakonátust. Ezután visszatért szülőföldjére, Pannóniába, ahol hittérítő munkába kezdett, melynek az akkor fellángolt eretnek ariánus mozgalom vetett véget. Az ariánusok a keresztény hitet bátran hirdető Mártont elfogták, megvesszőzték és elkergették Savariából. Milánóba került, ahol folytatta térítő munkáját. Az ariánusok itt is kikergették a városból, mint lázítót.

Márton már gyermekkorában elképzelte, hogy remete lesz. Milánóból történt elűzése után magányba vonult egy Tyúkszigetnek nevezett kietlen, kopár földarabon, ahol egy buzgó pap társával bűnbánó, szemlélődő életet kezdett.

Innen, hívásra, újra Galliába ment, ahol látta, hogy a kereszténység a városokon kívül, a falvakban nem vert gyökeret. Az eredményes térítőmunkához segítőtársakat keresett. Ligugé környékén remeteségbe vonult, ahol sokan csatlakoztak hozzá. Márton összefogta, szervezte a remeték életét. Naponta közösen imádkoztak, és oktatta a keresztény hitre készülőket. Egy idő után kialakult egy pontos szabályok szerint működő szerzetesi közösség; tagjainak ruházata egyszerű volt, vagyonnal nem rendelkeztek, imával és munkával töltötték mindennapjaikat.

Mártonnak a keresztény hit terjesztése volt élete fő célja. Sokat utazott, térítette a pogányokat, egyházközségeket alapított. A megtérített vidékek megtartották a kereszténységet, közülük később több vallási központtá is vált.

Apostoli tevékenysége révén Gallia-szerte ismerték és tisztelték, így 371-ben Tours püspökévé választották meg. A püspöki hivatalt alázatossággal viselte, bár megválasztása ellen tiltakozott. Csellel hívták el szerzetesi közösségéből és szinte egész Tours óhajára került a püspökség élére. Püspökként is egyszerű életmódot folytatott. Élete végén Marmoutierben telepedett le. Fáradhatatlanul dolgozott a hit terjesztésén, még nyolcvan év felett is járta a vidéket, látogatta az egyházközségeket. Egy útja során érte a halál 397. november 8-án, Candesban. Halála Gallia-szerte hatalmas részvétet váltott ki. Holttestét több város is magának követelte. A toursiak az őröket kijátszva az ablakon át lopták ki Márton földi maradványait. Toursban temették el. Temetésén mintegy kétezer szerzetes és hatalmas tömeg vett búcsút püspökétől. Sírja fölé tanítványa, Brictius kápolnát emeltetett.

Életét csodák kísérték. Isten ezzel nyilvánította ki, hogy Márton az ő kiválasztottja. Első csodája a ligugéi kolostorban történt, ahol buzgó imával feltámasztott egy meg nem keresztelt hittanulót. Máskor egy jómódú polgár fiatal rabszolgáját támasztotta fel imájával. Térítő útja során, Chartres környékén meggyógyított egy tizenkét éves néma leányt, Párizsban ölelésével egy bélpoklost tisztított meg, Sens vidékén pedig imájával elhárította a jégesőt. Dél-Galliában Paulinusnak, a későbbi nolai püspöknek a szemét gyógyította meg. Lycontius birodalmi helytartó ragályos betegségben szenvedő családtagjait imájával szabadította meg a kórtól. Az isteni gondviselés segítette őt a kőből épített amboisei pogány templom lerombolásában is, amit az ezzel megbízott pap nem tudott végrehajtani. Márton püspök egész éjszaka imádkozott, hogy ez a pogány szimbólum megsemmisüljön. Kérése meghallgatásra talált, a reggelre vihar döntötte le a templomot. Később egy pogány isten szobra dőlt le közbenjárására.

Szent Mártont Franciaország védőszentjének választotta.

(Gáll Sándor)

Útközben

PANNONHALMI PILLANATOK

Győr felé autózva, ha elhagyjuk a Bakony erdeit, a Kisalföld határán már messziről látható a Szent Márton hegyén álló Pannonhalmi Bencés Főapátság méltóságteljes épületegyüttese. Égbe törő, ötvenöt méteres tornyával uralva a tájat, hirdeti Isten dicsőségét. Valóban az egykori Pannónia ékessége a monostor.

Az apátság elnevezése Kazinczy Ferenc költő és Guzmics Izidor bencés szerzetes levelezésében lelhető fel először. Az atya Széphalom mintájára nevezte Szent Márton hegyét Pannonhalmának. Ezt később a település is átvette, és 1965-től Győrszentmártonnak is Pannonhalma lett a hivatalos neve.

A Bencés monostort 996-ban alapította Géza fejedelem, aki Csehországból érkező szerzeteseket telepített ide, és alapítói szándéka szerint Tours-i Szent Márton tiszteletére szentelték fel. Szent István király megerősítette a monostor jogait, és az itt élő bencés közösség az államalapító akarata szerint máig imádkozik „az ország fennmaradásáért” (pro stabilitate regni).

A monostor jelenlegi szerzetesközösségének mintegy negyven tagja van. A bencés szerzetesek egész életükre egyetlen közösség mellett kötelezik el magukat. Ez a stabilitás, az állhatatosság fogadalma. Szerzetesi életüket a közösségben végzett imádság (liturgia), a Szentírás imádságos olvasása, a lelki épülést szolgáló olvasmányok (lectio divina) és a munka tölti ki. Az engedelmesség fogadalma arra vonatkozik, hogy a szerzetes Isten akaratát keresi az elöljárók és a közösség döntéseiben, ezért szabadon aláveti magát ezeknek. Megtartja a hagyomány szerinti szerzetesi életmódot, melynek meghatározói a nőtlenség, vagyonközösség, alázatosság, és Krisztus keresése a testvérben, az apátban, a kiszolgáltatottban és a vendégben.

A benedeki Regulát (szerzetesi életkeretet és lelki alapokat nyújtó írás, amely szerkezetileg Prológusból /Előszó/ és hetvenhárom fejezetből áll) követő szerzetesek az apát vezetése alatt az evangéliumi tanácsok vállalásával radikális keresztény életet szeretnének élni. Mindebben a tanulékony szív megőrzése, az engedelmesség, az egyszerű élet vágya és a tisztaság segíti őket.

A pannonhalmi bencés szerzetesek ma is az *ora et labora* szellemében élik életüket. Tartják a liturgiát, fogadják a lelkigyakorlatozókat, fenntartják és működtetik a bentlakásos gimnáziumot. Jelentős kulturális tevékenységet folytatnak: könyvtár, levéltár, múzeum, könyvkiadó működik az apátságban, kiadják a Pannonhalmi Szemle című folyóiratot, és a budapesti Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola keretei között teológiaoktatást folytatnak. Koncerteket, rendezvényeket szerveznek, valamint dolgoznak az apátság anyagi fenntartásáért is, többek között borászat, étterem, gyógynövénykert működtetésével és vendégek fogadásával. Ezekből a bevételekből támogatják a szociális otthonaikban élő időseket és az iskolájukban tanuló fiatalokat. Mindemellett a területi apátság tizenöt plébániájának ellátását is végzik. Gazdasági és szociális intézményeik keretei között több mint háromszáz munkatárssal működnek együtt.

Az ezer éves monostor is része volt a gyakran viharos magyar történelemnek, de sorra túljutott a megpróbáltatásokon, és sikerrel teljesítette feladatát. Uros apát, a ma is álló templom építtetője visszaverte a tatárokat a monostorerőd falai alól.

Tolnai Máté apátsága idején, 1541-ben Pannonhalma főapátsággá vált, ám a török uralom százötven éve alatt a szerzeteseknek hosszabb-rövidebb időszakokra többször is el kellett menekülniük. Az épületek megrongálódtak, sok veszteség érte a monostort. Ezek többségét Sajghó Benedek főapátsága alatt állították helyre, valamint bővítették ki barokk stílusba n.

II. József 1786-ban beszüntette a rend működését, amit I. Ferenc 1802-ben állított vissza. A bencés rend az oktatást kapja elsődleges feladatául.

1896-ban Magyarországon hét millenniumi emlékművet emeltek; ezek egyike Pannonhalmán áll. 1996 decemberében a főapátságot és környezetét a Világörökség részévé nyilvánították. 2004-ben Magyar Örökség díjban részesült.

Ha turistaként érkezünk a Pannonhalmi Főapátsághoz, már az étterem és az alatta található parkoló árulkodik a rendről, szervezettségről és az igényes kivitelezésről. Az étteremmel szemben álló látogatóközpont emeleti kijáratán egy kis gyaloghídon át érjük el a lépcsősort, ami elvezet a monostor látogatói bejáratához.

Nem először járok Pannonhalmán. Több mint húsz évvel ezelőtt barátaimmal, dr. Heil Ádám egykori pannonhalmi diákkal és megboldogult Kaltenecker Ferenccel kirándulást szerveztünk a monostorba a dunaharaszti pedagógusoknak. Ádám egyik, bencés szerzetessé vált osztálytársa vezetett végig az apátságon. Általa olyan helyekre is bejutottunk, amit a nagyközönség nemigen látogathatott. Egy külön imateremben András atya misét is celebrált a harasztiaknak. Bár az akkori szerzetes, Hortobágyi T. Cirill atya ma is a monostor lakója, de Várszegi Asztrik lemondása után 2018-tól őt választották meg főapátnak, így hát idén, lemondva a személyes kalauzolásról, maradt a turista útvonal, és maradt egy szép élmény 1996-ból, Pannonhalma leendő főapátja személyes idegenvezetésének emlékéről.

Ma már a technika is segíti a látogatókat. Kis audiokészüléket kapunk, amely fejhallgatón keresztül vezet végig az apátságon. Lifttel jutunk fel az udvarra, a bazilika bejáratához.

1996-ban II. János Pál pápa járt itt Pannonhalmán a monostor alapításának 1000. évfordulóján. A lift vezérlése akkortájt bizonytalankodott. A vendéglátók, hogy elkerüljék a kínos helyzeteket, és hogy a Szentatya véletlenül se ragadjon bent a liftben, két ügyeletes szerelőt állítottak a felvonó alsó végállomásához. Amikor a pápa beszállt a liftbe, megnyomták az 1. emeleti gombot, mire a lift szépen leereszkedett az alagsorba. Kinyílt az ajtó, és Isten földi helytartóját két meglepett liftszerelő fogadta. II. János Pál megáldotta a szerelőket, a kísérők ismét megnyomták a gombot, és a lift felsuhant az első emeletre.

Hogy milyen fontos volt e látogatás, az jelzi, hogy a városi sportpályán, ahol a pápai helikopter landolt, a helyiek keresztet állítottak, és a látogatás napján minden évben megemlékezést tartanak.

De folytassuk utunkat, lépjünk be a Szent Márton Bazilikába. A keleti tájolású templom az alatta elhelyezkedő altemplommal az apátság központi helye. A háromhajós, gótikus templomot az idők során többször átépítették, jelenlegi formáját 2012-ben alakították ki. Fő szempont a szerzetesi élet formájához való igazodás, hiszen a szerzetesek otthonának, a monostornak ez a szíve, ahol naponta háromszor gyűlnek össze közös imára. Ezt szolgálja a bazilika központi helyén a két stallumsorból álló kórushely és a felolvasóállvány. A felújítás során a szerzetesi életre utaló pompa nélküli egyszerűséget, a tisztaságot megjelenítő anyaghasználat, a süttői mészkő, a diófa bútorok és a patinázott sárgaréz lámpatestek érzékeltetik. A nemességet az ónix liturgikus tárgyak jelzik. Az ónix féldrágakő, a Biblia szerint az Édenkert kincseihez tartozik, így nem véletlenül fémjelzi a beavatási útnak állomásait, mely a bejáratnál álló keresztkúttal indul, szintbeli emelkedésével jut el a szentély központi részéhez, majd a transzcendes ponthoz, a keleti körablakhoz, mely Krisztus második eljövetelét ábrázolja.

A szentély alatt elhelyezkedő altemplom szintén keleti tájolású. Nyugati falán vörösmárvány ülőfülke található, amit a hagyomány Szent István székének tart. Az altemplomban lett elhelyezve az utolsó magyar király fiának, Habsburg Ottónak a szívurnája. A szívurna hagyomány a Habsburg családban, több családtagnak is helyeztek már el ilyet. Habsburg Ottó kérése volt, hogy szívurnája Pannonhalmán legyen, mert Pannonhalma igen közel állt a szívéhez, miután bencés diákként tanult és érettségizett magyar nyelven. Tiszteletbeli elnökségi tagja volt a Bencés Diákszövetségnek. Az urnahelyet az altemplom padozatának középpontjában alakították ki, azt márványlappal zárták le.

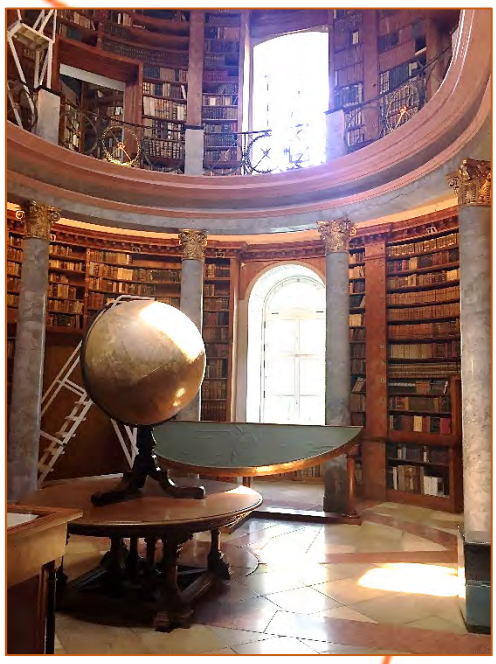
A templom déli oldalán fekszik a Mátyás király idején épült kerengő, a bencés hagyományokat követő monostorelrendezésnek ma egyetlen épen maradt magyarországi példája. A kerengőfolyosó belső kertet ölel körül, melyet paradicsomkertnek (Paradisumnak) is neveztek, mintegy a bibliai paradicsomkert pici, földi részeként. A középkorban elsősorban gyógynövényeket termesztettek itt, hogy a betegek általuk nyerjék vissza a test paradicsomi épségét és egészségét.

A kerengőben található a XIII. században épült Porta Speciosa (ékes kapu), mely a templom egyik főbejárata volt a középkorban. A szerzetesek, miután a kerengőfolyosón gyülekeztek, ezen a kapun léptek be közös imádságra a templomba. A Jelenések könyve szerint a Mennyei Jeruzsálemnek tizenkét díszes kapuja van, rajtuk a Bárány tizenkét apostolának neve áll. Ebből építettek meg egyet a monostorban, hogy a szerzetesek úgy mehessenek az imádságra, mintha a Mennyei Jeruzsálembe mennének. A bélletes kapu növényi motívumokkal díszített ívei fehér mészkőből és vörös márványból készültek. Az ajtó felett festett kép Szent Mártont ábrázolja.

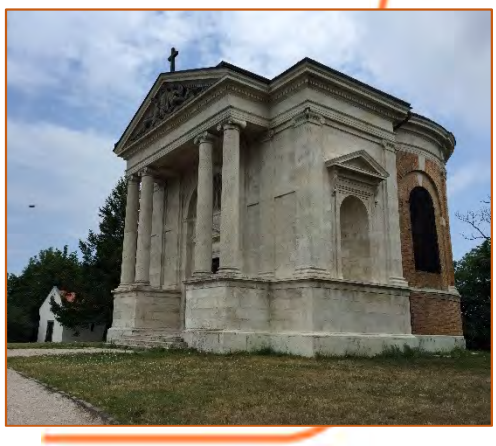
Régen a kerengőből nyílt a szerzetesi étkező (Refektórium), ami ma az épület keleti szárnyában található. A barokk stílusban, csodálatos díszítéssel ellátott ebédlőt Sajghó Benedek főapát építtette a XVIII. században. Sajnos az ebédlő nem látogatható, mert a szerzetesi közösség rendeltetésszerűen használja.

A főapátság leghangsúlyosabb részei közé tartozik a könyvtár.

„Bár csak a XIX. század első harmadában készült el, az általa megtestesített eszme ezerötszáz éves. Szent Benedek olyan nagy szerepet adott az olvasásnak a monostor életében, hogy a szerzetesek munkája őrizte meg számunkra nemcsak az első századok keresztény irodalmát, hanem a görög-római kultúra alkotásait is, ugyanakkor megteremtette Európa és benne hazánk kultúráját is.”– olvasható a Főapátság honlapján.

Szent László korában nyolcvan kötetet tartottak nyilván Pannonhalmán. 1786-ban, a feloszlatáskor már több mint négyezer kötetet számlált a gyűjtemény 1802-ben, a visszaállításkor, a könyvek közül csupán hétszázötvenhét kötetet és huszonhét kéziratot szállítottak vissza a monostor könyvtárába. A XIX. század elején a könyvek száma rohamosan nőtt. A könyvtár állománya mind a mai napig gyarapszik. Napjainkban körülbelül négyszázezer kötetet őriznek a gyűjteményben.

Az impozáns könyvtártérben híres oklevélmásolatok is láthatók, mint az 1001-ből származó pannonhalmi alapítólevél másolata az alapító I. István király aláírásával, vagy az 1055-ös tihanyi alapítólevél fotokópiája.

A tudományos kutatásokat szolgálja a levéltár, a gyűjteményi anyagot a képtár, a metszettár, a numizmatikai gyűjtemény és a kincstár.

A Pannonhalmi Bencés Gimnázium Egyházzenei Szakgimnázium és Szakkollégium négy és hat évfolyamos képzési rendszerben működik. A tanítási időn kívül a különböző szakkörök, zeneoktatás, sportolási lehetőség teszi teljesebbé a fiútanulók oktatását.

Küldetésnyilatkozatuk igy szól: *„Iskolánk küldetése, hogy a keresztény emberképből kiindulva a teljes személyt szólítsa meg. Ezért célunk, hogy diákjaink Pannonhalma ezer éves falai között megtalálják a számukra megfelelő kihívást a magas szintű oktatás, a személyes hit és elköteleződés, a közösség, a művészetek és a sport területein egyaránt. Ennek megfelelően a gimnázium és a diákotthon olyan egységet képez, amelyben szerzetesek, világi munkatársak és diákok együtt munkálkodnak azon, hogy a jövő nemzedék felnőtt keresztényként otthonra találjon a teremtett világban.”*

Az apátság nemcsak önmagában, hanem környezetében is páratlan. Az épületegyüttes körüli domboldalakon található a modern borászat, a levenduláskert és egyéb gazdasági egységek, melyek mind a fenntartási költségeket biztosítják. A szemközti dombon áll az 1700-as évek elején épült Boldogasszony kápolna, alatta a szerzetesek temetkezési kriptahelyével.

A Kálvária korábbi helyén áll a millenniumi emlékmű, melyet 1896-ban emeltek. A kálvária szobrait az Boldogasszony kápolna mellé helyezték át.

A Szent Márton hegy oldalában fekszik az apátság alapításáig visszanyúló történeti arborétum, melyben több száz fa- és cserjefaj, több gyógynövény és más, különleges, az országban csak kevés helyen előforduló fajok találhatók. A kert madártanilag is rejt érdekességet.

Érdemes tehát ellátogatni Pannonhalmára, a hely, a környezet, a szakralitás ünnepélyességgel tölti fel a lelkünket, és megismerve a Főapátság tevékenységét, tapasztaljuk, hogy az Szent II. János Pál gondolatainak szellemében folyik:

„Legyetek éberek és figyelmesek „az idők jeleinek” a fürkészésében, az Úr iránti alázatos engedelmesség megtartásában, hogy az üdvösségnek helyesen értelmezett üzenetét eredményesen adjátok tovább. A mindennapi szolgálat során mozdítsátok elő a keresztények egységét, párbeszédre lépve mindenkivel.”

Gáll Sándor

2018. augusztus 6-tól 11-ig ismét Erdélybe utaztunk, a hagyományos zarándokútra. A szállás a megszokott módon Mátyás Gábor atyánál, Zeteváralján. Útvonalunk: Déva vára, Vajdahunyad vára (Hunyadi sasfészek), Csernakeresztúr – Feredőgyógy, Alkerék, Kelnek, Almakerék – Tolvajos-tető, Csíksomlyó, Csíkszentsimon (csiki sör manufaktúra), Szent Anna tó, Csíkszereda – Gordon-tető, Székelyderzs, Székelyudvarhely – Sikaszó, Békás-szoros, Gyilkos-tó. Csoportunk lelki vezetője Láng András atya volt. Hálát adunk a gondviselő Istennek a lelki feltöltődésért, a szép zarándokútért, hogy ismét együtt lehettünk, és megcsodálhattuk Erdély szépségeit.

Erdélyi zarándoklat

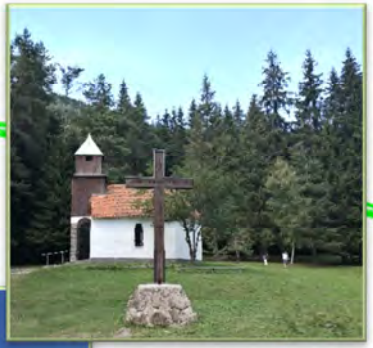

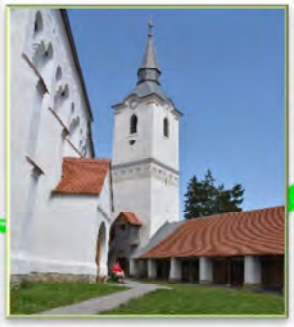

Képek sorban ⇨ *Vajdahunyad vára, Sasfészek; Feredőgyógy, termál vízesés; Kinizsi Pál, a kenyérmezei csatára emlékeztünk; Almakeréki evangélikus templom; Tolvajos tetőn át Csíksomlyóra; Kegytemplomban, Babba Máriánál; Csíki Sörgyár; Szent Anna tó, kápolna; Milleniumi templom Csíkszeredában; Zeteváralján szentmise; Székelyderzs, unitárius vártemplom; Sikaszó, katolikus templom; 6. búcsúzás...*

Augusztusi gondolatok

Legutóbb a munkáról írtam, így augusztusban pedig a pihenésről és a feltöltődésről szeretnék megosztani néhány gondolatot.

Ahogyan minden embernek joga van a munkanapokon végzett tisztességes megélhetést biztosító munkához a maga, családja és a társadalom javáért, úgy joga van a folyamatos munkavégzéshez szükséges munkaképesség fenntartásához is, vagyis ahhoz, hogy regenerálódjon. Ez olyan, mint az íj és a nyíl. Amikor folyamatosan túlfeszítik az íjat, veszít az erejéből. Időnként lazán kell hagyni.

A munkavégzéstől mentes pihenőidőnek része a rendszeres heti pihenőnap. Az, hogy pihenést iktassunk be, nem valami felkapott pszichológiai dolog vagy jó tanács. Ez annyira fontos Istennek, hogy a Tízparancsolatba is belefoglalta. A 3. parancsolat szerint az Úr napját meg kell szentelni. Ez a törvény magunk ellen is véd, hogy ne hajszoljuk agyon magunkat, legyen időnk visszanézni, hálát adni, előre nézni, erőt kérni és gyűjteni.

A katolikus egyház életében a vasárnap mint Jézus feltámadásának emléknapja maradt fenn. A keresztény hittől átjárt társadalmakban ezen a napon a hívők közösségei istentiszteleten vettek részt, és ez a nap a munkától való távolmaradás, a pihenés napja is volt egyben.

A vasárnapot ne munkával töltsük tehát, hanem legyen az a pihenés, a család, és az Úr ünneplésének és dicséretének napja. Ez benne van Isten erkölcsi viselkedésre vonatkozó „top” tízes listájában. Nem kellene akkor, hogy a miénkben is szerepeljen?

Az is igaz, hogy a XX. század végén a modern nyugati társadalmak életében a vasárnapot érintő új tendenciák jelentek meg. Manapság a vasárnap a maga vallási tartalmával halványabb formában jelentkezik a modern ember életében. A munkavégzés új rendjének bevezetése pedig akaratlanul is magával hozta egy új időbeosztás kialakulását. A vasárnap ebben az új időrendben nem ünnepnapként jelenik meg, hanem a hétvégének egyik napja, a munkától határolt napok között az egyik, a többi pihenésre szánt naptól semmiben sem különböző napként. Azt is elmondhatjuk, hogy ténylegesen kialakultak szünetmentes munkahelyek. Néhány – magas technológiai szinten működő – üzemben a hétvége a karbantartás ideje. A hétvégi pihenés időszakában a kórházak, az orvosi szolgálat, a tűzoltóság, a rendőrség, a víz- és áramszolgáltatás stb. sem szünetelhetnek. Ezeken a munkahelyeken elengedhetetlen a hétvégi munkavégzés, itt azonban a közjó, illetve a társadalom funkcióképességének megőrzése a cél, vagy esetleg az emberi élet foroghat kockán, tehát nem profitorientációról van szó.

De mindenkinek szüksége van arra, hogy másra is szánjon időt, ne csak a munkára. Testnek és léleknek egyaránt fontos a feltöltődés. Mit tehetünk?

Lassítsunk! Ha nem iktatunk be pihenőket, majd a szervezetünk gondoskodik róla. A hátunk felmondja a szolgálatot, fájni fog a fejünk, esetleg megfázunk. Isten nem úgy tervezte a testünket, hogy megállás nélkül működjön. Emiatt néha a „legszellemibb” dolog, amit tehetünk vasárnap, hogy szunyókálunk egy kicsit!

Töltődjünk fel érzelmileg! Ezt mindenki másképp csinálja. Van, akit a csendesség tölt fel. Másokat a szórakozás frissít fel. Megint másokat a kapcsolatok fiatalítanak meg. Megint másokat a családdal való aktív törődés.

Fókuszáljuk újra a lelkünket! Szükségünk van dicsőítésre is. Szánjunk időt arra, hogy Istenre koncentráljunk a problémáink helyett. A dicsőítés mindent más megvilágításba helyez. Lekicsinyíti a problémáinkat, átsegít bármilyen küzdelmes időszakon. Hirtelen azok a gondok, amik miatt egész héten aggódtunk, már egyáltalán nem tűnnek olyan közelinek és nagynak.

Jézus is pihent, és soha nem volt bűntudata emiatt. Még Isten is megpihent a teremtés után. Jézus azt mondja: *Gyertek hozzám mindnyájan, akik elfáradtatok, s akik terhet hordoztok – én megkönnyítlek titeket. Vegyétek magatokra igámat, és tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű, s megtaláljátok lelketek nyugalmát.* (Máté 11,28-29)

Sokan nem értik meg, hogy fizikai állapotunknak nagy hatása van a kapcsolatainkra és még arra a képességünkre is, hogy szeressünk. Miért?

Mert fizikai energiát igényel, hogy meg tudjuk hallgatni az embereket, hogy előbbre tegyük az ő szükségleteiket. Kivel nem fordult még elő az, hogy próbált úgy tenni, mintha figyelne a másikra, miközben holtfáradt volt? Persze, hogy nem lehet figyelni, mert ehhez is energiára van szükség.

Mi történik a kapcsolatainkkal, amikor ki vagyunk fulladva? Az aprócska problémák hatalmas gondokká lesznek, amikor fáradtak vagyunk. A fizikailag gyenge ember magatartása zsémbes, védekező és kritikus.

Milyen szokások tudnának fizikai frissességet hozni? A Biblia ebben is segít. Íme, néhány jó tanács:

Pihenés *Hiába keltek hajnalban és fáradoztok késő éjjelig: a kemény fáradság kenyerét eszitek. Ám akiket szeret, ő azokat elhalmozza, jóllehet alszanak. (Zsoltárok 127,2).*

Néha a leglelkibb dolog, amit tenni tudunk, hogy pihenünk. Elképesztő, hogy mennyivel jobbnak tűnnek a dolgok egy pihentető éjszaka után!

Kiegyensúlyozott étrend *A te kezed teremtett és alkotott, adj nekem értelmet, hogy megértsem parancsaid. (Zsoltárok 119,73).* Nem nagy találmány, de ha gyümölcsöket és zöldségeket választunk a csipszek és sütik helyett, akkor sokkal több energiánk lesz. Tudjuk, hogy mi a tennivaló, csak épp meg kell tennünk.

Rendszeres mozgás *Dicsőítsétek meg tehát Istent testetekben! (1Kor 6,20).* Testünk tevékenységre és mozgásra van teremtve. A bibliai időkben nem volt szükség külön testedzésre, mert mindenhova gyalog jártak és fizikai munkát végeztek. De ma, a mi ülő életmódú kultúránkban csak két lehetőségünk van: a kimerülés vagy a fittség. A fittséget választva rendszeresen kell mozognunk.

S még egy fontos dolog: meg kell tanulni okosan bánni az időnkkel. Ha nem tanuljuk meg beosztani az időt, nem sok mindent lehet elérni az életben.

Szent Pál apostolnak az Efezusiakhoz írt levelében (5,15-17) ezt olvassuk: *Gondosan ügyeljetek tehát arra, hogyan éltek: ne balgán, hanem bölcsen. Használjátok fel az időt, mert rossz napok járnak. Ne legyetek értetlenek, hanem értsétek meg az Úr akaratát.*

Azok a hatékony emberek, akik tudják, hogy mik a lényeges és mik a kevésbé fontos dolgok az életben, és több

időt fordítanak az előbbiekre. Természetesen nem lehet minden lényegtelen dolgot kizárni az életünkből, de lehet tenni azért, hogy ezekből kevesebb legyen. Egyszerűnek tűnik, de gyakran nehéz eldönteni, hogy a jót vagy a könnyebbet válasszuk – és különösen akkor, amikor fáradtak vagyunk. Szükség van tehát a pihenésre. Ha az ember nem kipihent, nincs szellemi, érzelmi és fizikai ereje azt mondani, hogy „Azt fogom tenni, ami a legjobb, és nem azt, ami a legkönnyebb."

Végül idéznék Dr. Takács Gábornak, a Pécsi Püspöki Hittudományi Főiskola tanszékvezetőjének írásából:

„A munka és a fogyasztás, vagyis a hétköznapok tevékenységei, hasznos dolgok, de hát jól tudjuk, hogy csak eszközök – önmagukban nem adnak értelmet az életünknek.

De nem ad értelmet önmagában a kikapcsolódás, a pihenés sem. Gyarlók vagyunk, s ha nem figyelünk tudatosan a végső értékekre, gyorsan szem elől tévesztjük őket. Ki ne félne attól, amitől a költő: *„Nincs meg a kincs, mire vágytam,/A kincs, amiért porig égtem"*? (Kosztolányi Dezső: Boldog, szomorú dal)

Az ünnep azt jelenti, hogy egy kis időre kilépünk az eszközök, a köztes célok világából, és igenlően fordulunk a szép, az igaz, a jó felé. *„Elengedjük magunkat"*, teret nyitunk annak, hogy ne kalkuláljunk, hogy felszabadultan örülhessünk, egyúttal érdek nélkül jót cselekedhessünk…

És még valami: ünnepelni csak közösségben lehet, egyszerűen azért, mert a szép, a jó és az igaz helye nagyrészt az emberi kapcsolatokban van."

Oláh János

Tömörkény István: IDŐTÖLTÉS ÜNNEP DÉLELŐTT

Gyerünk, no – mondják ünnepnapokon a külvárosok és a városszélek kis házaiban –, gyerünk befelé.

Régebben csak az ünnepek délutánján jártak befelé. Régente a város hosszan terjedt a Tisza partján, szinte oda volt nőve a vízhez. De azután terjedni kezdett befelé, új városrészek keletkeztek: ezeknek a lakói már csak ritkán látják a Tiszát. Már pedig abba bele vannak szerelmesedve. A vizecskébe. Azt meg kell látogatni.

És azután a vízpartján, innen is, túl is, igen alkalmas, csöndes kis polgári bormérések vannak. A Tiszát nézni járt más városrészi vándorok egyet-egyet egy pohár bor erejéig fölkeresnek, az eseményeken elmélkedvén.

De ünnepnap délelőtt régente családostul nem volt szokás a belső városba való járás. Templomot közelebb is találhattak. És mindenféle események a templom előtt kihirdetve lőnek. A templomban bent azt hirdették ki, hogy kik akarnak megházasodni, kint pedig egyéb különböző újságokat hirdettek ki hatósági emberek. Így semmiféle délelőtti bejárásra nem volt szükség. Csak később vált ez divattá. Mikor híre ment a külső részeken, hogy vasárnap délelőtt odabent múzeumot lehet nézni. De nem pénzért, hanem ingyen. Ez szokatlan. Mert elvégre panorámák ezelőtt is voltak, amelyekben képeket meg más ritka dolgokat mutogattak hozzáértő csehek s egyéb taliánok, de pénzt szedtek érte. Ez azonban más. Ez nem vászonponyva alatt van, hanem nagy kőházban, s nem cseheké, nem taliánoké, hanem a városé: azaz hogy a mienk. (Voltaképpen csak a tulajdon holmiját megy ide be föltekinteni az ember.)

Nem egyszerre ugyan, hanem lassankint így alakult ki az ünnepi délelőtt időtöltése: előbb a templom, azután a múzeum. Jönnek az emberek az ünneplő ruhákban. Az ünneplő ruhák héten át a tiszta szobában állanak. Az meg ritkán szellőztetődik, mert abban nem szokás lakni, az a szalonnak a magyar ősapja, hétköznap csak akkor nyitják meg az ajtaját, ha szívesen látott vendég érkezik a házhoz.

– Eleget levegőzünk tavasztól őszig a mezőn – mondják.

Szóval földszagúak az ünneplő ruhák, s ezeknek szellőztetése ünnepnapokon kívánatos. Ezért viselődnek, s bennük lassan s kellő méltósággal járnak és kelnek az emberek. Ez különösen dupla ünnepek másodnapján látható, amikor az egész család útnak indul a múzeum felé, egyedül a házőrző kutya maradván otthon, ha van (de az is fogy, mióta adózó polgári rangba emeltetett). Az ünnep első napján ugyanis nem eredhet útnak az egész família. Az asszony sehogy sem mehet el hazulról, mert sütés és főzés ilyenkor a dolga. De másnapon már nem gyújtanak a konyhában tüzet, akkor csak azt eszik, ami az előző napról megmaradt. Ilyenkor hát bátran indulhat útnak az asszony is, az eladó lány is.

Hát aztán mennek is. Úgy mondják:

– Óvakodjunk befelé.

És jönnek tömegesen. A tömegek a különböző múzeumi szobákban elhelyezkednek, már hogy kinek mi tetszik jobban, és akkor kezdődnek a magyarázatok, a beszédek, s az éremtárban Faragó János odabök egy régi római pénz felé:

- Ezt mög én hoztam haza a Szávából, mert ott tanáltuk.

Nagyapó vezeti a kis unokáját, és mindkét karszügyén fogva, fölemeli az éremtári asztalokhoz, hogy láthasson a kis kutyafékom:

- Lásd, István első szent király urunknak ilyenök voltak a pénzei...

Másik ember beleszól:

- Szent volt, de szögény volt. Nincsen egyetlenegy darab aranypénze sem.

Általán a történelem az, amely leginkább megfogja a lelkűket. Ott hosszasan elidőznek. Hibás beszéd az, hogy nincsen a népnek érdeklődése az elei iránt, mert hiszen nagyon is van neki.

Más itt a valóság, más a képzelet. Talán azért tetszenek nekik legjobban a régi dolgok. Hát ez az igazi hely.

Van egy egész sor nagy és vastagfalú cserépedény ezen a helyen, a népek vándorlásának idejéből. Részben az elégett halott hamvait ásták el bennük, részben kenyérmagtartó edényül szolgáltak. De ezek a nagy edények ritkán kerülnek ki a föld alól ép állapotban, mert a föld súlya az idők folyamán rendszerint szétnyomja őket. A darabjaik sokkal nehezebbek, semhogy a ragasztás fogna rajtuk: nincs más mód, hogy a cserépdarabokat drótozás útján kell ismét egymásba szerkeszteni.

Látván egy ilyen összedrótozott régi nagy fazekat az alsóvárosi menyecske, csodálkozva kiált föl:

- Jézus Mária! Ez kétezör esztendős! Hát már akkor is tudtak ilyen finom munkát a drótostótok?

A körüllevő emberek tanulmányosan hallgattak, legföljebb mosolyogtak a bajusz alatt, azonban nem szóltak semmit. Csak Várakozó Vér Ferenc szólt csöndesen:

- Sönkit se köll a hitibe zavarni...

Évközi 16. vasárnap

A szükséges és megérdemelt pihenés

> Az apostolok visszatértek Jézushoz, és beszámoltak róla, mi mindent tettek és tanítottak. Ő pedig így szólt hozzájuk: „Gyertek velem külön valamilyen csendes helyre, és pihenjetek egy kicsit!” Mert annyian felkeresték őket, hogy még evésre sem maradt idejük. Bárkába szálltak tehát, és elvonultak egy elhagyatott helyre, hogy magukban legyenek. De sokan látták, amikor elindultak, és kitalálták szándékukat. Erre a városokból mindenünnen gyalog odasiettek, és megelőzték őket. Amikor kiszállt és látta a nagy tömeget, megesett rajtuk a szíve. Olyanok voltak, mint a juhok pásztor nélkül. Sok mindenre kezdte őket tanítani.
>
> *(Mk 6,30-34)*

Kedves Testvérek!

Nyári időben vagyunk. Aktuális téma a mai evangélium. Sokan szabadságukat töltik ezekben a napokban, talán a Balaton partján vagy a hegyekben, esetleg valamelyik külföldi tengerparton.

Az elmúlt vasárnap hallottuk az evangéliumban, hogy Jézus próbaútra küldi apostolait. Tanítsanak és gyógyítsanak. Az apostolok örömmel térnek vissza, és beszámolnak a Mesternek az élményeikről. Jézus látva, hogy el vannak fáradva, egy magányos helyre viszi őket, hogy pihenjék ki magukat. A nép azonban, amely szomjazta Jézus szavait, felkereste őket.

Jól látszik a történetből, hogy Jézus nemcsak mennyei kincsekről beszél, hanem „két lábbal áll a földön”, vagyis az alapvető emberi szükségre is gondja van. Máshol ezt olvassuk az evangéliumban, amikor feltámasztotta a tizenkét éves kislányt, azt mondta a szülőknek, hogy adjanak a kislánynak enni. Bizonyára a hosszú betegség alatt, nagyon keveset tudott enni, ezért most meg kell erősödnie.

A mai evangélium szerint megsajnálta a hozzá tóduló embereket, akik olyanok voltak, mint a pásztor nélküli juhok. Nem törődve a fáradtsággal, sok mindenre kezdte őket tanítani, olvassuk a beszámolóban.

A munkában elfáradó embernek szüksége van pihenésre, hogy tovább tudja folytatni feladatát. Tudjuk az emberi szervezet működésében, hogy a szívünk két dobbanás között egy kicsit pihen, ezért bírja sok évtizeden át működtetni a szervezetünket. Világunk ritmusa is erre mutat, a nappalok és az éjszakák váltakozásában. Bár a háziasszonyok, anyukák, nagymamák, amint hazajönnek a munkából, nekifognak a család ellátásának, mégis, nekik is kell a pihenés.

Kedves történetet hallottam az előző plébánosi helyemen, az egyik munkatársam mesélte. Édesapja azt mondta neki, amikor hazajött a munkából: „Leányom, amíg pihensz, adj enni az állatoknak.”

Fiatalokról mondják az idősek: Ők még mindent bírnak! Kétségtelen, hogy még sok az energiájuk, de nem végtelen. Egy fiatal apa mondta nemrégen, ő minden nap csak négy órát alszik, mert több munkahelye is van, muszáj, mert kell a pénz. Azt válaszoltam neki, csak bele ne rokkanjon fiatalon.

Assisi Szent Ferenc mondta társainak, amikor látta, hogy szinte pihenés nélkül végzik az emberek szolgálatát, „Testvérkéim, vigyázzatok a szamár testvérre (azaz a testetekre), mert elhagy titeket.”

A teológián, a kispapoknak mondta az egyik professzor: „Többet ér egy egészséges szamár, mint egy beteg oroszlán.” Vagyis okosan osszuk be a munkát, nem szabad magunkat túlhajszolni, mert ha megbetegszünk, nem tudjuk folytatni hivatásunkat. Ez mindig eszemben van. Kiváló szervező, tehetséges paptársam fiatalon meghalt infarktusban, mert úgy mondják, két végén égette az élete gyertyáját. Volt olyan fiatal pap, aki hatalmas sikereket ért el az ifjúság között, aztán otthagyta a papi szolgálatot, mert amíg a külső tevékenységet nagyszerűen végezte, elmaradt az imádság, és az Úrral való kapcsolata kiüresedett. Sajnos, egy hölgy tanítványával nemcsak a lelkiekről beszélgettek.

Nursiai Szent Benedek a regulában, a szerzetesi szabályokban ezt a jelszót írta: „Ora et labora” (imádkozzál és dolgozzál). Minden hívőnek szól a figyelmeztetés, ne csak a mindennapi munkával törődjünk, hanem a lelkünkkel is. Fontos a vasárnapi szentmise, a Biblia és a róla szóló elmélkedés, a prédikáció meghallgatása. Az imádság, találkozás az Úrral. Megpihenni a templomban a mindennapi gondok között. Otthon a családi közös ebéd, a pihenés, egy délutáni alvás vagy közös séta, esetleg egy látogatás a nagyszülőknél.

Hétköznap sokszor elmarad az imádság, reggel sietünk a munkába, iskolába, este meg már fáradtak vagyunk az imára. Én is sokáig így voltam. Egyszer elhatároztam, addig nem fogok bele a napi feladatok végzéséhez, amíg a reggeli imát el nem mondtam a papi breviáriumból (imakönyvből). Sokkal jobban végzem azóta a mindennapi munkámat, Isten áldásával.

Kedves Testvérek!

Gondolkozzatok el, hogyan töltitek napjaitokat, életeteket? Nem kellene átgondolni, mit tehetnétek jobban? Régi mondás: ép testben, ép lélek. Fontoljuk meg Jézus szavait, amelyeket apostolainak mondott: *„Gyertek egy magányos helyre és pihenjetek egy kicsit.”* Mi is adjuk meg a testnek és a léleknek a pihenést, regenerálódást, hogy utána megújult erővel folytathassuk munkánkat. Ámen.

András atya

Francesco Albani: Alvó puttók

Átölelt és hat napon keresztül a szívén melengetett Fatimában Jézus édesanyja, Mária

HAT NAP A FATIMAI SZŰZANYA ÖLELÉSÉBEN

A Jóisten úgy rendezte az idei nyarunkat, hogy eljuthattunk Fatimába, a Lisszabontól másfél órányi buszútra lévő portugáliai kisvárosba. A település nem a klasszikus turistaélményt kínálja az ide látogatóknak – persze számtalan ajándékbolttal és vendéglátóüzlettel találkoztunk, de Fatima valahogy és valamiért másképp „zsong", valami mással csalogat, mint a megszokott üdülőparadicsomok. Pedig paradicsomi idill várja az utazókat – évente több millió emberről beszélünk –, elsősorban a lelki élményekre, lelki feltöltődésre vágyó zarándokokat Fatimában is, ahol 101 évvel ezelőtt a Szűzanya többször megjelent a három kis pásztor gyereknek. Mi is azzal a céllal indultunk útnak, hogy a szívünkbe-lelkünkbe fogadjuk mennyei édesanyánkat.

1.

2.

A világszerte több tízezer házaspárt tömörítő E.N.D. katolikus házasközösség hatévente rendezi meg világtalálkozóját, amelyre ezen a nyáron a fatimai jelenések helyszínén került sor. Nagy izgalommal és még nagyobb várakozással készültünk a találkozóra, igyekeztünk felfrissíteni angol és olasz nyelvtudásunkat, mivel az esemény, bár nemzetközi volt, a magyar nem tartozott a hivatalos nyelvek közé, mint a portugál, a spanyol, a francia, az angol, az olasz és a lengyel, így tolmácsunk sem volt. Sebaj – gondoltuk –, Jézus korában is minden nép a maga nyelvén hallotta a tanítást. Ez a „nép" most megközelítőleg tízezer embert jelentett, majd' ötezer házaspárt, mintegy nyolcvan országból. Meg is töltöttük a helyi szállodákat, lelkigyakorlatos házakat, amelyekből több mint száz található a világ egyik legjelentősebb és legismertebb Mária-kegyhelyén.

A világtalálkozó jelentőségét mutatja, hogy a portugál testvérek két évet fordítottak a szervezésre. Nem is találtunk benne hibát; minden program – a reggeli imáktól a délelőtti előadásokon, elmélkedéseken és tanúságtételeken keresztül a délutáni kiscsoportos beszélgetésekig és szentmisékig – óraműpontossággal zajlott. Mi, magyarok (Magyarországról két-két váci, debreceni, gyömrői és dunaharaszti házaspár vett részt a találkozón) meg is fogalmaztuk egymás között, hogy a szervezők szinte az utolsó percig beosztották az időnket, olyan feszes programot állítottak össze, hogy minden egyes nap végén szinte beestünk az ágyba. Persze az útravalóul kapott lelki élmények bőven kárpótoltak mindenkit, és feledve a fáradtságot, reggel már újult erővel és hittel indultunk neki a következő napnak.

A legtöbb program helyszíne a régi templommal szemben álló új katedrális volt, amelyik kívülről inkább hasonlít egy monumentális kongresszusi központra, mint szent helyre, de belépve azonnal tudja az ember, hogy hová érkezett. Hiszen ami először szembetűnik, az a több méter magasságban elhelyezett, ugyancsak több méter magas feszület, ami egyszerre csodálatos és lélekemelő, egyszerre szimbolizálja a mennybe emelkedő és onnan nap mint nap, minden egyes emberhez leereszkedő szeretetet. Felejthetetlen élmény volt, ahogy a reggeli imára gyülekeztünk. Ki-ki jött a saját szálláshelyéről, egyszerre több irányból, ami ahhoz hasonlított, mint amikor a mágnes vonzza magához a vasreszeléket. Mindannyian tudtuk, éreztük: Jézus gyűjtötte maga köré a tanítványait, éppen úgy, mint kétezer évvel ezelőtt.

Azokban a júliusi napokban (is) nagyon jó volt tanítványnak lenni – és házastársnak! A Jóisten különleges ajándékaként éltük meg, hogy a világtalálkozón részt vevő több ezer házaspár a záró szentmisén egyszerre újította meg házassági fogadalmát.

Mennyei édesanyánk, Mária, add, hogy életünk minden pillanatában érezhessük ölelésed melegségét! Hála az együtt töltött napokért!

Pap Zsuzsa, Dékány Zsolt

Képek

1: A szeretet légköre járta át a programok helyszínét

2: Krisztus sokszínű egyháza: mozambiki és magyar E.N.D-s házaspárok egy csoportja

3: Fatimában (is) jó volt magyarnak és tanítványnak lenni

4: A cikk szerzői a Fatimával szomszédos Aljustrelben, az egyik kis látnok, Lúcia házánál

5: Az 1956-os magyarok által épített, Magyar Kálváriának nevezett keresztút bejárata: éppen erre vezetett a pásztor gyerekek útja Fatimába

6: Szűz Mária a kis Jézussal a keresztút 15. állomásán, a Szent István kápolnában

7-8: Az 1956-os magyarok által Fatimában épített, Magyar Kálváriának nevezett keresztút 15. állomása, a Szent István kápolna

MÁRIA, OLTALMAZZ BENNÜNKET!

A nyár derekán kirándulni voltam szomszédainknál, Ausztriában. A cél Stájerország, az Alpok középső részének festői tájai, a híres Semmering és környéke. A program első állomása, korunk fogyasztói szemléletét kielégítendő, egy csokoládé-manufaktúra mintaboltja volt, ahol mintaszerű környezet és kiszolgálás fogadja a látogatót. Továbbhaladva, már az Alpok lankáin, majd hegyi útjain folytattuk utunkat, felkapaszkodva a mi Kékesünket kicsit meghaladó magasságú hegytetőre. Utaztunk, a hazaihoz képest csaknem tízszeres áron, a semmeringi vasúton, amely Európa első magashegyi vasútvonala, és amelyet 1854-ben Ferenc József császár avatott fel. A húszezer építő munkásnak (egyharmaduk nő!) és a császári jelenlétnek a helyi múzeum állít emléket.

Semmering síparadicsom. Ez a hegyekben is tikkasztó, nyári hőség közepette is látható. A sípálya tetején ott sorakoztak példás csatarendben a hóágyúk, bár a nyári időszakban a pálya nyaktörő lejtőin hegyi biciklik, háromkerekű hegyi autók és óriás rollerek száguldanak lefelé azokkal, akik megpróbálkoznak a sport ezen formájával. A rozoga sífelvonók a hegytetőn álló faszerkezetű kilátóhoz viszik fel a nyári látogatókat. A település az idegenforgalomból él, szépek a tájak, az épített környezet azonban meglepően elhanyagolt. Télen, a ragyogóan havas környezet bizonyára kárpótolja az ide látogatókat.

Ami miatt ezt a kis jegyzetet megírtam, az a Semmering közelében található kis falu, Maria Schutz /neve magyarul Mária oltalma/, amelynek barokk, osztrákos méretű Mária mennybevétele templomát meglátogattuk. A XVIII. század elején a templom arra a forrásra épült, melynek vize a pestisjárvány idején csodás módon gyógyította a betegeket. Érdekessége a templomnak, hogy a forrás a főoltár mögötti térben csordogál, onnan lehet ma is meríteni a gyógyító vízből.

Maria Schutz falut meglátogatva óhatatlanul eszünkbe jut a sok-sok Mária nevét viselő település, amely a Kárpát-medencében élő magyarok Mária-tiszteletét tanúsítja. Gyulán, Kecskeméten és Szegeden is van Mária nevét viselő városrész, aztán sorolhatjuk: Máriaremete, -pócs, - kálnok, -halom, - kéménd-, radna, Makkosmária, Balatonmáriafüred, Tarnaszentmária, Máriafalva települések neveit, és meg kell itt említenünk az Ausztriát és Nagy-Magyarországot összekötő Mária-utat, mely Máriazellből vezet hazánkon át egészen Csíksomlyóig. Maria Schutznak az idevalósiak élelmességét dicsérő, helyi kuriózuma a Klosterkrapfen néven árusított „kolostorfánk”, melyet a templom mellett tud beszerezni a nagyszámú látogató közönség. A helyi „nevezetességként” elfogyasztott Klosterkrapfen egyébként a megtévesztésig hasonlít a magyar háziasszonyok szalagos fánkjára. Más helyi dolgot megízelni nem volt mód, a kis étkezdék kínálata szerény és globalizált. Bárhol Európában hasonlót talál az éhes ember. Az utazás mégis kellemes volt, gyönyörű hegyek és völgyek között, kedves társaságban. Kiszakadtunk a napi munkából. Vethettünk egy pillantást a mi Európánkra, minden szépségével és gondjaival egyetemben.

Koczka Tamásné

Nyári élményeimből

Júliusban pap barátaimmal néhány napot töltöttünk Lengyelországban, Zakopane közelében. Egyik napon autóval felkerestük Szent II. János Pál pápa szülővárosát: Wadowicét. Imádkoztunk a templomban annál a keresztelőkútnál, ahol őt megkeresztelték. Kijövet a templomból a bejárattal szemben egy cukrászda reklámfeliratát olvastuk. Térjen be egy „pápa krémesre – Négyet fizet, ötöt kap”. Mi az a pápa krémes? Ez Karol Wojtiła kedvenc süteménye, egy tojáslikőrrel készített krémes, lengyelül kremówka papieska. Karol Vojtiła, amikor kisfiú volt, mivel édesanyja korán meghalt, édesapja vasárnap a nagymise után bevitte a cukrászdába, és vett neki egy krémest. Ennek a hagyományát őrzi ez a cukrászda. Bementünk négyen a papbarátaimmal és elfogyasztottuk a krémest, emlékezve szeretett pápánkra, Szent II. János Pálra. Hazafelé meglátogattuk Lengyelország második legnagyobb búcsújáró helyét, melynek neve Źebrzydowska Kalwaria.

Taksonyban, a II. János Pál közösségi ház előtt van a templomkertben egy tölgyfa, amelyet akkor hoztak Wadowicéből, amikor II. János Pált boldoggá avatták. Akkor olyan magas volt a fa, mint mi. Ma már két és félszer nagyobb, mint amikor elültettük ünnepélyesen néhány éve.

András atya

DALOS BOGARAK A BALATONON

Kedves Olvasóink!

A taksonyi hittanosok Dalos Bogár klubjának tagjai az idei nyáron is együtt töltöttek öt napot a Balaton mellett, Szóládon. A szóládi plébánia épületében volt a szállásunk. Hatalmas kert, a szomszédban a római katolikus templom. A kertben vacsora előtt és után nagyon jókat játszottunk. A Nepomuki Szent János templom 1775-1782 között épült, provinciális későbarokk stílusban. Sajnos szentmise a mi ott tartózkodásunk öt napja alatt nem volt a faluban, de a templomba bebocsátást kaptunk. Rövid kis előadás a Google-ból, imádkozás és dalos bogarakhoz híven énekkel kifejezett szeretet Istenünk iránt.

A faluban van egy lösz pincesor. Nagyon érdekes kirándulást szervezetünk oda. A gyerekek csodálkozva tanulták az akáclevél sokféle hasznosságát. Lehet vele fütyülni és csattogtatni.

Siófokon töltöttünk egy napot. Izgalmas játék volt a kalózhajón. Jó messzire beeveztünk a Balatonon.

Egy nap kirándulásunk volt Keszthelyen, a Festetics kastélyt látogattuk meg. A kirándulás előtt a gyerekek vállalták, hogy Siófokról, Keszthelyről és a Balatonról kiselőadással készülnek. Ügyesek voltak. Érdekes adatokat és történeteket ismertettek meg velünk. Volt egy születésnaposunk, akit dallal és csokitortával köszöntöttünk a többi gyerek örömére is.

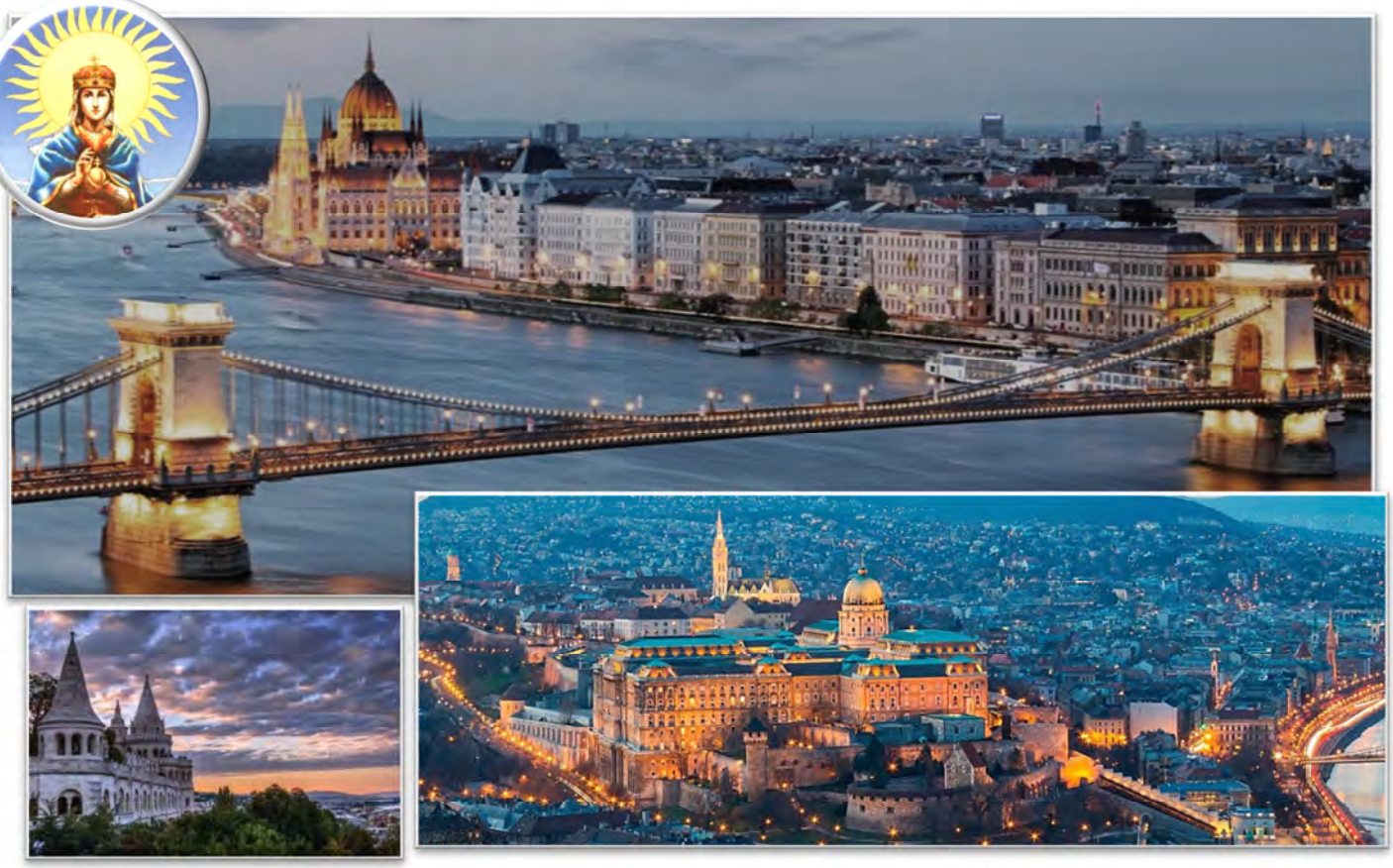

Minden napra meleg ebéd került az asztalra. Az öt nap elröpült. Támogatóinknak: a Váci Püspökségnek, András atyának, a taksonyi Karitásznak, a KÉSZ taksonyi csoportjának köszönjük a támogatást. Nélkülük sokkal nehezebb lett volna a szervezés.

A Gondviselésben bízva már tervezzük 2019. évi táborunkat.

A csoport vezetői, Áhel Nikolett hitoktató és Höchszt Erika énekkarvezető nevében lejegyezte:

Györke Erzsébet, KÉSZ tag

ÉBREDJ, KERESZTÉNY!

Szívemet értetlenség, keserűség, szomorúság tölti be, hazám és Európa miért van a tetszhalál állapotában. Hol vagy, keresztény Európa?! Mélyebbre tán már le sem süllyedhetsz! Ébredj fel, nyisd ki szemedet, használt értelmedet, és gondolkozz! Amiért eladtad magad Sorosnak és talpnyalóinak, Istent és igaz embert megtagadva, Isten színe előtt számot kell adnod. Sajnos, nemcsak Európa, de hazánk ellenzéke is kereszténységellenes. Mondani szoktam, hogy az sem igaz, amit kérdeznek, és nem tudják, mit jelent ez a szó: haza.

Magyar Testvéreim! Országalapító Szent István királyunk keresztény szellemben uralkodott Isten és magyar népe javára, kövessük őt, járjunk az ő útján, és éljük keresztényként hétköznapjainkat, ünnepeinket. Ezt különösen egyházközségünk híveitől kérem, hiszen templomunkat Szent István király tiszteletére szentelték. Augusztus 20-án, búcsúnk ünnepén imádkozzunk új káplánunkért, Kiss Dávid atyáért, az Úr segítse a legszebb földi hivatás teljesítésében, és a hívek támogassák őt ebben. Imánk kísérje Fekete Roland atyát új szolgálati helyén, Dorogházán, és mondjunk köszönetet az itt eltöltött évekért.

Testvéri szeretettel: ***Gömöriné Fajta Anna***

Királyok királya

Szent István, te vagy a királyok királya,
A magyar keresztények védőbástyája.
Országunk tornya, mely messze lát,
A mennyből is véded a szép magyar hazát.

Te, földi király az égi Király mellett,
Magyar szentjeinkkel együtt foglalsz helyet.
Segítségeteket várja magyar népünk,
Magyar szentjeink, imádkozzatok értünk.

István, László, Margit és Szent Erzsébet asszony,
Az Úr közelében támaszaink vagytok.
Nézzetek le ránk a mennyei hazából,
S honunkra fény derül Isten irgalmából.

Haza, édes haza

Hazádat, hol bölcsőd ringott, sohase feledd,
Idegenben második hazádat nem leled.
Szíved visszavágyik, mert kísért gyermekkorod,
Szülőhazádtól távol sosem lehetsz boldog.

Ideig-óráig tán nem kínoz a honvágy,
Az idő múlásával visszasírod hazád!
Ősz hajjal, megfáradtan döntesz – visszatérsz,
S szüleid sírjánál végső nyugtot remélsz.

Addig sok boldog és boldogtalan percet élsz,
Semmit nem adnak ingyen, megküzdesz mindenért.
De éltet a remény, egyszer minden véget ér,
Hazatérsz, megpihensz szülőhazád kebelén.

Röpima

Az Úristen állandó lakóhelyet talált szívemben,
Lelkem a Szentlélekkel összeforrva egyesült örökre.
A Szentháromság kitartó követése lépteimé,
Sötét felhők közül is áraszt rám az Atya csillagnyi fényt.

Cserkésztábor Zalaszentlászlón

A 647. számú Tomori Pál Cserkészcsapat 2018. június 21-én kezdte meg táborozását Zalaszentlászlón, a Kápolnahegyen. A táborban való részvétel a cserkészek számára kihívást jelent. Itt derül ki, a cserkész hogyan sajátította el a szükséges tudást az adott tanévben, miként tud megfelelni azon követelményeknek, melyek során a következő próba-fokozatot érheti el. Igen, a cserkésztábor minden más tábortól különbözik, mert a képzésen és az oktatáson van a hangsúly.

A tábor felépítése tudást és megfelelő gyakorlatot igényel. A biztonság szempontjából a tízszemélyes katonai és cserkészsátrak felállítása szabályosan kell, hogy történjen. Egy szabálytalanul kifeszített kötél, rosszul kiásott vízelvezető árok veszélyt jelent, különös tekintettel az ez évi viharos és felhőszakadásokkal jelentkező időjárásra. Szükséges a fegyelmezettség a tábor egész ideje alatt, mert a népegészségügyi és a környezetvédelmi hatóság a legkisebb szabálytalanság esetén is bezárathatja.

A képzés során az őrsök egymással versenyben állnak, melynek állását a kifüggesztett hirdetőtáblán folyamatosan figyelemmel kísérhetik. Az alakuló téren az ünnepélyes zászlófelvonáshoz katonai alakzatban, cserkész egyenruhában őrsi indulóval és zászlóval érkeznek, ima, napiparancs, szolgálat átadás, tisztelgések, jelentések. A tábori zászló felvonása alatt nemzeti himnuszaink éneklése. A cserkész életének minden pillanatába belevéődik „Isten, Haza, Embertárs”.

A rend, a figyelem, a segítőkészség a közösségi életünk során elfogadottá és megszokottá válik. A sátorrend, a szabályosan elkészített fekhely, az étkezések rendje – senki sem pazarol, nincs maradék, mindenki annyit vesz az ételből, amit meg is eszik, maga után elmosogat, ügyel arra, hogy a többinek is jusson. Az ételek elkészítésében jártasságot szereznek. A kézügyesség fejlesztésére is rengeteg lehetőség adódik. A szülők számára emléktárgyakat készítettek, karkötőt fontak. Fűrészelés, favágás, gyalogsági ásó használata, a cserkészbicska kezelése, ez hozzátartozik a cserkészélethez. Erdőben található anyagokból menedék vagy hordágykészítés. A tábortűz elkészítésének szabályát is ismerni kell minden cserkésznek.

A tábori élet egyik igen fontos része a túrákon, portyákon való részvétel, melynek célja a kihívások legyőzése, fizikai erőnlét fenntartása, a teherbíró képesség megismerése és erősítése. Első túránk alkalmával a hegy csúcsán álló kápolnába tértünk be, amely egy nagyon magas, henger alakú kupolában csúcsosodik, imáink alatt éreztük Isten jelenlétét. Túráink idején találkoztunk a földeken dolgozó emberekkel, és jól esett a szeretetük a cserkészek iránt, volt ahol málnázni hívtak, barackkal kínáltak, az ajándékba kapott cukkinit cipeltük magunkkal a táborba, és jó vacsora lett belőle, másnap a strandon az egész megmaradt kirántott cukkini kellő gyorsasággal elfogyott.

Bárhová mentünk éreztük az emberek szeretetét és tiszteletét. Csapategységben, katonai alakzatban, csapatzászlóval, cserkészindulóra vonultunk be Zalaszentlászlón a vasárnapi szentmisére, a felolvasásban is részt vettünk. Plébános úr és a hívek hálásan köszönték jelenlétünket és a példamutatást. A Makovecz-házban is nagy szeretettel fogadtak, amit hazafias énekekkel hálátunk meg. A zalaszentgróti strandon a jelenlétünket és énekünket tapssal köszönték meg. Az előbb leírtak akár dicsekvésnek is vehetők, de egyet mindenféleképpen bizonyít, a magyar nemzetnek egyre nagyobb igénye van a cserkészet által tanított értékrendre. Tudom, hogy ma még sokan vannak, akik számára ez az értékrend kevésbé szimpatikus. Ebben benne van az ismertség hiánya, nem beszélve a jelenünket megelőző kommunista, majd pedig az azt követő közösséget, nemzetet és vallást szintén tagadó világnézeti eszmék hatásáról. Remélem a magyarság életének alakulásában egyre nagyobb feladatot vállal a Magyar Cserkészszövetség határon innen és túl. Ehhez kérem Isten áldását.

Ignácz János
csapatparancsnok

Krúdy Gyula: BALATON RÉVÉSZEI

Aki megelevenedett bibliai festményt akar látni, az keljen át Zamárdi és Szántód között a kompon. A hajót azok az emberek hajtják evezőikkel, akik már Jézust a tengeren hajókázták, akiknek arcmásait régi templomok félhomályos boltozatain láttuk. Az evező ember, az evezésbe elmerült, szinte átváltozott ember egyforma a biblia ezer esztendőinek messziségében és a zamárdi kompon. A fárasztó testi munka az Üdvözítő közelségébe vonja az emberi arcokat, a túlvilágra megy az arc fényekért, színekért, a halálosan elfárasztott testből kiválik a lélek és kiül a szemekbe, mintha elrepülni készülne. Régen láttam szebb embereket, mint az evező révészeket.

Bús taktusa a munkának a legősibb. Az evezés ugyanaz volt ezer évek előtt is. Hat legény, aki hajtja a nehéz kompot, egymás mellett ül párosával. Mielőtt meghúznák a hosszú, nehéz lapátot, felemelkednek a deszkáról, amelyen ülnek, aztán ugyanabban a másodpercben vetik hátra magukat, amidőn meghúzzák a rudat. Előrevetik magukat, hátradőlnek, mintha egy test, egy izom volna valamennyi. Nem késhet senki egy szempillantást, nem pihenhet egyik sem egy másodpercet, nem takarékoskodhat a munkával egy verejtékcseppet sem.

Mint egy emberfölötti tánc, ősi ringatása a testnek, megfeszülő és engedő kötele az izomzatnak, a testi munka csodálatossága: folyik az evezés a kompon. Szakadatlanul, megállás nélkül attól a perctől kezdve, amint az evezőket a vízbe merítik: ringatóznak a testek, külön életet kezdenek élni a lábak, a karok, de legfőképpen a fejek, amelyek lassankint oldalvást dőlnek a kimerültségtől. Az evező emberek testmozgásában van némi nyoma annak a legmodernebb festőművészetnek, amelyet kubizmusnak, futurizmusnak neveznek. Az evező ember testrészei valóban szétválni látszanak egymástól a mozgás következtében. Egy pillanatban csak hátrafeszülő karok látszanak: az emberek eltűnnek a karok mögött. A test többi része elmúlik, levegővé, láthatatlanná válik. Tizenkét kar látszik csupán a hat evezőn. A másik pillanatban: a karok válnak levegővé és helyüket elfoglalják az emberi törzsek, amelyek átringanak egy másodpercre a hajó orrába, mint elvonuló színészek a színpadon. Aztán legvégül a fejek maradnak csupán helyükön. Ezek az önfeledkezett, álarc, festék nélküli fejek, amelyek olyan pírhoz, fényhez jutnak, mint a szentek fejei, amelyeket egykor régi templomokban láttunk. Nem lehet leírni azt a változást, amelyen a révészlegények általmennek, amire a Balaton közepéig hintáztatják a kompot. A szélmarta, esőtépte, viharos arcok elveszítik minden földi durvaságukat. Megnemesednek a homlokok, belső fényekben égnek a szemek, alkonyati aranypírban fürdőznek a felhevült arcok.

Az a fiatal legény, ott, az ifjú János próféta, midőn jeleneséket lát. Ez a rongyos katona az első padon, olyan, mint a Nepomuki, akinek szobrait annyit láttuk vizek felett, hidak bejárásánál. Bibliai emberek ők valamennyien, amint itt a haragos víz fölött, zöld ég alatt, sötét hegy mögött a hajót vonják, húzzák, megszakadásig eveznek, nem is néznek egymásra, mert mindegyik azt csinálja, mint a másik, a szemük a távolság fátyolképeire szegeződik: vajon mit látnak ott e nedves, örömtelen, fájdalmas szemek? Fel, le, fel, le.

A nagy víznek nincsen vége, a hullám nem változik, végtelen szövetje a víznek egyforma kedvvel fogadja a rávonuló gályát minden evezőhúzás után, a szél nem tud új nótát, mindig csak egyet fúj, a hal nem dugja ki a fejét, hogy itt énekeljen az evezőknek; komor az ég, zord a víz, reménytelen a csillag, amely a felhők ablakán átpillant, mozdulatlan a köves part, ígérettelen a holnap, amely a nemsokára beköszöntő éjszaka után következik, a homályba borult partokon a szél tudja a járást: – ők a vizet ismerik csupán, amely hallgatva fogadja őket napról napra, nem mondja nekik, hogy őket szereti, nem ölelgeti, dédelgeti őket, holott mindig vele s benne vannak, csak tűri, viszi őket, evezőiket, setét hajóikat, messzejáró utasaikat, akiknek idegen sár szárad a lábukon, akik majd innen nemsokára kikötnek s örökre felejtik a hajósokat, akik a víz közepén minden izmuk megfeszítésével dolgoznak értük. Hátra sem fordulnak többé a partról, vissza sem néznek a messziből, szürke homokszemként perdül le az óra a többi közé, elhalványodik az emlék, mint a felhő a távolban, elsuhan a szél, mint az álom, s a hajósnak nehéz, megszakadó munkától átnemesedett arcából, az eleven tüneményekből annyi sem marad meg az emlékezés számára, mint a gyufa ellobbant lángjából a vak éjszakában.

Fel, le. Fel, le, vonják a kompot a legények, a tihanyi tanító mindig a hullámok közepének irányítja a kormányrudat, mert a hullám közepét kell kettévágni a hajó orrának, ha céljához egyenes vonalban akar jutni, a kocsilovak tűnődve, ijedt mozdulatlansággal állanak. Ismeretlen part felé tétován kalandozik az utazó szeme, erősödik a szél, mintha megérkeztek volna segédei az alkonyattal, mély vízből jön fel a hullám fehér torkával, a közelgő hegyeken már lábujjhegyen fut az alkonyat pásztorfia; ásítozva buknak be az esti homályba az eddig fehérlő parti házikók, vadkacsa-pár vonul a tó felett éji tanyára, lomposan roppanva száll egy nagy madár, mintha megunta volna már az életét, a csend hírnökei futnak szét mindenfelé a kegyelemlevéllel, – csak a révészlegények dolgoznak a végkimerülésig, inuk rogytáig, az égre nézve, földet, vizet nem látva, közelgő partot nem érezve, fel, le, mint az örökös dologban álló emberi

nedvek, a verejtéknek ki nem fogyó forrása, mozgásnak meg nem állása, álomnak leszállhatatlan kerengése, a munkának elhallgatás nélküli bugása, másvilágig érő evezőcsapása... Amíg felsivít a révészgazda sirályhangja. Állj. S akkor szökkenve, nyögve, feljajdulva állnak meg az örök evezők, messzi útról térnek vissza a régi emberi arculatok, látni kezdenek a kimerült szemek, a víz alól bukkannak fel a levegő után nyíló szájak, ernyedten zuhannak le a karok, partra fut a nehéz alkotmány és oly fürgén helyezkedik el az út irányában, mint egy táncosnő.

Igazgatja, illegeti széles fenekét, a lovak robajjal rontanak le a könnyű kocsival a veszedelmes helyről, a révészgazda beszedi az útiköltséget a kéknadrágos suszterkétől, aki nem segített a komp vonásában, a legények mozdulatlanul maradnak helyükön, evezőik mellett, mintha nem tudnának megválni a fáradalmaknak e kemény deszkájától. Lepihennek a szíjas, vadmadár-csontú karok, fekete kezek remegve tapadnak a hídhoz, izmos derekak fájdalmasan összegörnyednek, megmerevült fejek bágyadtan a mellre hanyatlanak, bajuszok hallgatva lekonyulnak, szemek megmerevedve a vízre néznek, a kemény, csontot törő, izmokat végsőkig megfeszítő munka után szinte ijedt ez a nyugalom. Evezni, húzni, haladni: ez az élet, nem pedig egy helyben állani a köves, vén partokon. Vadmadár módjára belevágódni a szélbe, a hullámba, a baljóslatú Balatonba: ez az öröm, nem pedig tunyán pihenni a deszkapadon.

Repülni, utazni, utolérni az este lenyúló köpenyegét, vagy a napsugár utolsó sarkantyúját elkapni a hullámon...

Fütyülve venni a lélegzetet, próbára tenni a szívet, birkózni az ellenálló vízzel, legyőzni a vasvillás szelet, küzdeni, felragyogni, győzni a vizén... Ez az élet, nem az üldögélés a kikötőben. Most egyszerre szegény munkásemberekké válottak az apostolok... A bibliai kép helyett a mindennapi sáros országút következik. A balatoni zúgás helyett kerekek egykedvű pergése viszi gondolatunkat. Az eső nyakunk közé csap az út fordulójánál, mint egy lesben álló vándorló. Az alant maradt tavon halottként marad a fekete komp. A vízionárius arcok helyett fáradt legények ácsorognak a parton. Hörög a szél a hegynek kapaszkodó úton. Mintha a boldogságos, fáradságos, biztosan célhoz érő élet maradt volna odalent a vizén az egyszerű, szótalan, igénytelen víziemberekkel, akik nem tudnak egyebet az egész világról, mint az evezőik, vagy a halak, odalent a hullámokban. Az ifjú János apostol, a rongyos katona és a többiek, akik egy óra hossznyira úgy megszépültek, megnemesedtek a nagy út mélyein: elmaradnak a sötétségben. A bibliai csendet, az evezők boldog hintáját, a hajó megszokott nyikorgását felváltja a sanda országúti élet; a fájdalom és bánat, e két fütyörésző szegénylegény kapaszkodik fel a kocsira az első emberi háznál. A halszemű bibliai emberek helyett csigavonal alakú szemek jönnek szemközt az országúton.

Magyar barokk egyházzene

Esterházy Pál – Harmonia Caelestis

Magyar hazánk barokk egyházzenéje történelmünk okán sajnos nem túl gazdag zeneszerzőkben, illetve e korból származó egyházzenészekben. Ezt a barokk zene virágázásának és országunk török birodalomtól való megszállásának és három részre tagoltságának időbeni megegyezése okozza.

Az ország középső, oszmán fennhatóság alá eső területei elnéptelenedtek, mert a lakosság vagy elmenekült, vagy a török hadsereg sarcolta a végletekig, illetve hurcolta el rabszolgának az ottmaradt magyarokat. Ilyen körülmények közt a rendes társadalmi élet is aligalig tudott működni, nemhogy a kultúra és az egyházzene. Erdély is gyakorlatilag török fennhatóság alá tartozott, így a kulturális és egyházi élet az ország harmadik, Habsburgok által felügyelt felvidéki részére korlátozódott.

A korszak magyar főúri köreiből ismert Galántai Esterházy Pál (Kismarton, 1635. szeptember 8. – Kismarton, 1713. március 26.), magyar gróf és birodalmi herceg, Magyarország nádora, egyben költő és zeneszerző is volt. Tevékenyen részt vett a török elleni harcokban, különösen az 1663-64-es török háborúban, majd a török kiűzésénél. Láthatjuk, hogy politikai tevékenysége mellett lelkesen karolta fel a különböző művészeteket, köztük a zenét is. A templomok, székesegyházak zenekarai mellett a világi zene művelésében az úgynevezett „rezidenciális zenekarok” működtek nemesi, főúri kastélyokban. A módosabb nemesek saját költségükön zenekarokat tartottak fenn, a legtehetősebbek zeneszerzőket is alkalmaztak.

A Harmonia caelestis („Mennyei harmónia”) egy ötvenöt kantátából álló gyűjtemény, melyet részben Esterházy komponált. A mű, amely 1711-ben jelent meg, a magyar barokk zene zenetörténeti jelentőségű alkotása. A mű hagyományos magyar és német dallamokat is felhasznál. Minden kantáta egy tételből áll. A kantáta rövidebb jellegű oratorikus mű, ami karakterében lehet lírai, drámai vagy epikus. E kiadvány művei szólóra (a legtöbbjük egyre, bár néhány duett is található közöttük), kórusra és zenekarra (brácsa, violone, hárfa, fagott, theorbo /gitárszerű húros hangszer/, hegedűk, fuvola, trombita, orgona és üstdob) íródtak. Esterházy leginkább mecénásként érdemel említést, bár a latin szövegekben is van szerepe, de a zenei anyag leginkább a tehetségesebb udvari (rezidenciális) zenészeinek köszönhető. Eme korban még nem volt jogdíj sem, így általában a támogató nevével kerültek feljegyzésre és kiadásra a zenei művek. Leginkább ennek okán került az ő neve szerzőként a kiadványra. Tisztelettel kell adóznunk országunk nádorának a zeneszeretete és annak anyagi támogatása miatt.

Magam is szoktam olykor vasárnapi szentmisék áldozásainak végén énekelni szólóként a Harmonia caelestis-ből, melynek kíséreteit, amelyek többnyire vonós kamarára íródtak, a kiadványból veszem és alkalmazom át orgonára. Szövegeikben általában Jézus Krisztushoz illetve Szűz Máriához szólnak. Kedves zenék ezek számomra és stílusvilágukkal talán segítenek, például a szentáldozások után, az imádságos elmélkedésben.

Nagy István kántor

SZÍNEK ÉS FÉNYEK

Nyári olvasmányaim egyike volt El Greco életrajzi regénye, amely Színek és fények címen jelent meg magyarul. Szerzője az amerikai Donald Braider, kortárs író, aki 1976-ben hunyt el, ötvenhárom éves korában cooperstown-i otthonában. Donald Braider tollából két mű jelent meg magyarul, az említett Greco életregény, valamint Rubens életregénye, Az öröm festője címmel. Az író El Greco életét egy másik regényben is feldogozta, amelynek The Master Painter (Mester festő) a címe.

Donald Braider nem hagyatkozik szigorúan El Greco életének történelmi tényeire. A történelmi források sokszor bizonytalanok, a feljegyzések gyakran nem részletesek, vagy tán ellentmondóak, így az író a történet fő sodrához igazodva mesél nekünk. Ez az ő története, ám úgy érezzük, hogy valóban így játszódtak vagy játszódhattak az események.

Az El Greco néven lett világhírű, korát messze megelőző, zseniális festőművész 1541-ben, Kréta szigetén, Kandiában (ma Iráklio) látta meg a napvilágot. Kereskedőcsaládban született, eredeti neve Domenikosz Theotokopoulosz volt. A család a fiú taníttatását a helyi ortodox kolostor barátaira bízta, hiszen abban az időben a kolostorokban lehetett megtanulni írni, olvasni, és legfőképpen számolni az apa reményei szerint, aki azt kívánta, hogy fia folytassa az ő tevékenységét. Domenikosz éleseszű, kiváló tanítvány volt, hamar elsajátította az élethez szükséges ismereteket. A barátok azonban még valamit tanítottak azoknak a fiúknak, akiket tehetségesnek véltek, mégpedig ikonfestészetet. Ebbe szeretett bele Domenikosz, és fejlesztette tehetségét a lehető legtökéletesebb tudásra.

Az ortodox ikonfestészet szabályai áthághatatlanul szigorúak, eltérni a legkisebb részletben sem szabad, az alkotások a sok évszázad alatt kikristályosodott hagyomány szerint és csak aszerint készülhettek. Domenikosz tökéletes tudásra tett szert, egy idő után azonban úgy érezte, többre vágyik. Ekkor ismerkedett meg a helyi csepp katolikus közösség plébánosával és a katolikus templommal, ahol olyan festményeket látott, amelyek felcsigázták a fantáziáját. Ő is ilyeneket akart festeni. Ez a plébános ültette el az ifjú szívében a mély vallásosságot, amely misztikussá nőtt El Greco művészetében. A plébános mesélte el neki, hogy Olaszországban élnek olyan művésznagyságok, akiknél jó szerencsével tanulhatna. A hitbéli beszélgetések hatására Domenikosz katolizált, amit családjának sokáig nem mert bevallani, lévén szigorú és hű ortodoxok. Végül, atyjával történt nem könnyű megbeszélés után Domenikoszt a család elengedte Velencébe, hogy festészetet tanuljon. Tudnunk kell ehhez, hogy Kréta ebben az időben velencei uralom alatt állt, és ne feledjük azt sem, hogy az itáliai reneszánsz korában vagyunk. Domenikosz tehát, ajánlásának és szerencséjének köszönhetően, festőtanoncként a nagy Tiziano műhelyébe került. A művész felismerte tanítványa különleges vagy inkább különc tehetségét, és pártfogolta, tanította, egyengette útját. Domenikosz kapcsolatba került még Velencében Tintorettoval, aki bohém alak, messze nem olyan fenséges és méltóságos személyiség, mint Tiziano, a köztiszteletben álló, sőt imádott művész. Már Tiziano az Il Greco névvel illeti a görög fiút, mert neve nehezen kimondható az olasz szájnak. Il Greco Rómában is szerencsét próbált, de útját nem koronázta siker.

Családi tragédia után – felesége, kisfiúk elvesztése miatt megtébolyodott – sokak tanácsára felkerekedett, és Spanyolországban telepedett le, reménykedve abban, hogy az ott folyó grandiózus építkezések és a gazdag királyi pénztárca révén megrendelésekhez juthat, és kedvére festhet, kibontakoztathatja tehetségét, amely számára Itália már szűkösnek bizonyult. II. Fülöp spanyol király, a katolikus hit hatalmas védője kegyeit ugyan nem sikerült elnyernie, mivel képei nem elég áhítatosak, de Toledo városa befogadta, és

híre, hírneve hamar elterjedt, méltó megélhetést talált, rengeteget dolgozott. Ugyanakkor megrendelőivel gyakran bonyolódott vitába, képei annyira nem szokványosak, annyira modernek.

El Greco döntően egyházi témát festett, míg másik műfaja a portré, amely szintén garmadával hozta számára a megbízatásokat, és pár tájképet ismerünk még tőle. A portrék finoman megfestett, élethű alkotások, számtalan kortársat ismerhetünk meg Greco által.

Keresztény ihletésű alkotásaiban pedig a bizánci hatás tükröződik az előre elgondolt ideákból kiinduló formákban, a természetes fény nélküli, finoman tompuló koloritban és a kompozíciók rituális jellegében. Greco nem törekszik a távlat érzékeltetésére, inkább az alakok körvonalára helyezi a hangsúlyt. Stílusa mesterkélt és magasztos. Különleges színeket és rendhagyó kompozíciós sémákat használ. Képei ritmikusan drámaiak. Ecsetvonásai szélesek, könnyedek, lendületesek, szívesen használja a szürke árnyalatait és az okkert. Képein az alakok megnyúlnak, ezzel a szenteket fenséggel ruházza fel. Késői alkotásai már-már szinte szürrealisztikusak. Élete nem volt hosszú, hetvenkét évesen szélütést kapott, majd egy évre rá elhunyt.

Ennyi a regény, illetve El Greco életrajza. Egy ember – négyszáz év távolából. Művei azonban élnek. Ő a nagy misztikus, aki az egyszerű „a Görög” néven vált világhírűvé. Ma is csak csodálattal és ámulva tudunk rátekinteni. Több festménye megtekinthető a Szépművészeti Múzeumban.

Koczka Tamásné

Képek: Önarckép; Toledo látképe; Mária mennybevétele; Orgaz gróf temetése; Krisztust megfosztják ruháitól; Apokalipszis; Szent András és Szent Ferenc; Szent János apostol; Krisztus a kereszttel

UTAZÁS AZ APOSTOLOKKAL 7/

Lisztra

Ahol Pál apostol rálelt egyik legkedvesebb tanítványára

Kilistra (Lisztra) sziklába vájt helyiségeit ma is használják a helyiek

Első missziós útjukon Pál és Barnabás, illetve Márk apostolokat Ciprusba követtük a húsvéti lapszámban. Innen Pamifilia nevű római tartományba utaztak, amely Kis-Ázsia déli részén található, s közel 110 km hosszan húzódik a Földközi-tenger mentén. Az apostolok a tartomány belseje felé tartottak, de már Márk nélkül, aki nem értett egyet az útitervvel. Sokfelé hirdették az evangéliumot, de a kezdeti sikerek után, a zsidók gyűlölete miatt hamarosan tovább kellett állniuk.

E területeken Augustus római császár Kr. e. 6-ban, a kisázsiai hadiutak biztosítására, katonai kolóniákat alapított. Ilyen kolónia volt a mai Konyától 30 km-re található Lisztra (*Lystra*) is, ahová az apostolok már az első missziós út során eljutottak. Pál Lisztra városában meggyógyított egy bénát, s nagyhatású beszédet mondott, ezért a lakosság először isteneknek hitte őket (Pálban Hermészt, Barnabásban Zeuszt vélték fölfedezni), később azonban az Ikóniumból (ma: Konya) érkező zsidók felbujtására megkövezték Pált, majd halottnak gondolva otthagyták a településen kívül. Éjjel azonban a tanítványok visszavitték a városba, és másnap elmenekítették Derbébe.

Mindennek ellenére missziójuk nem maradt eredmény nélkül: minden helyen, ahol jártak, maradt utánuk keresztény gyülekezet.

A második missziós út nem sokkal az apostoli zsinat után kezdődött, ennek során Pál végig akarta járni a korábban alapított gyülekezeteket. Ezúttal Barnabás helyett Szilásszal indult a szárazföldi útra – feltehetőleg Tarzuszon keresztül – Derbe és Lisztra felé. Lisztrában még az első útja alatt találkozott a pogány apától és zsidó anyától született Timóteussal, akit akkor megkeresztelt, majd miután a második misszió során ismét a városba érkezett, meghívta kísérőjének és munkatársának. Innentől együtt folytatták útjukat a mai Görögország felé, s számos városban hirdették az Igét, mígnem az apostol Efezus püspökévé szentelte Timóteust. A halálra készülő Pál utolsó levelében így vallott lisztrai munkatársáról: „Te követtél a tanításban, életmódom és életcélom tekintetében, a türelemben, az üldöztetésekben és a szenvedésekben.” (2Tim 3,10-11).

Úgy tartják, hogy Lisztra lakói, akik a római idők alatt felvették a kereszténységet, azért választották a hegyes vidéket, hogy védve legyenek a pogány tömegektől és a fosztogatóktól. Ennek a településnek a környéke megfelelhetett, s még a Bizánci Birodalom ideje alatt (Kappadókiához hasonló) sziklába vájt településrendszert hoztak létre. A helyiek rejtett városról is beszélnek, de a régészeti feltárások még váratnak magukra. Pál neve a „Paulönü” helységnévben megmaradt, s itt található a Sümbül (jácint) templom is, melyet szintén sziklába rejtettek. A környéken találhatók még más maradványok is, pl. a kereszt formájú Sandıkkay kápolna, melyet kívülről és belülről egy sziklából vájtak, ill. hatalmas ciszternák, borospincék és sziklaházak is. Az ásatások tanúsága szerint a bizánci idők alatt a törökök együtt éltek a város őslakosaival.

Ha ma a térképen keresnénk Lisztrát, akkor nem találnánk. A közép-anatóliai Konyától délre, Gökyurt falu szélén viszont rálelünk Kilistra falucskára vagy annak romjaira – ezek az egykori Lisztra város maradványai.

Tellis Kati

Filmajánló

Egyszerre megrázó családi dráma és fontos kordokumentum:
Aurora borealis – Északi fény Mészáros Márta 104 perces, 2017-ben készült filmje

Kedves, őszi, hulló faleveles, melankólikus képekkel kezdődik a film. Óriási színészek – Cserhalmi György és Törőcsik Mari – szomszédként néhány keresetlen szót váltanak, amikor az előbbi átadja a falusi idill kulisszái közepette a cirill betűs levelet az idős néninek. Ő ezután, ahogy csak ereje engedi, besiet a ház legbelső szobájába és izgatottan feltépi a borítékot. A levélből kihullik egy nő fényképe. A néni – Mária – hátrahanyatlik a fotelben, eszméletét veszíti és kómába esik.

Amíg Mária kómában élet és halál között lebeg, Bécsben élő sikeres jogász lánya Olga – még a nemzetközi cégeknél lévő masszív állását is odahagyva – szenvedélyesen kutatni kezd édesanyja egy elhallgatott titka után. A titok megfejtése újabb titkok fojtogató előbukkanását hozza magával. Már minden eddig megélt perc megkérdőjeleződik: ki kicsoda, ki az apa, ki az anya és miért is ők? A családi bonyodalom szálait kisimítva Olga egyre messzebb jut el időben és térben is. A film Mészáros Márta jól ismert drámai kérdésfelvetéseit beszéli el: az egyéni sorsokat, életeket, szíveket miként törheti darabokra a háború és a diktatúra, és talál-e igaz választ és gyógyulást a megmentett orosz-osztrák gyermek a hazugságok és elhallgatások ellenére is? Ennyi fájdalom láttán lehetséges-e a katarzis felszabadító ereje és a megtisztulás? Mit jelent az anyai szív szeretete és a kimondott ígéret megtartó hűsége?

A film befejező kockáin megjelenik az Aurora borealis – mintegy a remény csodájaként –, amely hűséges, égi jelenségként kíséri az északi emberek életét.

Könyvajánló

Bérmálkozók könyve, Patyi Beáta összeállítása, Budapest, Jel Kiadó, 2018

„Az Isten küld, testvéreim, tinéktek, Hogy sugarai eleven tüzét, Amik arcáról a szívembe égtek, Sugározzam csendesen szerteszét…A testvéreknek, kik az éjben járnak, Az Isten küldött szentjánosbogárnak.” (Sík Sándor)

A Szent István templom kedves, önkéntes sekrestyése Czománé Patyi Bea, aki háromgyermekes édesanya, fejlesztőpedagógus, karitász-önkéntes, rendszeres segítője a könyvtári Játékdélutánnak, remek fotós (hiszen e gyönyörűszép könyvben szerepelnek sajátkezű fényképei is, másokkal együtt), csodás könyvek szerzője, amelyek gazdagították könyvtárunk gyűjteményét is.

E kötethez azt írja maga a szerző, hogy „az emlékkönyvet mindazok számára ajánlom, akik bérmálkoztak, vagy szándékoznak a nagykorúság szentségét felvenni, hogy ez az esemény ne csak egy múló szertartás, hanem a lelkükben elevenen élő, az életüket átformáló Istennel való közös cselekvés legyen.” Valóban, nagyon jó lenne, ha nemcsak a bérmálkozásra készülők kezében látnánk ezt a nagyszerű válogatást, hiszen a mindennapi mókuskerék azért lekoptatja a szívünkről a kezdeti pünkösdi fényt.

A címlapot a zugligeti Szent Család Templom üvegablakának fotója – a Szentlélek ránk sugárzó szépségét, erejét illusztrálva – díszíti. Az igényes szerkesztés teológiai definícióktól kezdve, imádságokat, gondolatébresztő kérdéseket, fotókat, a bérmálkozás jelképeiről tanulmányokat, a hét ajándékról esszéket, és a küldetéstudatot segítő és hangsúlyozó írásokat tartalmaz. Ajánlom mindenkinek – különösen nekünk, haraszti-aknak –, aki tanúságtevő élettel, világító jelként és boldogan szeretné élni az életét.

Tóth Marianna

A DVD és a könyv is kikölcsönözhető a Dunaharaszti Városi Könyvtárból

Folytatódik a ligeti új templom építése

Örömmel számolok be a munka folytatásáról. Az elmúlt év Karácsonya után elkezdődött a templom cserépfedése és csatornázása. Majd amikor kitavaszodott a külső szigetelés, burkolás munkálatai indultak. A klinkertéglával való burkolás is rövidesen elkezdődik. Közben belül a gépészeti, valamint a villanyhálózati munkák is kezdetüket veszik. Reméljük, hogy ha így halad a munka, jövőre elkészül a templom, és az 50. éves papi jubileumomat már ott ünnepelhetem.

Anyagi források ehhez a munkákhoz:

- A Váci Püspökség Gazdasági Bizottsága ez évre megszavazott 25 millió támogatást.
- A Dunaharaszti Önkormányzat 10 millió forinttal támogatja ez idei munkálatainkat.
- Európai Uniós pályázaton is nyertünk 15 millió forintot.

Ezúton köszönjük a Püspök úrnak, a Váci Egyházmegyének a támogatását.

Köszönjük Polgármester úrnak és az Önkormányzatnak, hogy másodszor is segítik a templom építését.

Köszönjük Pánczél Károly országgyűlési képviselő úrnak, hogy a pályázatunkat támogatta, és közbenjárt, hogy az uniós pénzből nekünk is jusson.

Remény van rá, hogy idén még a nyílászárókat is meg tudjuk rendelni, valamint az aljzatbeton elkészítése után a belső vakolások is elkezdődhetnek.

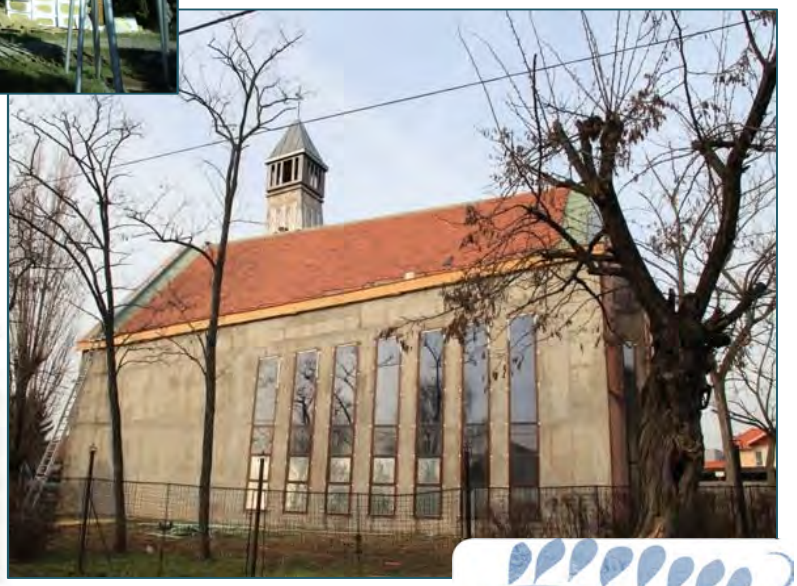
Társadalmi munkában megindult a templom kerítésének előkészítése is.

Várjuk továbbra is a kedves hívek anyagi támogatását és imáit. Mindkettőre szükség van. Mert tudjuk: Hiába az ember iparkodása, ha nincs rajta az Isten áldása.

Láng András plébános

2 REJTVÉNY

Kakukktojás

A nyolc kép közül egy nem Dunaharasztiról készült, vajon melyik az?

Templom-kvíz

Kérdések a dunaharaszti nagytemplomról, melyik a helyes válasz?

Egyház-, templom- és iskolaépítő plébánosunk a múlt század elején, ő építtette Szent István templomunkat.

Toppler György ***Vayer József*** ***dr. Lajtos József*** ***Drexler Antal***

Ebben az évben földrengés rázta meg Dunaharasztit, melynek következtében ledőlt a második világháborúban felrobbantott, félig kész templomtorony.

1936 ***1946*** ***1956*** ***1966***

A templom ólomüveg ablakai nagyrészt magyar szenteket ábrázolnak. A felsoroltak közül melyik szent szerepel az ablakok valamelyikén?

Szent Gellért ***Szent László*** ***Szent Piroska*** ***Szent Erzsébet***

Templomunk építészeti stílusa:

neoreneszánsz ***neogót*** ***eklektikus*** ***klasszicista***

Mostani templomunk elődjének védőszentje:

Nepomuki Szent János ***Nagyboldogasszony*** ***Szent Anna*** ***Keresztelő Szent János***

Templomunk tervezője:

Jendrassik Alfréd ***Böhm Henrik*** ***Málnai Béla*** ***Fábián Gáspár***

A megfejtéseket a ***luxchristi@flynet.hu*** e-mail címre várjuk szeptember 21-ig.
Az első öt helyes megfejtőnk ajándékot kap.

Királyi küldetés

A keresztség szentségében Szent István királyt választották szüleim védőszentemmé és példaképül adták a szent király személyét egész életemre. A keresztség szentségében minden megkeresztelt ember királyi küldetést is kap, amikor homlokát krizmával megkeni a pap és mondja: „Most pedig felken téged az üdvösség krizmájával, hogy szent népéhez tartozzál, és tagja maradj Krisztusnak, aki főpapunk, prófétánk, királyunk(…)”

István király részesült a keresztségben és utána királlyá is felkenést nyert, hogy szolgálja Istent és magyar népünket. Szent István király számomra az a férfias keresztény, aki hitét megvallva szolgálta a rá bízottakat. Ebben lett példaképem e szent életű uralkodó.

Most röviden fontoljuk meg, hogy milyen a jó király, hiszen mi is királyi papság, szent nemzet, tulajdonul lefoglalt nép vagyunk.

A király tartja össze a királyságot. Kihirdeti, hogy mit szabad tenni és mi valóságos, és ő rögzíti a királyság határait. Gyakran ábrázolják törvénykönyvvel. A törvény az, ami definiálja és megnevezi a valóságot. Szent István is rögzítette nemzetünk határait, egyesítve és megvédve országunkat. Bencés szerzetes papokat hívott Bajorországból, Csehországból, Olaszországból, Dél-Magyarországra pedig a görög bazilita rend férfi és női tagjait. Így adta népének Isten örök törvényeit, és később megírta rendelkezéseit és „Intelmeit”, melyet az utókorra hagyott.

A király ad rendet és békét annak a területnek, amelyen uralkodik. Az emberek már puszta jelenlététől is biztonságban érzik magukat. A király sohase önkényes és kiszámíthatatlan. Nyugalma van önmagában, és lehet rá számítani. Megbízható, mert ha valamin változtat, akkor meg fogja magyarázni, hogy miért teszi azt. A királynak gyakran nem kell sokat beszélnie, csak ott kell lennie. Szent István is életének tanúságával szolgálta népünk megtérését a Szentháromság Egy Istenhez. Népe életének fordulópontján István kellő szóval és erővel irányította jövő felé a rá bízottakat.

Az ikonográfiában trónon ülve ábrázolják, lábai a földön nyugszanak, mert neki szilárd alapja van. Kezében gyakran két szimbólum van, a jogar és az országalma. Ő birtokolja a hatalmat, kezében tarthatja anélkül, hogy mentegetőzne ezért. A király tudja, hogy övé a hatalom, ezért visel a fején koronát, amely a hatalom szimbóluma. A király nem a tudattalanban él, hanem tudatosan.

Első uralkodónk élete jó példa arra, hogy előre tervezett és megfontoltan használta fel erejét. Földi élete végén is gondolt népe jövőjére, amikor felajánlotta országunkat a Boldogságos Szent Szűznek. Sőt, Isten előtt mindmáig közbenjár értünk, minden magyar szenttel együtt.

A király és az apa lényegéhez tartozik, az a képesség, hogy megáldja fiait. Ha azt mondja, „jó vagy”, akkor jó vagy. Az áldás olykor nem szavakban vagy gesztusokban fejeződik ki, elég már a tekintet is, az áldás tekintete, amely rajtunk nyugszik.

Nemzetünknek nagy erőforrása István király épen maradt jobb keze, amely az áldás szimbóluma. E szent kéz jelkép: az áldás, a béke, a vezetés és kormányzás eszköze és kifejezője minden magyar számára.

Szent István példája és ünnepe nem csupán emlékezés, hanem cselekvésre hív minket. A családban elsősorban az apa van a király szerepében: nem szükséges sokat beszélnie, hanem feladata, hogy egészséges legyen testben és lélekben; olyan, aki már végigjárta az utat, és a puszta létével azt mondja: minden rendben van.

Kövessük bátran szent királyunkat azon az úton, amely Krisztus által az ég felé vezet! Szolgáljuk mi is Istenünket és hazánkat!

Kiss Dávid káplán

Krisztus fénye

A dunaharaszti és taksonyi katolikus egyházközségek
évente négyszer megjelenő folyóirata
XIX. évf. 3. sz. (72) ~ Szent István király

* * *

Felelős kiadó: Láng András plébános, langandras46@freemail.hu
Plébánia telefonszáma: 06-24-518-990, *plébánia levélcíme:* 2335 Taksony Fő tér 1/b

Szerkesztési és tördelési munkálatok:
Koczka Tamásné Nagy Angela és Ráthi Marianna Zsófia
Dunaharaszti T/F 06-24-537-570; angelika@flynet.hu
www.plebi.hu; e-mail: luxchristi@flynet.hu
Nyomdai kivitelezés: DORIL Bt. Taksony

Fényképek: Dékány Zsolt, Farkas Miklós, Frankovits Ferenc, Gáll Sándor, Györke Erzsébet, Herceg Tamás, Ignácz János. Koczka Tamásné, Wágner Attila
Címlap: Wass Albert Árpádházi magyar szentek c. versének részletével